

1917.

XI.

2448

1917

Ad S. Congregationem Consistorialem sequentia dubia pro solutione proposita fuerunt :

I. Num iis, qui sub secreto S. Officii de informationibus requiruntur circa personas ad episcopatum promovendas, liceat delatum sibi munus, qualibet de causa, etiam ad tutiores notitias hauriendas, aliis revelare ?

De secreto
servando ab
iis, qui de
informationi-
bus requirun-
tur circa pro-
movendos ad
episcopatum.

II. Num, reticita commissione de qua supra, liceat ab aliis notitias requirere, quoties adsit periculum, etiam remotum, revelationis secreti ?

III. Num datas informationes liceat, quacumque de causa, alteri, etiam secretissimo et intimo vel in ipsa sacramentali confessione, revelare ?

IV. Quibus poenis plectatur qui talia egerit in primo, vel secundo, vel tertio casu ?

V. Qui ignarus certae notitiae, eam ab alio vel aliis tutissime haurire valeat, absque ullo periculo violationis secreti ; num possit ex se absque S. Congregationis licentia, hanc personam vel has personas interrogare ?

VI. Et si hoc fecerit, tenetur ne hanc personam vel has personas, a quibus notitias hausit, in suis informationibus S. Congregationi manifestare ?

Et Sacra Consistorialis Congregatio, omnibus mature perpensis, ad praedicta dubia respondendum censuit :

Ad I., II. et III. In omnibus his casibus non licere.

Ad IV. Excommunicatione, a quo nemo, nisi Ipse Romanus Pontifex excluso etiam Emo Cardinali Maiori Poenitentiario, absolvere potest ; aliisque poenis ferendae sententiae, quae contra violatores secreti S. Officii a iure statutae sunt.

Ad V. Posse.

Ad VI. Teneri.

Quae solutiones cum ab infrascripto Cardinali Secretario ad Summum Pontificem, in audientia diei 20 huius mensis relatae fuissent, Sanctitas Sua eas approbavit et publicari mandavit.

Romae, ex aedibus Sacrae Congregationis Consistorialis, die 25 aprilis 1917.

† C. Card. De. Lai, Ep. Sabinen., *Secretarius*. L. † S.

† V. Sardi, Archiep. Caesarien., *Adsector*.

2449

1917

Interpretatio
decreti „Cum
de Sacramen-
talibus.“

In articulo V Decreti Cum de Sacramentalibus diei 3 februarii 1913. statutum est: „Si qua religiosa ad animi sui quietem et maiorem in via Dei progressum, aliquem specialem confessarium vel moderatorem spiritua-lem postulet, erit facile ab Ordinario concedendus; qui tamen invigilabit ne ex hac concessione abusus irrepant; quod si irrepserint eos caute et pru-denter eliminet, salva tamen conscientiae libertate.“

Circa hunc articulum proposita sunt S. Congregationi de Religiosis sequentia dubia:

I. An confessarius specialis seu spiritualis moderator pro aliqua reli-giosa deputatus iuxta art. V Decreti Cum de Sacramentalibus, valeat per-petuo in suo munere permanere, vel potius concedendus sit ad tempus praefixum.

II. An deputari valeat in confessarium specialem seu conscientiae moderatorem alicuius religiosae, qui in decurso triennio confessarii ordinarii communitatis munere functus sit, nondum a cessatione praedicti officii anno expleto.

Emi Patres Cardinales huius S. Congregationis de Religiosis, tota rei ratione mature perpensa, in plenario coetu habito die 20 aprilis curren-tis anni 1917 responderunt:

Ad primum: Specialem confessarium seu moderatorem spirituaalem concedendum esse non ad tempus praefixum, sed donec perduret iusta causa, necessitas vel utilitas spiritualis, quae postulaverit, ad normam Decreti Cum de Sacramentalibus, sub n. 13.

Ad secundum: Affirmative.

Facta de hisce omnibus relatione ab infrascripto Secretario Sacrae Congregationis, in audientia diei 22 eiusdem mensis aprilis, Sanctitas Sua Emorum Patrum sententiam benigne ratam habuit et confirmavit.

I. Card. Tinti, *Praefectus*. L. † S.

† Adolphus, Ep. Canopitan., *Secretarius*.

2450

1917

De
spiritismo.

Feria III, loco IV, die 24 aprilis 1917. In plenario conventu habito ab Emis ac Rmis Dnis Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus

Generalibus, proposito dubio: „An liceat per Medium, ut vocant, vel sine Medio, adhibito vel non hypnotismo, locutionibus aut manifestationibus spiritisticis quibuscumque adsistere, etiam speciem honestatis vel pietatis praeseferentibus, sive interrogando animas aut spiritus, sive audiendo responsa, sive tantum auspiciendo, etiam cum protestatione tacita vel expressa nullam cum malignis spiritibus partem se habere velle.“ — Idem Emi ac Rmi Patres respondendum decreverunt: „Negative in omnibus.“ Et Feria V, die 26 eiusdem mensis, Ssmus D. N. D. Benedictus Div. Prov. PP. XV. relata sibi Emorum Patrum resolutionem adprobavit.

Datum Romae, ex aedibus Sancti Officii, die 27 aprilis 1917.

Aloisius Castellano, *S. R. et U. I. Notarius.*

2451

1917

Priusquam stallum canonici cantoris regia clementia ipsi assignatum occupare potuisset, Josephus Pozsgay abbas t. de Gurla, canonicus ecclesiae Cathedralis Quinque-Ecclesiensis die 26. Junii a. c. longa consumptus infirmitate, sacramentis pie susceptis, in Domino obdormivit, anno aetatis suae 67-o, sacerdotii vero 42-o. Anno 1851. natus, a. vero 1875. sacerdotio initiatur. A. 1885. notarius consistorialis, post annum dein secretarius episcopalis nominatus est. In hoc suo munere plurimum tam bonum dioecesis, quam praesertim restauratae ecclesiae cathedralis adlaboravit. Anno sollemnis consecrationis eiusdem ecclesiae cathedr. cubicularius int. Suae Sanctitatis ad honores, anno vero 1894. canonicus actualis, unaque director cancellariae dioecesanae constituitur. Anno 1896. rectoratum Seminarii suscepit et per quattuor annos magna cum dexteritate amoreque vere paterno institutionem alumnorum promovit. Deplorando cuiusdam servi seminarii facinore graviter laesus munus suum deponere quidem coactus est, immane tamen vitium magnanime servo condonavit. Anno 1906. abbas t. de Gurla insignitur. Ultimos vitae suae annos gravi morbo correptus transegit monumentum pernobile — in fundatione 200000 coronarum pro nova parochia in suburbio Budensi erigenda — sibi relinquendo.

Obitus
Josephi
Pozsgay.

Animam denati confratris praeter praescripta tria sacrificia piis precibus ven. clero enixe commendo. Requiescat in pace!

2452

1917

E numero fratrum pensionatorum 27. Junii a. c. Julius Kõmives, parochus olim Nak-ensis, sacramentis confortatus pie decessit. Anno 1843. natus, anno vero 1867. sacerdos ordinatus est. Ab anno 1874. parochum

Mors Julii
Kõmives.

egit in Nak, ubi per quadraginta ferme annos bonum fidelium promovere unice studuit. Anno 1913. inter sacerdotes pensionatos susceptus est. Meminerint omnes sacerdotes dioecesis Nostrae animam ipsius ss. missae sacrificiis, fervidisque orationibus aeterno pastori multum commendare. R. i. P.

2453

1917

Decessus
Guilelmi
Fuchs.

Indomita mortis violentia 5-o Julii a. c. e medio fratrum in vinea Domini operantium Guilelmum Fuchs, parochum Miszla-ensem inopinate ereptum deploramus. Quo fortior voce, vultu, viribus apparuit, eo celerius morte abreptus est. Anno 1866. natus, a. 1891. ad s. presbyterii ordinem promotus est. Ab a. 1898. curatus erat in Nagyvejke, unde elapso decennio ad Lippó translatus est. Initio autem huius anni parochus Miszla-ensis nominatus est, unde nunc ad aeterna tabernacula evolavit. Animam confratris praematura morte a nobis avulsi piacularibus sacrificiis, precibusque omnium commendo. R. i. P.

2454

1917

Pensio.

Decessu Julii Kőmives in statu sacerdotum rudedonatorum vacantia nuper exorta est. Praesentibus igitur provoco ven. clerum, ut ii, qui in numerum sacerdotum pensionatorum suscipi desiderant, recursus suos iuxta statuta exarandos usque 20-um Augusti a. c. Mihi exhibeant.

2455

1917

Concursus
pro parochia
Miszla.

Pro beneficio parochiali Miszla-ensi, liberae collationis episcopalis, hisce usque 10-um Augusti a. c. concursus publicatur. Supplices libellae Mihi inscriptae, infra terminum praefixum, Ordinariatui submitgendae erunt.

2456

1917

Examen pro-
synodale.

Usui regulari convenienter examen prosynodale anno currenti diebus 25. et 26. Septembris in aedibus Seminarii Nostri Episcopalis habebitur. Die prima coram examinatoriis trinis e studiis stabilitis viva voce, altera autem die ex homiletica atque catechesi scriptotenus tenentur candidati peritiam requisitam probare. Praesentibus autem omnes ad examen supradictum obligatos provoco, ut intentionem suam Officio dioecesano tempestive insinuant adnotando simul — iuxta statutum in Litt. Circ. XVII. a. 1909. sub nro 4652. publicatum — an ex integra materia, an vero ex parte, et quidem propius designanda, examen subire desiderant.

2457

1917

A folyó évi június 27-ikén megtartott nyilvános pályázaton a szép számmal megjelent növendékek közül a következő tanulókat vettem fel papnevelő intézetembe: Kovács Lőrinc, Molnár János, Rikker Ferenc és Vlasits László V. osztályt végzett növendékeket a VI. osztályra, Bruckner János, Hábedli János, Heckenberger József, Imler József, Kardos László, Keserü János, Kiss István, Kondics Lajos, Magosföldi Péter, Mayer János, Mihalecz Ferenc, Molnár József, Piszkor Vince, Polgár Lajos, Pongrácz István, Siklósics Mihály, Szvetics Károly és Varga Gyula IV. osztályt végzett tanulókat az V. osztályra.

Felvétel a papnevelő-intézetbe.

2458

1917

A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium korpótlék jellegű államsegély céljára az önálló lelkészek részére az 1917. év II. felére 3095 K. 15 fillért folyósított; ugyancsak a magasabb képesítéssel bíró s öt évnél hosszabb ideig szolgáló segédlelkészek részére, különösen szolgálati idejökre való tekintettel az 1917. évre felosztandó 3100 korona segélyt engedélyezett.

Lelkészek és segédlelkészek korpótlék jellegű államsegélye.

Alább közlöm azon lelkészek és segédlelkészek neveit, kik ezidő szerint segélyben részesülnek s felhivom ugyanazokat, hogy a nevük mellett kitettösszegekről szóló, a II. fokozat szerint szabályszerű okmánybélyeggel ellátott nyugtatójukat kellően felülbélyegzett s kitöltött postautalvány kíséretében a kijáró segély folyósíthatása céljából püspöki irodámnak mihamarabb beküldjék.

Lelkészek: Mózes András 1 K 66 f, Krisztánics István 17 K 90 f, Bódy Károly 37 K 75 f, Mindszenti Vilmos 253 K 60 f, (53 K 60 f az I. félévre, 200 K a II. félévre), Dobos Henrik 79 K 71 f, Nyári Simon 200 K, Vörös Kristóf 58 K 86 f (12 K 44 f az I. félévre, 46 K 42 f a II. félévre), Dréher Arnold 400 K, Pataki Antal 147 K 17 f, Lerch István 134 K 50 f, Hofman Károly 39 K 40 f, Rösler Ferenc 168 K 07 f, Riedlinger Dezső 314 K 08 f, Szánthó Ignác 64 K 22 f, Klein Tivadar 6 K 11 f, Fent Gyula 167 K 27 f, Schmeller Alajos 53 K 50 f, Arányi Géza 400 K, Kuhl József 151 K 35 f.

Segédlelkészek: Kapossy Iván, Tóth Lajos egyenkint 171 K, Csokonay Béla, Cserti István, Czindery András, Folnegović György, Bende József, Magyar Béla, Tolnai Bertalan, Jung Ádám, Koch Alajos egyenkint 127 K, Fehérváry Ferenc, Dr. Bencze László, Galambos Kálmán, Márovics Ferenc,

Sebestyén Ferenc, Gratzl Gyula, Hegedüs József, Horváth Károly, Péter Róbert, Sebő Pál, Fehérváry József, Herman János, Sperai János, Szabó Ferenc, Vaszary Kálmán, Fényes Antal, Müller József, Petrovits Ede, Zanyi Ferenc egyenkint 85 K.

2459

1917

Hadifoglyok
nem köthet-
nek házasságot.

Mihez tartás végett közlöm tisztelendő papságommal, — gyakorlatilag ez főképp egyházmegyém szlavoniai részét érdekli, — hogy hadifoglyoknak, kivéve az orosz németeket, magyar (horvát-szlavon községi illetőségű) vagy osztrák honos nővel kötendő házasságra a cs. és kir. hadügyminiszterium engedélyt nem ad. Ilyen irányú kérelmek csak a békekötés alkalmával fognak elbírálás alá kerülni.

2460

1917

Egy-egy harang minden templomban megmarad.

Ezévi VIII. sz. körlevelem 1928/1917. sz. a. értesítettem a tisz. lelkész urakat, hogy a harangoknak eddig meghagyott részéből csak a műbecsrel bírókat lehet visszatartanunk, a többit ellenben mind át kell adnunk a hazafias cél szolgálatába.

A vall. és közokt. m. kir. miniszter úr múlt hó 28-án közölte velem a hadügyminiszter úrhoz intézett átiratát, amelyben őt arra kéri, hogy az összes magyarországi cs. és kir. katonai parancsnokságokhoz intézzon megfelelő rendelkezést, hogy mindazoknál a templomoknál, amelyeknél művészeti vagy történeti értékkel bíró harang nem léteben egy harang sem maradna meg, a harangozás céljaira használható egy harang továbbra is meghagyassék.

Vegyék ezt a tisz. lelkész urak tudomásul és hogy szükség esetén ezen átiratra hivatkozhatnak, azt egész terjedelmében közlöm:

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 10015/1917 eln. sz. Nagyméltóságú Miniszter Úr! A harangok eddig meghagyott részének igénybevétele tárgyában a Nagyméltóságod részéről a magyarországi katonai parancsnokságokhoz intézendő és folyó hó 12-én Abt. 8/HB. 9038. szám alatt kelt nagybecsű átiratával megküldött rendelettervezetre vonatkozólag a következőkben van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesíteni.

Szükségesnek tartom, hogy a katonai parancsnokságok a Nagyméltóságod részéről hozzájuk intézendő rendeletben is kifejezetten figyelmeztetessenek arra, hogy mindazon harangoknál, amelyekre nézve az illetékes egyházi főhatóságok, illetőleg szerzetes rendek náluk bejelentik, hogy azoknak művészeti vagy történeti becsük alapján leendő mentesítése céljából

nálam előterjesztést tettek, a leszereléssel mindaddig várakozni tartoznak, vagyis e harangok mindaddig meghagyandók eredeti helyükön, amíg az egyes előterjesztések, illetve kérelmek tekintetében nem döntöttem s hogy e döntéseimről az illető katonai parancsnokságot közvetlenül fogom értesíteni.

Ez alkalommal kénytelen vagyok különös nyomatékkal felemlíteni azt is, hogy abban az esetben, ha kizárólag a művészi és történeti értékkel bíró harangok hagyatnának meg, tekintve, hogy azok száma az egész országban az 5701/1917. eln. szám alatt itteni részről az egyházi főhatóságokhoz intézett, Nagyméltóságoddal másolatban most újból közölt és Nagyméltóságod nagybecsü figyelmébe különös nyomatékkal ajánlott köriratban ismertetett okok miatt nem sok, az a helyzet állana elő, hogy az ország tulnyomó részében egy harang sem maradna meg, ami ugy szociális, mint tűzrendészeti szempontból is nagyobb mértékben veszélyes volna.

A helyzet kellő megvilágosítása céljából van szerencsém a kalocsai érsek úrnak folyó évi május hó 10-én 2006 szám alatt hivatali elődömhöz intézett átiratának másolatát ./. alatt csatoltan Nagyméltóságodnak megküldeni, mely szerint az ország legnagyobb főegyházmegyéjében kizárólag a művészi és történeti értékkel bíró harangok mentesítése esetén csak egyetlen egy 90 kgr. súlyu harang maradna meg. Kevés kivétellel hasonló helyzet állana elő az ország legnagyobb részében.

Ezekre való tekintettel, valamint figyelemmel arra, hogy az osztrák vallás- és oktatásügyi miniszter úrnak folyó hó 11-én 1515. szám alatt az ottani egyházi főhatóságokhoz intézett s általa velem is közölt körirata szerint Ausztriában azoknál a templomoknál, amelyek összes harangjaiktól megfosztatnának, a harangozásra alkalmas legkisebb harang meghagyandó, tisztelettel kérem Nagyméltóságodat, méltóztassék a katonai parancsnokságokat az azokhoz intézendő rendeletében oly értelemben is utasítani, hogy mindazoknál a templomoknál, amelyeknél művészeti vagy történeti értékkel bíró harang nem léteben egy harang sem maradna meg, egy a harangozás céljaira használható harang továbbra is meghagyandó.

Egyben tiszteletteljesen értesitem Nagyméltóságodat, hogy a fentieknek megfelelően az összes magyarországi egyházi főhatóságokat és szerzetes rendeket egyidejűleg tájékoztattam — és kérem Nagyméltóságodat, hogy engem a katonai parancsnokságokhoz intézendő rendeletének a fenti értelemben történt kiegészítése felől mihamarabb megnyugtadni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod őszinte tiszteletem nyilvánítását. Budapest, 1917. évi június hó 28-án. A miniszter helyett: Nagy János, államtitkár.

2461

1917

Egyházmegyei biztosítások a „Gazdák”-nál.

Az Orsz. Magyar Kath. Iskolaegyesület révén egyházmegyém a területén levő egyházi és iskolai javak tűzkár ellen való biztosítása tárgyában a Gazdák Biztosító Szövetkezetével immár 10 éve áll előnyös összeköttetésben. A szövetkezetnek velem szemben tanusított előzékenysége lehetővé tette, hogy egyházmegyém számára folyó évi július 1-étől kezdődőleg a tűzkárbiztosítási díjaknál az eddigieket lényegesen meghaladó előnyöket eszközölhessek ki. Az alapidíj marad a régi, amint azt 1908. évi 4363. számú körlevéli rendelettemmel megállapítottam. E díjból azonban f. évi július 1-étől kezdve az eddig érvényben volt tartami engedményen kívül levonandó lesz még 10% különengedmény is, az ingó tárgyak tűzkár ellen történt biztosításánál pedig ezenfelül még 15%, sőt a boltozott helyiségekben elhelyezettek után 33¹/₃₀%

Ezen engedményeken kívül a Szövetkezet a tűz- és betörésbiztosítások készpénzben befolyt összdíja után az O. Magyar Kath. Iskolaegyesület pécsegyházmegyei körének 10%, a pécsegyházmegyei papi nyugdijalapnak pedig szintén 10% jutalékot ad.

Elrendelem tehát, hogy az egyházmegyém területén levő mindazon egyházi és iskolai javak, melyek mindezideig még biztosítva nincsenek, vagy más intézetnél biztosítottak, a lejárat után kivétel nélkül a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél biztosíttassanak.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete azonban nemcsak a tűzkár és betörés ellen való biztosítások után részesíti egyházmegyémet a fentemlített jutalékokban, hanem az életbiztosítások terén is kész azoknak megadására. A kötendő életbiztosítások minden 1000 korona tőkeösszege után a Szövetkezet 5 koronát fizet a papi nyugdijalapnak. Bár a legkevesbbé sem akarom tisztelendő papságomat szabad cselekvésében gátolni, mégis nagyon szívesen látnám, ha tisztelendő papjaim közül azok, akik életbiztosításokat amúgy is kötnek, azt a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél eszközlik. Annál szívesebben látnám ezt, mert a Szövetkezet határozottan keresztény jellegű, s oly szilárd alapon áll, hogy a Magyarországon működő biztosító részvénytársaságokkal mindenben felveszi a versenyt. Azon célból pedig, hogy rosszakaratu megtévesztések eleve kizárassanak, a Szövetkezet megbízottját külön ajánló levéllel láttam el, mert csakis az ezen ajánló levéllel ellátott tisztviselő, vagy közvetlenül a biztosítási ügyek egyházmegyei megbízottjánál feladott életbiztosítások után jár a papi nyugdijalapnak megállapított javadal-mazás. Az életbiztosítások után a papi nyugdijalapot megillető jutalék beszo-lgáltatását a mindenkori egyházmegyei megbízott útján pontosan ellen-őriztetem.

2462

1917

A magyarországi latin és gör. szert. kath. tanítók segélyalapjának, Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap, Árvaház és Tápintézet alapjának számadása.
 úgyszintén a létesítendő orsz. kath. tanítói árvaháznak és tápintézetnek
 vagyonáról szóló 1916. évi jóváhagyott számadást az érdekeltek részére
 tudomásvétel céljából közlöm.

A zárótételek a következők:

I. A Segélyalagnál:

a) bevétel	24431 K. 55 f.
b) kiadás	23599 K. 07 f.
c) maradvány	832 K. 48 f.

Vagyonszámla: 306436 K. 48 f.

II. Az Árvaház alapjánál:

a) bevétel	13599 K. 04 f.
b) kiadás	13599 K. 00 f.
c) maradvány	— K. 04 f.

Vagyonszámla: 296483 K. 14 f.

III. A Tápintézet alapjánál:

a) bevétel	1930 K. 00 f.
b) kiadás	1930 K. 00 f.
c) maradvány	— K. — f.

Vagyonszámla: 19926 K. 00 f.

2463

1917

A Szent-István-Társulat csász. és apostoli kir. Ő Felségének IV. A királyi pár
 Károly királynak és felséges nejének, Zita királynénak arcképét három- arcképének
 féle változatban forgalomba bocsátotta. ajánlása iskolák számára.

Az egyik királyunkat teljes alakban a szent István-rend ornátusában
 ábrázolja. Ez a kép Basch Árpád híres festményének színes fénynyomatu
 reprodukciója s ezért iskolák, gyűléstermek, hivatalok részére kiválóan
 alkalmas. Ára keret nélkül 8 K, tölgyfa keretben 45 K.

A második kép Ő Felségét koronázási ornátusban koronával a fején
 ábrázolja. Ára keret nélkül 6 K, tölgyfa keretben 35 K. Ugyanennek van
 egy rézfénnyomatu kiadása is, melynek ára keret nélkül 20 K, tölgyfa keret-
 ben 86 K. A harmadik kép Zita királyné Ő Felsége arcképe, koronázási

ruhában, koronával a fején. Ára 6 K, tölgyfa keretben 35 K. Ennek réz-nyomatu kiadása keret nélkül 20 K, tölgyfa keretben 86 K.

Valamennyi kép megrendelhető a Szent-István-Társulatnál. E képek kiadása jótékony célt szolgál, mert jövedelme a hadsegélyező hivatal özvegy és árva alapját illeti. Tájékoztatót a Szent-István-Társulat kívánatra minden iskolának küld.

Kiemelem, hogy a szóban forgó képeket csak ajánlom, de annak megvétele senkire sem kötelező, ha azonban valamely iskola óhajt ilyen képeket beszerezni, akkor kívánom, hogy ezen képeket a Szent-István-Társulatnál rendeljék meg. A fenti kiadványok az iskolai pénztár terhére szerezhetők be.

2464

1917

Lanović,
Lukno u
Hrvatskoj.

A horvát orsz. kormány saját költségén és kiadásában jelentette meg Lanović Mihály dr., horvát vall. és közokt. fogalmazónak, a horvát kongrua bizottság előadójának, Lukno u Hrvatskoj (A párbér Horvátországban) c. művét, melyben a jeles szerző, bár nem mindenben a mi felfogásunkkal egyezően, szakember és laikus előtt egyaránt érthető módon ismerteti a párbér jogi természetét, a horvátszlavonországi párbérszolgáltatások különböző neveit, a múltban történt párbérrendezéseket, a párbér folyósításában és konverziója körül követendő eljárást, — mindmegannyi kérdés, melyek alapos ismeretével ma, különösen Horvátországban, hol a párbérrendezés és megváltás politikai jelszó és ahol ezidőszereint folynak a kongrua-összeírás munkálatai, minden egyházi férfiúnak fel kell vértézve lennie.

A művet horvátul értő, de különösen Szlavóniában működő papságnak figyelmébe ajánlom. Ára vászonkötésben 4 korona.

2465

1917

P. Szendei
Ágoston:
„Lelki élet.”

P. Szendei Ágoston „Lelki élet” című művében a benső életnek rövid áttekintését, mintegy kivonatos foglalatját adja. Röviden, határozottan, mindenre kiterjedő figyelemmel, logikus menetben dolgozza fel a lelki életnek összes vonatkozásait, fokozatos fejlődését. Nagy előnye, hogy a katekizmusra, mint a keresztény hitélet zsinormértékére hívja fel a felnőttek figyelmét és rendszerét arra építi. Hézagpótló, felette üdvös és kíváncsi munka. Gyóntatóknak, lelkivezetőknek, minden öntudatos, törekvő hívőnek a legmelegebben ajánlom. Kapható a Dunántul könyvkereskedésben. Ára 80 fillér.

Datum Quinque-Ecclesiis, 23. Julii 1917.

† Julius m. p.

episcopus.

Tisztelendő Plebános Ur!

Ruhabeszerezési segélynek a családtagok számától függő részének utalványozása céljából a nm. vallás és közokt. m. kir. miniszter úr 108214/1917. II. b. számú rendelete értelmében terjesszen be Hozzám oly helyhatósági (községi) bizonyítványt, mely igazolja a családtagok korát, a rokonsági köteléket, továbbá hogy milyen vagyonnal vagy jövedelemmel (nyugdíjjal stb.) rendelkeznek s végre hogy a bejelentett kiskorúak élveznek-e tanulmányi vagy más segélyt, ösztöndíjat esetleg egyéb (internátusi vagy másféle) ellátást. Azon családtagokról van szó, kiket Tisztelendőséged saját keresetéből tart el s akik vele közös háztartásban élnek.

Pécs, 1917. aug. 17.

Gyula s. k.
püspök.

1917.

XII.

2552

1917

R. D. S. Kyne, missionarius in civitate Lugdunensi degens, Sacrae Rituum Congregationi sequentia dubia solvenda humiliter proposuit, nimirum: De sacra unctione manus in ordinatione.

I. An per verbum *palmas*, de quo Pontificale Romanum, loquens de unctione manuum presbyteri, dicit: *ungit totaliter palmas*, intelligenda sit tantum illa pars manus quae sese extendit a brachio usque ad digitos vel comprehendi debeant etiam tres digiti qui dicuntur medius, annularis et minimus?

II. *Et quatenus negative ad secundam partem*, unctio in ordinatione extendine debet usque ad extremum horum trium digitorum vel restringi ad illam partem manus quae vulgo dicitur *palma manus*, id est quae sese extendit a brachio usque ad digitos exclusive?

III. Utrum sacerdos miles cui ablatus est index in bello, obtenta permissione celebrandi *cum medio*, indigeat unctione istius digiti medii priusquam celebret?

Ratio dubitandi est quia quidam theologi dicunt unctionem non requiri eo quod tota manus in ordinatione consecrata est, sed rubrica de unctione manuum in pontificali non loquitur de *manu* sed de *palma*.

Et Sacra Rituum Congregatio, audito specialis Commissionis suffragio, respondendum censuit:

Ad I. Intelligenda est pars interior manus inclusis digitis, ad mentem Rubricae et formulae Pontificalis Romani.

Ad II. Provisum in I.

Ad III. *Negative* et acquiescat.

Atque ita rescripsit, die 12 ianuarii 1917.

† A. Card. Vico, Ep. Portuen. et S. Rufinae, S. R. C. *Pro-Praefectus*.

Alexander Verde, *Secretarius*. L. †. S.

2553

1917

Rmus Dnus Episcopus Tarvisinus Sacrae Rituum Congregationi sequens dubium pro opportuna solutione proposuit; nimirum: De instrumentis „Cam-

pane tubolari^a in organo.

Utrum organo ad usum liturgicum adhibito adiungere liceat instrumenta vulgo vocata *Campane tubolari*?

Et Sacra eadem Congregatio, attento Motu Proprio sa. me. Pii Papae X. *De musica sacra*, n. 4121, diei 21 novembris 1903, tit. VI. n. 18 et 12, una cum subsequentibus declarationibus, atque audito specialis Commissionis suffragio, respondendum censuit: *Negative*.

Atque ita rescripsit ac declaravit, die 18 maii 1917.

† A Card. Vico, Ep. Portuen. et S. Rufinae, S. R. C. *Pro-Praefectus*. Alexander Verde, *Secretarius*. L. † S.

2554

1917

Eccl. Baranyakisfalud in parochialem elevatur.

Suprema, quam in Dioecesi Quinque-Ecclesiensi ex inscrutabili divinae providentiae dispositione habemus, cura et vigilantia obligationem a fidelibus Ecclesiae Baranyakisfaludensis quoad congruam pastoris animarum provisionem, item sustentationem templi aediumque ecclesiasticarum pio zelo susceptam et inde ab anno 1873. fideliter adimpletam, non absimiliter et labores curati modo existentis ac conatus eiusdem in salutem fidelium per 28 iam annos impensos animo volventes, tam in tesseram paterni Nostri amoris erga praelaudatum curatum, quam ad eximius spirituale incitamentum fidelium dictam Ecclesiam Baranyakisfaludensem in parochialem elevandam ac in ea parochiam constituendam esse decrevimus.

Cum itaque vigore decreti p. m. praedecessoris Nostri Sigismundi Kovács episcopi Quinque-Ecclesiarum sub nro. 2105/1873. in Circularibus a. 1873. publicati praefata Ecclesia una cum beneficio adnexo omnibus necessariis sufficienter instructa sit, praesentibus Ecclesiam Baranyakisfaludensem B. M. V. Visitanti dicatam in parochialem, ipsam vero Communitatem in parochiam elevamus elevatamque esse declaramus adiudicantes eidem iura omnia et privilegia quae parochialibus de iure competunt.

Quia vero de vitae integritate, fide et agendorum dexteritate dilecti in Christo Nobis honorabilis Domini Stephani Krisztánics curati adusque ibidem plenam fiduciam habemus, idcirco eundem modo nominatum Stephanum Krisztánics cum episcopalis Nostrae benedictionis plenitudine in primum Parochum Baranyakisfaludensem nominamus atque volumus, ut post receptum ab ipso solitum iuramentum in realem dictae parochiae, pertinentiarum illius ac cunctorum beneficiorum et emolumentorum possessionem introducat.

In quorum fidem has litteras, tamquam documentum erectae parochiae, manu Nostra subscriptas sigilloque munitas extradare et tam in Nostro ar-

chivo dioecesano, quam in tabulario parochiali Baranyakisfaludensi ac vice-archidiaconali Baranyavárensi servari mandamus.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 16. Julii, festo B. M. V. Carmel. a. 1917.

2555

1917

A cs. és kir. tábori főpapi hivataltól nyert értesülés szerint az aratásra kiküldött katonai menetalakulatok közvetlenül azon helyről indulnak a harctérre, amelyen aratás céljából tartózkodnak. Utasítom ezért a tiszt. lelkészkedő papságot, hogy ahol ilyen arató menetalakulatok vannak, azokat elmenetel előtt a szentségekben részesítsék s ez iránt az osztagparancsnokokkal érintkezésbe lépjenek. Amennyiben az illető legénységnek nyelvét nem birnák, megfelelő lelkész kiküldése céljából forduljanak a tábori főpapi hivatalhoz.

Katonai
aratóknak a
szentségek-
ben való
részesítése.

2556

1917

A m. kir. honvédelmi miniszterium hadsegélyző hivatalának alábbi közlendő megkeresése alapján f. év aug. 20-ikán Szent István király ünnepe az elesett hősök árvái javára egész egyházmegyémbe templomi gyűjtést rendelek el azzal, hogy ennek eredménye haladéktalanul püspöki irodámhoz küldessék.

Gyűjtés Sz.
István király
ünnepén.

53077/Hd. H. Méltóságos és Főtisztelendő zichi és vásonkeői *Zichy Gyula* gróf, pécsi megyés püspök úrnak Pécs.

A Haza védelmében elesett hősök árvái nevében fordulok Méltóságod jószágos szívéhez, s kérem magas támogatását.

1916. augusztus 20-án Szent István király ünnepén, kérésemre a magyar katolikus püspöki kar legtöbb tagja saját egyházmegyéjében az elesett hősök árvái javára templomi gyűjtést rendelt el.

Ez a gyűjtés tetemes összeggel gyarapította a m. kir. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala árva-alapját.

Ismét közeleg Szent István ünnepe. A magyar katolikus hivek esdve fordulnak Magyarország védőszentjéhez oltalomért és segítségért, s ajkaikról felzendül a régi egyházi ének:

„Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga,
Ki voltál valaha országunk istápjá,
Hol vagy István Király, Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben Teelőttem sirván“

A magyarok Istene sulyos megpróbáltatásoknak vetette alá hűséges magyar népét, de meg is hallgatta könyörgését, mert a világháboru három évi dúlása után is szabad a magyar Haza.

De gyász, mélységes gyász borult azok lelkére, akik az irtózat e három esztendejében elvesztették azt, akit legjobban szerettek; ezek között is legszomorubb azok sorsa, akik atyjukat siratják és árvaságra jutottak.

A Hazáért elesett hősök árvái mindnyájunk árvái: a magyar nép, a magyar nemzet árvái! Rajtuk és általuk hálálhatja csak meg a magyar nemzet azt a kiontott drága vért, amely oly bőségesen folyt el a harcmezőkön.

Legmélyebb tisztelettel kérem tehát Méltóságodat, méltóztassék a nemzet árváit főpásztori kegyeibe fogadni és a javukra rendezendő gyűjtést egyházmegyéjében elrendelni. Legyen ez idén is: **Szent István** napja a **hősök árváié!**

Fogadja Méltóságod legmélyebb tiszteletem nyilvánítását. A Hadsegélyző Hivatal vezetője: *Kirchner*, cs. és kir. altábornagy.

2557

1917

Min. rend. az
1917/18. isk.
évre az elemi
népiskolai
tanítás ügyé-
ben.

A 2837/1916. sz. s az ezt megelőző vonatkozó rendeletek folytatásaként alábbiakban egész terjedelmében közlöm a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 12103/1917. eln. sz. rendeletét.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 12103/1917. eln. szám.

A törvényen alapuló iskolakötelezettség érvényesítése tekintetében hivatali elődömnök az iskolabajárás kötelezettségének korlátozása, a szorgalmi idő megállapítása és a tankötelesek összeírása ügyében az elmúlt három háborus esztendőben tett intézkedéseink a szerzett tapasztalatok alapján szigorító módosításokat látván szükségesnek, az 1917/18. iskolai évre a következőképen rendelkezem:

1. Az elemi népiskolák mindennapi tanfolyamának I—III. osztályaiban mindazon városokban és községekben, ahol tanító van és tanterem rendelkezésre áll, miként normális időben, a tanítási év szeptember hó elején kezdődik és június hó végéig tart és az említett osztályokra utalt tankötelesek kivétel nélkül kötelesek az iskolát az egész tanéven át látogatni. Az elemi népiskolák IV—VI. osztályaira utalt tanköteleseket ellenben — az alábbi 2. és 3. pontban említettek kivételével — valamint az elemi népiskola általános és gazdasági ismétlő tanfolyamára utaltakat csak október hó elejétől május hó végéig kötelezem az iskola látogatására.

2. A törvényhatósági jogu és a rendezett tanácsu városokban az elemi iskolák IV. osztályainak is szeptember hó elejétől június hó végéig kell működniök s az ezekre utalt tankötelesek az egész tanéven át tartoznak az iskolába járni.

3. A törvényhatósági közigazgatási bizottságok olyan községekben, ahol polgári vagy középiskola, illetőleg középfoku szakiskola van s abba

a helybeli elemi iskolák tanulói jelentékeny számban szoktak átlépni, az elemi iskolák IV. osztályaira és az ezekre utalt tankötelesekre nézve a 2. pont intézkedésének megfelelő működést, illetőleg iskolába-járást saját hatáskörükben elrendelhetik és általában mindazon városokban és községekben, amelyekben a szabályszerű (teljes) szorgalmi idő megrövidítésére semmi kényszerítő okot nem látnak fennforogni, az illető városoknak és községeknek akár összes, akár esetleg csak egyes elemi mindennapi iskoláit az összes évfolyamokban is az egész iskolai éven át való szabályszerű működésre kötelezhetik.

4. A kisegítő iskolákban, valamint a gyógypaedagogiai intézetekben a tanításnak az egész tanéven át a rendes keretek között kell folynia.

5. Az iparos- és kereskedő-tanonciskolákra nézve külön szám alatt rendelkezem.

6. A rendelkezésre álló tantermek s más, a népiskolai oktatás céljaira felhasználható helyiségek igénybevétele, a tanítók és helyettesítők beosztása, a szükséges osztályösszevonások, illetőleg a váltakozó tanítási rendszer, az iskolai internátusok működése, valamint a tanítói személyzet szabadságolásának megszorítása dolgában utalok a 3.939/1914. eln. szám alatt kiadott körrendelet 1—4 pontjaiban és az azokat követő részeiben foglaltakra, amely rendelkezéseket ezennel megújítom.

7. Az elemi mindennapi iskola IV—VI. osztályaira, a kisegítő iskolákra és az ismétlő tanfolyamokra utalt 9—14 éves tanköteleseknek a helyi iskolai hatóságok az iskolabajárás alól a gazdasági, ipari, háztartási és egyéb munkákban való részvétel céljából, ideértve a hadicélokat szolgáló munkákat is, az iskolai év elejétől okt. hó végéig felmentést adhatnak. A közbeeső időszakban a helyi hatóságok felmentést csakis nagyon kivételes esetekben adhatnak, amikor t. i. az illető tankötelesre az otthoni munkában, pl. háztartásban, a gazdasági munkákban, állatorvzészénél vagy kenyérkereső ipari, vagy házi ipari munkában a család létfenntartása érdekében feltétlenül szükség van (pl. az apa a harctéren van, vagy már nem él, az anya beteg, más arra való személy nincs a háznál stb.) vagy ha a tanköteles a felmentés megtagadásával valamely hadicélt szolgáló munkaköréből vonatnék el.

8. Abból a célból, hogy a népiskolák kellő benépesítését a fentiekben megszabott keretek között biztosítsam, az 1917/18. iskolai évre a tanköteleseknek az 1907. évi július hó 8-án kelt 2.085. eln. számú utasítás értelmében leendő összeírását mindazokban a községekben, melyekben legalább egy elemi népiskolában rendszeres oktatás folyik és az összes városokban, Fiumét is beleértve — Budapestre nézve mindazonáltal külön eljárás igénybevétele — elrendelem.

Minthogy azonban az ezen rendeletem 1—3 pontjai értelmében az elemi népiskolák különböző évfolyamaira utalt tankötelesek iskolalátogatási kötelezettségének időtartama, illetőleg a tankötelesek szorgalmi ideje nem azonos, a tankötelesek összeírását a folyó évi október hó második felére rendelem el. A törvényhatósági közigazgatási bizottságok a tankötelesek összeírása iránt legkésőbb szeptember havi ülésükben tartoznak intézkedni, azokra a községekre (városokra) vonatkozólag mindazonáltal, amelyekben az elemi iskolák működését a közigazgatási bizottság ezen rendeletem 3. pontja alapján nem korlátozza, a közigazgatási bizottságok a tankötelesek korábbi összeírását már augusztus havi ülésükben elrendelhetik, erről azonban a szükséges nyomtatványok megküldése érdekében a m. kir. központi statisztikai hivatalt értesíteni tartoznak.

Együttal a tankötelesek összeírásának elrendelése kapcsán a tankötelezettség teljesítésének hathatósabb ellenőrzése tárgyában a 4.423/1909. eln. számú rendelettel életbeléptetett, az iskolába beiratkozott, illetőleg be nem iratkozott tankötelesek adatait feltüntető s az anyanyelvet és az előbbiekre nézve az osztályok szerinti megoszlást is tudakoló rovatokkal kiegészített A/2 és B/2 jelzésű levelezőlapok kitöltését és a kir. tanfelügyelőkhöz való beküldését is elrendelem azzal a hozzáadással, hogy a levelezőlapokat nemcsak a rendezett tanácsu városokban és azokban a községekben, amelyekben a tankötelesek ezen rendelet értelmében összeíratnak, hanem a törvényhatósági városokban (Budapesten csak az A/2 lapot) és Fiumében is ki kell tölteni és az A/2 jelűt legkésőbb a folyó évi október hó 30-ig, a B/2 jelűt pedig november hó 15-ig a kir. tanfelügyelőkhöz be kell terjeszteni. Budapest, 1917. évi július hó 26-án. *Apponyi.*

Amidőn szigorú miheztartás céljából fentieket a hatóságom alá tartozó összes elemi népiskolák iskolaszékeivel, iskolagondnokságaival, iskolagazgatóságaival és a tanítókkal közlöm, egyben külön hangsúlyozom, hogy a közölt miniszteri rendelet 3. pontjának végrehajtása egyházmegyém területén nem a közigazgatási bizottságok, hanem az egyházmegyei főhatóság hatáskörébe tartozik s épen ezért utasítom a fennebb elősorolt helyi hatóságokat és elöljáróságokat, hogy a miniszteri rendelet 3. pontja alá eső városokban és községekben a IV. osztályok beiskolázása tekintetében szükségessé váló intézkedésekre nézve augusztus 25-ig hozzanak érdemleges határozatot s azt jóváhagyás céljából terjesszék az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal elé. Egyebekben a közölt rendelet s a vonatkozó előző rendeletek irányadók.

Datum Quinque-Ecclesiis, 4. Augusti 1917.

† Julius m. p.
episcopus.

1917.

XIII.

2835

1917

Novus Codex
iuris canonici.

VENERABILIBVS FRATRIBVS ET DILECTIS FILIIS
PATRIARCHIS, PRIMATIBVS, ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS ALIISQUE
ORDINARIIS AC PRAETEREA CATHOLICARVM STVDIORVM VNIVER-
SITATVM AC SEMINARIORVM DOCTORIBVS ATQVE AVDITORIBVS
BENEDICTVS EPISCOPVS
SERVVS SERVORVM DEI
AD PERPETVAM REI MEMORIAM

Providentissima Mater Ecclesia, ita a Conditore Christo constituta, ut omnibus instructa esset notis quae cuilibet perfectae societati congruunt, inde a suis primordiis, cum, Dominico obsequens mandato, docere omnes gentes incepit, aggressa est iam tum sacri ordinis virorum christianaeque plebis disciplinam datis legibus moderari ac tueri.

Procedente autem tempore, praesertim cum se in libertatem vindicavit et per majora in dies incrementa latius ubique est propagata, ius ferendarum legum proprium ac nativum evolvere atque explicare nunquam destitit, multiplici ac varia decretorum copia per Romanos Pontifices et Oecumenicas Synodos, pro re ac tempore, promulgata. Hisce vero legibus praeceptisque tum cleri populique Christiani consuluit regimini sapienter, tum ipsam, ut historia testatur, rei publicae utilitatem civilemque cultum mirifice provexit. Neque enim solum barbararum gentium leges curavit Ecclesia abrogandas ferosque earum mores ad humanitatem informandos, sed ipsum quoque Romanorum ius, insigne veteris sapientiae monumentum, quod „ratio scripta“ est merito nuncupatum, divini luminis auxilio freta, temperavit correctumque christiane perfecit, usque adeo ut, instituto rectius ac passim expolito privato et publico genere vivendi, sive aetate media sive recentiore materiam legibus condendis satis amplam paraverit.

Verum enimvero, quod ipse fel. rec. Decessor Noster Pius X, Motu proprio „Arduum sane“, d. XVI. Kal. Apr. a. MCMIV edito, sapienter advertit, temporum conditionibus hominumque necessitatibus, prout rerum na-

tura fert, immutatis, ius canonicum iam suum finem haud expedite persequi omni ex parte visum est. Saeculorum enim decursu, leges quamplurimae prodierant, quarum nonnullae aut suprema Ecclesiae auctoritate abrogatae sunt aut ipsae obsoleverunt; nonnullae vero aut pro conditione temporum difficiles ad exsequendum, aut communi omnium bono minus in praesenti utiles minusve opportunaevaserunt. Accedit etiam, quod leges canonicae ita numero creverant, tam disiunctae dispersaeque vagabantur, ut satis multae peritissimos ipsos, nedum vulgus, laterent.

Quibus de causis, idem fel. rec. Decessor Noster, statim ac Pontificatum suscepit, secum ipse reputans quanto foret usui, ad disciplinam ecclesiasticam restituendam firmandam, si gravibus illis, quae supra enarravimus, incommodis, sollicitè mederetur, consilium iniit universas Ecclesiae leges, ad haec usque tempora editas, lucido ordine digestas in unum colligendi; amotis inde quae abrogatae iam essent aut obsoletae; aliis, ubi opus esset, ad nostros praesentes mores opportunius accomodatis¹; aliis etiam si quando necesse esse aut expedire videretur, ex novo constitutis. Rem sane perarduam post maturam deliberationem aggressus, cum sacrorum Antistites, „quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei“, eadem super re consulere, eorumque mentes plane cognoscere omnino oportere iudicasset, primum omnium id curavit ac voluit, ut Cardinalis a Publicis Ecclesiae Negotiis, datis litteris ad VV. FF. singulos Catholici Orbis Archiepiscopos, iisdem committeret ut „auditis Suffraganeis suis aliisque, si qui essent, Ordinariis qui Synodo Provinciali interesse deberent, quamprimum huic Sanctae Sedi paucis referrent, an et quatenus in vigenti iure canonico, sua eorumque sententia, immutatione vel emendatione aliqua prae ceteris indigerent“.²

Postea, compluribus viris disciplinae canonum peritissimis sive ex Urbe Roma sive variis e nationibus in consortium laborum accitis, mandatum dedit dilecto filio Nostro Petro S. R. E. Cardinali Gasparri, tum Archiepiscopo Caesariensi, ut Consultorum operam dirigeret, perficeret, ac si opus esset, suppleret. Coetum deinde, sive ut aiunt Commissionem S. R. E. Cardinalium constituit, in eamque cooptavit Cardinales Dominicum Ferrata, Casimirum Gennari, Benjaminum Cavicchioni, Joseph Calasancium Vives y Tuto et Felicem Cavagnis, qui, referente eodem dilecto filio Nostro Petro S. R. E. Cardinali Gasparri, paratos canones diligenter perpenderent eosque, iudicio suo, immutarent, emendarent, expolirent³. Cum autem quinque ii Viri, alius ex alio, obiissent, in eorum locum suffecti sunt dilecti filii Nostri S. R. E. Cardinales Vincentius Vannutelli, Caietanus De Lai, Sebastianus Martinelli,

¹ Cf. Motu-proprio „Arduum sane“.

² Cf. Epistolam „Pergratum mihi“ die 25. Martii 1904.

³ Cf. Motu-proprio „Arduum sane“.

Basiliius Pompili, Caietanus Bisleti, Gulielmus Van Rossum, Philippus Giustini et Michael Lega, qui mandatum sibi negotium egregie expleverunt.

Postremo, prudentiam auctoritatemque cunctorum in Episcopatu venerabilium Fratrum iterum exquirens, ad ipsos itemque ad omnes regularium Ordinum Praelatos, quotquot ad Oecumenicum Concilium legitime vocari solent, novi Codicis iam digesti et adornati, antequam promulgaretur, singula ad singulos exemplaria mitti iussit, ut suas quisque animadversiones in paratos canones libere patefacerent.⁴

Verum, cum interea immortalis memoriae Decessor Noster, complo-rante Catholico Orbe universo, de vita decessisset, id contigit Nobis, Pontificatum secreto Deo consilio ineuntibus, ut Ecclesiae Nobiscum docentis sic undique collecta suffragia debito cum honore exciperemus. Tum demum, novum totius canonici iuris Codicem iam pridem in ipso Concilio Vaticano a pluribus sacrorum Antistitibus expetitur, et abhinc duodecim solidos annos inchoatum, in omnes suas partes recognovimus, approbavimus, ratum habuimus.

Itaque, invocato divinae gratiae auxilio, Beatorum Petri et Pauli Apostolorum auctoritate confisi, motu proprio, certa scientia atque Apostolicae, qua aucti sumus, potestatis plenitudine, Constitutione hac Nostra, quam volumus perpetuo valituram, praesentem Codicem, sic ut digestus est, *promulgamus, vim legis posthac habere pro universa Ecclesia decernimus, jubemus*, vestraeque tradimus custodiae ac vigilantiae servandum.

Ut autem omnes, ad quos pertinet, probe perspecta habere possint huius Codicis praescripta, antequam ad effectum adducantur, edicimus ac jubemus ut ea vim obligandi habere non incipiant nisi a die Pentecostes anni proxime venturi, idest a die decima nona mensis Maii anni millesimi nongentesimi duodevicesimi.

Non obstantibus quiblibet ordinationibus, constitutionibus, privilegiis etiam speciali atque individua mentione dignis, nec non consuetudinibus etiam immemorabilibus ceterisque contrariis quibusvis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrae constitutionis, ordinationis, limitationis, suppressionis, derogationis, expressaeque quomodolibet voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum Eius se noverit incursum.

Datum Romae apud S. Petrum die festo Pentecostes anno millesimo nongentesimo decimo septimo, Pontificatus Nostri tertio. PETRVS Card. GASPARRI a Secretis Status. O. Card. CAGIANO DE AZEVEDO S. R. E. Cancellarius.

⁴ Cf. Epistolam „De Mandato“ die 20. Martii 1912.

2836

1917

Collecta pro
Lithuania.

Inter provincias bello vastatas vix ulla maiorem pertulit stragem, quam Lithuaniae Magnus Ducatus, qui bis vel ter et partim etiam pluries expositus erat copiarum militarium procedentium et recedentium vastationibus. Urbes et pagi depopulati, domus demolitae, segetes conculcatae sunt funesta documenta luctuosi huius belli. Juxta ultimum nuntium ex Magno Ducatu Lithuaniae in urbe capitali Vilnius (Vilna) magna pars incolarum fame morbisque iam periit. In aliis civitatibus fere idem. Iamvero populus lithuanus se ipsum succurrere nullomodo potest, nam universa Lithuania pariter devastata est, quapropter omnem suam spem in suis fratribus catholicis ponit creditque eam non frustratum iri. Non de re qualicunque hic agitur sed de gente universa ab interitu salvanda.

Hisce malis terribilibus permotus Beatissimus Pater Benedictus XV. omnes Antistites orbis Catholici hortatus est, ut Collectam eleemosynarum inter fideles instituant pro miserrima Lithuania.

Et nos quidem belli premimur angustiis, opinor tamen et nos succurrere debere magis afflictis, ei innixos promissioni Evangelicae: *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* (Matth. 5, 7.)

Tuto sperare licet, nos citius beatam pacem obtenturos esse et a belli famisque calamitatibus liberatum iri, si misericordes fuerimus erga eos, qui sunt miserrimos, quam nos.

Quapropter hortor Venerabilem Clerum, ut ubi hoc fieri posse videbit, collectam quantumque modestam pro Lithuania devastata instituat aliqua Dominicarum proximarum, aesque ita corrogatum usque ad diem 31. Octobris ad Cancellariam meam mittat.

2837

1917

Gradualis
promotio et
nov. canonicorum
nominatio.

Sua Caes. et Apostolica Regia Maiestas erga humillimam Meam propositionem altissimis suis resolutionibus gradualem promotionem in Vener. Capitulo Cathedrali Nostro, nempe: *Josephi Wurster* dris ad stallum Canonici Cantoris, *Julii Wajdits* ad stallum Canonici Custodis, *Aloysii Döbrössy* ad stallum Canonici Archidiaconi Cathedralis, *Ludovici Szilvek* dris ad stallum Canonici Archidiaconi Tolna-ensis ratam habere, duo vero stalla ultima Canonice Magistrorum *Francisco Romaisz* canonico ad hon., parochi *Bátaszék*-ensi et *Ignatio Glatt* can. ad hon., directori scholae cantorum cathedralis. Quinque-Eccl. conferre, *Ladislauum Charvát* vicearchidiaconum districtus Valpoviensis, parochum Petrijevci-ensem et *Adalbertum Schmidt* vice-

archidiaconum districtus Pécsvárad, parochum Hosszuhetény-ensem canonicos ad honores in eodem Capitulo Cathedrali clementissime nominare dignata est.

2838

1917

Die 26. Augusti a. c. in capella Nostra residentiali Quinque-Ecclesiensi *Fridericum Vértesi* theologum Nostrum Oenipontanum ad primam tonsuram et quattuor minores ordines, eodem die Fr. *Andream Adámszky* e Societate Jesu ad sacrum subdiaconatus ordinem, 27-o dicti mensis eundem *Andream Adámszky* S. J. ad s. diaconatus ordinem, die vero 28-o Augusti a. c. eundem ac *Julium Diczenty* diaconum dioec. Nostrae ad s. presbyteratus ordinem per impositionem manuum Nostrarum episcopali Deo favente promovimus.

Ordinatio.

2839

1917

Beneficium parochiale Bátaszék per translationem proprii pastoris vacaturum, patronatuique Academiae R. Theresianae obnoxium, praesentibus usque 25-um Septembris a. c. concursui exponimus. Sacerdotes dioecesani, in examine prosynodali approbati, linguisque ibidem necessariis plene polentes, beneficium istud obtinere anhelantes recursus suos Exmo Domino Ministro R. Hung. Cultus et Publicae Institutionis inscribendos, tymbroque legali provisos infra terminum praefixum Mihi submittant.

Concursus
pro beneficio
parochiali
Bátaszék.

2840

1917

Post quadrantem saeculi in pensione peractum, variis infirmitatibus plurimum vexatus, die 18. Augusti a. c. seriem fratrum in Domino dormientium *Alexander Fekete* parochus olim Pélmonostor-ensis ingressus est. Anno 1842. natus, anno vero 1864. sacerdotio initiatus est. Ab a. 1886 parochum egit in Pélmonostor, unde a. 1892. inter sacerdotes rudedonatos susceptus est. Animam ipsius praeter tria sacra praescripta ferventibus precibus Ven. Clero enixe commendo. Requiescat in pace!

Mors
Alexandri
Fekete.

2841

1917

Franciscus Romaisz Canonicus Ecclesiae Cathedralis nominatus est parochus Cathedralis et director scholarum civ. et elem. canonissarum de Nostra Domina Quinque-Eccl.

Personalia.

Stephanus Krisztánics curatus Baranyakisfalud-ensis nominatus et investitus est parochus parochiae neoerectae Baranyakisfalud-ensis.

Andreas Mózes parochus, qui valetudinis curandae gratia a servitio ad interim relevatus erat, reassumpsit curam parochiae Alsómocsolád-ensis. *Adamus Jung* vicarius Alsómocsolád-ensis nominatus est administrator parochiae Miszla-ensis. *Aloysius Koch* administrator Miszla-ensis factus est cooperator in Pinczehely.

Joannes Berlakovich curatus castrensis relevatus ab hoc munere missus est cooperator in Petrijevci. *Adalbertus Battyányi* cooperator translatus est ad Podgajci.

Antonius Berta coop. Tolna-ensis et *Petrus Mayerhof* coop. Bonyhád-ensis tamquam curati castrenses ad servitium milit. activum vocati sunt.

2842

1917

A folyó évi
sajtóvasár-
nap elrende-
lése.

A háboru ujságéhesekké tette az embereket. Nem ugyan olyan értelembe, mintha azelőtt nem olvastak volna ujságokat, avagy mintha e példátlan és minden képzeletet felülmuló vérözön gyönyörködtetné a kedélyeket, hanem azért, mert az a mérhetetlen sok érdek, melyek a háboru egyre változó fordulataihoz és végső kimeneteléhez fűződnek, az ujságokra utalnak mindenkit. A harctereken ép úgy, mint az elárvult családi otthonokban nehezen várják és türelmetlenül keresik az ujságokat, melyek a legújabb híreket közvetítik. Ez ma valóban közszükséglet, s ebben magában nincs még veszedelem. De mivel az ujságok, lapok és folyóiratok azokon a hireken kívül, melyek ma mindenkit egyformán érdekelnek és izgatnak, világnézeti szempontból is befolyásolni igyekeznek olvasóikat s igen sok közülök nyíltan vagy burkoltan a hívő ember legszentebb javai ellen tör, fennáll a szigorú kötelesség, melyet a legmagasabb érdek parancsol reánk, hogy a rossz sajtó termékeit, melyek az Istenben való rendületlen hitet, a lélek legdrágább kincsét: a vallást és a keresztény erkölcsöt támadják, mint a gyilkos mérget elkerülni s magunkra és másokra ártalmatlanná tenni igyekezzünk. Ezt a célt szolgálja évente a sajtóvasárnap buzgó megtartása. Egyfelől a hívő nép figyelmét fokozottan reá irányítjuk a rossz sajtó veszedelmére, hogy tőlük tartózkodjék, másfelől a megbízható, keresztény, jó sajtó áldozatkész támogatására lelkesítjük, hogy abban a mindent felülmuló, hatalmas küzdelemben, melyet a még erőtlen keresztény, illetve katolikus sajtó viv meg a nála sokkal erősebb kereszténytelen, vallásgyűlölő, felforgató lapokkal, védőnk, várunk, segítségünk legyen. A sajtóvasárnap a pécsi egyházmegyében október második vasárnapjára esik. Ugyanennek megtartását folyó évi október 14-ére ismét elrendelem s felkérem egyházmegyém tiszt. lelkészeit, hogy azt szokott buzgalmukkal a lehető legeredményesebbé tenni igyekezzenek. Az elmúlt évben kísérletként bevezetett templomon kívüli (hit-

községi) gyűjtés a legtöbb helyen fényes és biztató eredménnyel járt. Épen ezért a gyűjtés e módjának minél szélesebb alapokon való kiépítését mindenütt kívánom. A kath. sajtóegyesület a sajtóvasárnapi gyűjtést legalább két héttel megelőzően megküldi minden plebániára legutóbbi évi jelentését, a hívek anyanyelvén készült plakátjait, s egy külön füzetben utmutatással szolgál a gyűjtés mikénti megrendezéséhez, bőséges anyagot felölelő beszédvázlatokat közöl s a hívek anyanyelvén készült gyűjtőíveket bocsát a tiszt. papság rendelkezésére. A kath. sajtó megerősítésének szükségessége eddig is áthatotta egyházmegyém fáradhatatlan papságát, meg vagyok győződve, hogy ez a tudat most is fokozott munkára serkent mindnyájunkat, hogy az idei év eredménye megfeleljen a szükségnek, a mult évek alapvető munkájának s mindnyájunk forró kívánságának. Az országos és helyi kath. sajtó céljaira a magam részéről ezuttal is 5000 koronát ajánlok fel és megengedem, hogy a gyűjtés eredményéhez a felesleggel bíró templompénztárakból 5—10 korona csatoltassék. A begyűlt összegek a gyűjtőívekkel együtt a sajtóvasárnapot követő héten püspöki Irodámhoz továbbítandók.

2843

1917

A nm. vallás és közokt. m. kir. miniszterium ruhabeszerzési segély Ruhabeszerzési segély.
cimén — a nem szerzetes — magasabb képesítésű s egyházi forrásból 3000 korona tiszta jövedelemmel nem bíró lelkészek és kongruás segédlelkészek, valamint a kisebb képesítésű s egyházi forrásból 2200 K. tiszta jövedelemmel nem rendelkező lelkészek s kongruás segédlelkészek részére egyenkint 500—500 K-át, továbbá a magasabb képesítésű s egyházi forrásból 3000 K. tiszta jövedelemmel nem bíró nem kongruás segédlelkészek részére egyenkint 300—300 K-nát engedélyezett. Ezek alapján püspöki irodámhoz küldendő s a II. fokozat szerint szabályszerű okmánybélyeggel ellátott nyugtató, ugyancsak kellőleg felbélyegzett postautalvány ellenében az I. alattiaknak 500 K-t, a II. alattiaknak pedig 300 K-t folyósítok, mely összegben a családi állapottól függő s külön elintézés alá tartozó segély nem foglaltatik bent. Minden egyes nyugtató aláírás előtt a következő záradékkal látandó el: „Amennyiben a nm. vallás és közokt. m. kir. miniszterium igényjogosultságomat utólag nem ismeri el, kötelezem magamat az összeg visszafizetésére.”

Megjegyzem, hogy a hitoktatók ruhabeszerzési segélyének folyósítása iránt a nm. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium külön intézkedik s hogy a jelenleg katonai szolgálatot teljesítő segédlelkészek a lelkészi állomásokon működő segédlelkészekkel egyenlő elbírálás alá esnek, miért is részükre a ruhabeszerzési segélyt folyósítom, amennyiben ezt ők vagy hozzátartozóik tőlem kérik s más forrásból még fel nem vették.

I. Mózes András, Krisztánics István, Bödy Károly, Dobos Henrik, Mindszenti Vilmos, Nyári Simon, Vörös Kristóf, Dréher Arnold, Pataki Antal, Lerch István, Hofman Károly, Rösler Ferenc, Riedlinger Dezső, Szánthó Ignác, Klein Tivadar, Fent Gyula, Schmeller Alajos, Arányi Géza, Kuhl József, Cselenkó János, Varga Kálmán, Glück István, Gestettner Konrád, Fehér Ferenc, Gaál Sándor, Palkó József, Németh Pál, Schunk Ferenc, Horváth Lajos (Gödre), Tihanyi János, Schlachter Ferenc, Koch Gyula, Thán Nándor, Sebestyén Károly, Gartner Elek, Schmeller József, Magyar Miklós, Müller Károly, Eröss Károly, Kövesdy János, Takács István, Blandl György, Ambach Mihály, Faust Antal, Frost Péter, Perényi Pál, Reinhardt György, Szeitz József, Proksch Ferenc, Reiner Ferenc, Pelz Árpád, Szentiványi József, Hortobágyi József, Dióssy József, Földes Dezső, Reisz Antal, Weyer Mátyás. Masson Lipót, Klein József, Sandrk Mihály, Budanovich Vince, Palócz János, Id. Horváth János (Dunaföldvár), Fuszek Károly, Vizsy Pál, Bencze Ernő, Gábor Pál, Sebestyén Ferenc, Biswurm Ádám, Hantos Béla, Gratzl Gyula, Dr. Döry László, Folnegović György, Loschert Kázmér, Márovics Ferenc, Horváth Lajos ifj., Petrovics Ede, Cserta János, Szabó Ferenc, Leicht Emil, Vaszary Kálmán, Papp István, Taksonyi János, Zanyi Ferenc, Kocsis László, Böbel János, Faludi Ferenc, Hal Pál, Mayerhof Péter, Hoffman Kálmán, Fehérváry József, Nyári József, Tadics Benő, Csokonay Béla, Hegedüs József, Hegedüs László, Magyar Béla, Kapossy Iván, Tóth Lajos, Szolga István, Koch Alajos, Bende József, Bán Lajos, Fényes Antal, Dr. Kelemen Andor, Péter Róbert, Herman János, Fehérváry Ferenc, Horváth Károly, Müller József, Berta Antal, Lickert József, Baranyai János, Domosvay Lajos, Kozáry György, Dr. Ákos Ferenc, Keller Ferenc, Eberhárd József, Diczenty Gyula.

II. Sperai János, Tolnai Bertalan, Galambos Kálmán, Cserti István, Czindery András, Schultz Gábor, Auguszt István, Ifi Lajos, Sebő Pál, Jung Ádám.

2844

1917

Plebánosi
költözködési
költségek
tárgyában
belügyminisz-
teri döntés.

Tájékoztatás céljából közlöm a m. kir. belügyminiszter úrnak a plebánosi költözködési költségek tárgyában hozott következő döntését:

Magyar Kir. Belügyminiszter. Szám 56863/IV.-a. 1917. A válaszirat alapjául szolgáló jelentés száma: 914/1917. Tárgy: P. I. b-i rk. h. plebános költözködési költségei. A vármegye közönsége 1916. évi május hó 16-án tartott közgyűlésében 6472/370/1916. kgy. sz. alatt hozott véghatározatával jóváhagyta B . . . ny és H . . . cs községek képviselő testületeinek VI/2/1915. illetőleg VI/13/1915. kgy. számok alatt hozott ama véghatározatait, amelyekkel a nevezett községek képviselő testületei a P. I. rk. h. plebános költöz-

ködedési költségeiből a tehénnek vasuton szállításából felmerült 85 K 50 f szállítási díj megtérítését megtagadták. A vármegye közönségének ezt a véghatározatát P. I. b . . . nyi h. plebános felebbezése következtében felülbírálván, — azt a vallás- és közokt. Miniszter Úr meghallgatása után, — az alapjául szolgáló képviselő testületi véghatározatokkal együtt megváltoztatom és a nevezett községek fizetési kötelezettségét, az említett tehén szállítási vasuti fuvardíj tekintetében megállapítom. Mert országos jogszokást képez, hogy a javadalmas plebános költözködedési költségeit a hívek, vagy a politikai község viseli. A jelen esetben a politikai községek vállalták is a plebános költözködedési költségeit, csak a tehén vasuti szállítási díját tagadták meg, azt állítván, hogy a vasuti szállításra semmi szükség nem volt. E szerint nem vitás ezen országos jogszokáson alapuló egyházi praestatio kötelezettsége és csupán a szolgáltatás mérve vitás. E részben pedig a községek álláspontja merőben téves és helytelen, mert az egyházfőhatóságilag igazolt 268 kilométer távolság teljesen megokolja és a községek érdekében tette indokolttá az egy haszonállatnak vasuton és nem lábon költöztetését. Így a községek kifogásai alaptalanoknak bizonyulván, kötelezettségük megállapítandó volt. Erről a vármegye közönségét, a tárgyalási iratokat visszaküldve, további megfelelő eljárás végett értesítem. — Budapest, 1917. évi május hó 15-én. Miniszter rendeletéből: *Diószeghy, s. k.* miniszteri titkár. Nógrádvármegye közönségének Balassagyarmat.

2845

1917

A hadi-harangok leszerelése ügyében kelt f. é. VIII. 1928/1917. sz., illetve XI. 2460/1917. számú körlevéli intézkvényeimmel kapcsolatban közlöm, hogy a nm. vallás és közokt. m. kir. miniszterium útján kézhez vett Abt. 8/Hb. 10204. sz. cs. és kir. hadügyminiszteri rendelet értelmében — művészi vagy történelmi értékkel bíró harang nem léteben — egy harang és pedig a legkisebb, minden templomban egyelőre visszamarad. Midőn ezt a tiszt. lelkészkező papság tudomására hozom, a hazafias célra való tekintettel elvárom, hogy a katonai hatóság harang-leszerelési eljárásánál az egyházközségek a legnagyobb figyelmet tanusítsák.

2846

1917

A nm. vallás és közokt. miniszter úrnak 5703/1917. eln. számú megkeresése alapján egész egyházmegyéimre nézve elrendelem, hogy:

1. Ő Császári és Apostoli Királyi Felségének, dicsőségesen uralkodó királyunknak IV. Károlynak legmagasabb születése és nevenapján (aug. 17.,

A legkisebb harang minden templomban megmarad.

Hazafias ünnepek.

illetve nov. 4-én), továbbá Zita királyné Ő Felségének neve- és születése napján (ápr. 27. illetve május 9-ikén) egyházmegyém minden plebánia-templomában a szokásos módon ünnepi istentisztelet tartassék, melyre a polgári és katonai hatóságok is meghivandók, tanév közben pedig a tanuló-ifjúság is elvezetendő. E napokban az iskolai tanítás teljesen szünetel.

2. Szeptember 10-én és november 21-ikén, mint I. b. Erzsébet királyné, illetve I. Ferenc József király Ő Felségeik halálának évforduló napjain a tanuló ifjúság tanáraik, illetve tanítóik vezetése mellett részt vesz a reggel 1/28-kor végzendő gyászmisén, utána azonban a rendes tanítás egész nap megtartandó.

2847

1917

Dr. Giess-
wein S:
„Igazságos-
ság és béke.“

A Szent-István-Társulat „Keresztény kis könyvtár“-ának kiadásában megjelent Dr. Giesswein Sándor „Igazságosság és béke“ c. füzeté. A szerző ezen békeszózata az emberi kultúra óriási haladásának elismerése mellett rámutat arra az anyagelvű, önző szellemre, mely az erkölcsi elvektől való eltávolodás folytán a mai világforrongásnak okozója. Hasonló békezavargások elleni védekezés s az általános béke érlelésének előmozdítása mindenkinek kötelessége; eszközei és gondozói elsősorban a Szenszék s maga az Egyház. Ismerteti a mostani háboru előtt és alatt történt béketörekvéseket, melyeket nem tart meddőknek s történeti példával szemlélteti a nemzetek közötti kibékülés lehetőségét s módját. A tárgy rendkívüli időszerűségére tekintettel, főleg a templomi könyvestáblák számára való beszerzését a legmelegebben ajánlom. Ára: 20 f.

2848

1917

Csöngedy
Gy.: „A falusi
Kongregáci-
ókról“ c.
füzete.

Csöngedy Gyula tb. kanonok, adonyi esperes-plebánosnak a falusi kongregációkról, különösen az anyák kongregációjáról a mindennapi élet tapasztalata alapján irt meleg hangú lelkes füzetét, mint a szerző ajándékát az anyák kongregációjának terjesztése érdekében jelen körlevelem mellékleteként minden plebánia-hivatal részére megküldöm. Fogadják szívesen a lelkipásztorok s elveit ültessék át apostolkodásuk munkakörébe.

2849

1917

A Családi
könyvtár
legújabb
füzetei.

A győri kármeliták ügyes vállalata, a „Családi Könyvtár“ folytatólagos füzeteiben, melyekből immár a harmadik sorozat jelent meg, ismét a hazai és külföldi keresztény szépirodalom legjavát nyújtja olcsó áron s megnyerő formában. A jelen harmadik sorozatban öt új füzet jelent meg a

keresztény szépirodalom jeleseinak tollából. A füzetek a következők: Izsóf Alajostól „Keneteid illata nyomán“, Nyírségitől „Magyarok a Tiszhátról“, F. A. Hollandtól „Szent Ferenc legendák“, Blaskó Máriától „Glóriás kereszt“, és Pokorny Margittól „Csátayné nagyasszony“. Szívből kívánva, hogy a „Családi Könyvtár“ füzetei a keresztény magyar olvasók között minél jobban elterjedjenek, a legmelegebben ajánlom e vállalatot kiadványaival együtt tiszt. papságom és hiveim figyelmébe.

A füzetek megrendelhetők a kármelita rendháznál Győrött. Egyes szám ára 30 fillér, 100 példány egyszerre rendelve 25 korona.

2850

1917

Mihez tartás végett közlöm tiszt. papságommal, hogy a schematismus részére előírt adatokat az idén kivételesen nem kell betérjeszteni.

Névtári
adatok.

2851

1917

Az Egri Népkönyvtár gondos megválogatás útján olyan olvasmányokat igyekszik a magyar nép kezébe juttatni, amelyek mindenkor a legszigorubb katolikus elvek alapján és az idők követelményeit megértve, hasznosan szórakoztatnak, érdekesen oktatnak és az olvasó lelkét, olykor szinte észrevétlen ráhatással, jó elhatározásokra serkentik. Ezen célt szolgálja a most megjelent két füzet: Aranytanácsok a földmiveseknek, írta: Vayszada Dezső; Fogoly magyarok csillagai, írta: Bánhegyi Béla. Egy-egy füzet ára 30 fill.

Az Egri
Népkönyvtár
kiadványai.

Az Egri Népkönyvtár füzetei, amelyek a templomi könyvestáblákon való árusításra kiválóan alkalmasak, Egerben, az érseki nyomdában rendelhetők meg, tömeges rendelés esetén 20% árkedvezménnyel.

2852

1917

Gróf Zichy Gyula dr. megyéspüspök 1000 K, Abaliget 5 K, Alsómocsolád 3 K, Apar 9 K, Babarcz 18.40 K, Bakonya 3 K, Baranyabán 76 K, Baranyakisfalud 5 K, Baranyaszentgyörgy 6 K, Baranyaszentistván 30 K, Baranyavár 20 K, Bár 32.30 K, Báta 7.50 K, Báticaszék 44 K, Bedeg 25 K, Bellye 6.40 K, Beremend 20 K, Berkesd 174 K, Bikal 20 K, Bogdása 50 K, Bonyhád 54 K, Bonyhádvarasd 29.40 K, Bölcske 33 K, Brodjanci 20 K, Bükkösd 13.26 K, Čepin 6 K, Czikó 9.29 K, Darázs 20 K, Dályok 10 K, Dárda 32.52 K, Diósberény 50 K, Donji-Miheljác 25 K, Dombóvár 50 K, Döbrököz 41 K, Dunaföldvár 29.30 K, Dunakömlőd 22.92 K, Dunaszekcső 30.38 K, Egerág 165.95 K, Értény 28 K, Fadd 9.72 K, Feked 14.22 K, Felsőireg 10 K, Felsőmindszent 33 K,

A Vörös
Kereszt Egy-
let javára
eszközölt
„Péter-Pál“
napi gyűjtés.

Felsőnyék 4.86 K, Felsőszentmárton 20 K, Garé 10 K, Gödre 50 K, Gör-
csöny 10 K, Grábocz 10 K, Gyulaj 30.66 K, Gyűd 10 K, Harcz 13.26 K,
Harkanovci 15 K, Herczegszőlős 2 K, Hetvehely 6 K, Himesháza 32.65 K,
Hird 5 K, Hosszúhetény 45 K, Ibafa 15 K, Izsép 10 K, Kajdacs 6 K,
Kakasd 89 K, Kánya 22.94 K, Kárász 10 K, Keszü 51.17 K, Kisasszonyfa 10 K,
Kisdorog 35 K, Kiskőszeg 20 K, Kisszékely 10 K, Kistengelicz 10 K, Kis-
vaszar 12 K, Kocsola 32 K, Koppányszántó 50 K, Köblény 28 K, Kővágó-
szőlős 21.50 K, Kurd 40 K, Lakócsa 56.80 K, Lapáncsa 8.20 K, Laska-
falu 30 K, Lánycsók 23.40 K, Lengyel 110 K, Lippó 80 K, Lóvászhetény
20 K, Lőcs 10.30 K, Magyarhertelend 8.50 K, Magyarakeszi 10 K, Magyar-
szentiván 35.80 K, Magyarszék 2.25 K, Majs 92 K, Marijanci 12 K, Má-
gocs 8.75 K, Máriakémen 53 K, Mecsekjánosi 18 K, Mecsekszabolcs 32 K,
Miszla 4 K, Mohács ad S. Cruc. 129.13 K, Mohács ad S. Mich. 120 K,
Mozsgó 100 K, Mözs 20 K, Mucsi 7 K, Nagykónyi 30 K, Nagymányok 10
K, Nagynyárád 10 K, Nagyvejke 7 K, Nak 10 K, Németbóly 20 K, Németi
60 K, Németkér 19.70 K, Németinárok 7 K, Olasz 62 K, Ozora 12 K,
Paks 139.93 K, Palotabozsok 119.42 K, Pálfa 20 K, Pári 10 K, Pellérd 46
K, Petrijevci 20 K, Pécs-Székesegyház 50 K, Pécs-Belváros 36.75 K, Pécs-
Budaikülváros 20.50 K, Pécs-Szigetkülváros 70 K, Pécsbányatelep 4.40 K,
Pécsvárad 28 K, Pélmonostor 50 K, Pinczehely 44 K, Podgajci 10 K,
Püspökbogád 13 K, Püspöklak 10 K, Püspöknádasd 24 K, Püspökpusztá,
12 K, Püspökszenterzsébet 12 K, Püspökszentlászló 56 K, Radikovci 20 K,
Ráczmecske 8.50 K, Ráczpetre 37 K, Rácztőtös 26.62 K, Ráczváros 20.45 K,
Regöly 152 K, Sásd 25.30 K, Siklós 21.53 K, Siklósbodony 15 K, Simon-
tornya 26.12 K, Sióagárd 16 K, Sljivoševci 24 K, Somberek 15 K, Sumony
16.90 K, Szabadszentkirály 11.22 K, Szajk 16.24 K, Szakadát 60 K, Szakály 26.88
K, Szakcs 47.61 K, Szalatnak 6 K, Szálka 3.60 K, Szászvár 20 K, Szebény
32 K, Szekszárd-Belváros 90 K, Szekszárd-Ujváros 10 K, Szentdienes 10
K, Szentlászló 5 K, Szentlőrincz 20 K, Szigetvár 50 K, Tamási 92.22 K,
Tengőd 27.50 K, Tevel 12 K, Vajszló 9 K, Valpovo 14 K, Várdomb 6.10
K, Vásárosdombó 140.90 K, Veliškovci 15 K, Véménd 60 K, Viljevo 50 K,
Villány 20 K, Vókány 9.44 K, Vörösmart 24 K, Závod 22 K, Zomba 20 K,
Pécs-egyh. alapítv. hivatal 100 K, Irgalmas r. templom, Pécs 25.55 K,
N. N. 37.89 K. Összesen : 6600 K.

Datum Quinque-Ecclesiis, 6. Septembris 1917.

† Julius m. p.
episcopus.

1917.

XIV.

3021

1917

Cum novum iuris canonici Codicem SS. D. N. Benedictus Pp. XV. a die festo Pentecostes proximi anni millesimi nongentesimi duodevicesimi in universa latina Ecclesia vim habiturum esse edixerit, liquet ex eo ipso die Codicem fore authenticum et unicum iuris canonici fontem, propterea tum in disciplina Ecclesiae moderanda, tum in iudiciis et in scholis eo uno utendum esse. Quam sit igitur necessarium, clericis praesertim, Codicem probe nosse atque omnino habere perspectum, nemo est qui non videat.

De novo
iuris cano-
nici codice in
scholis
proponendo.

Itaque Sacra haec Congregatio, ut in tanti momenti rectae alumnorum institutioni pro officio suo consulat, omnibus ac singulis studiorum Universitatibus et iuris canonici Lyceis quae, ad normam can. 256. §. 1, eidem Sacrae Congregationi parent, praecipit ac mandat, ut in schola antehac *textus* aptissime nuncupata, in qua ius canonicum penitus copioseque praelegitur, ita in posterum eiusmodi disciplina tradatur, ut alumni, non modo Codicis sententia *synthetice* proposita, sed accurata quoque uniuscuiusque canonis *analysis*, ad cognoscendum et intelligendum Codicem veluti manu ducantur: debent scilicet doctores iuri canonico tradendo, ipso Codicis ordine ac titulorum capitumque serie religiosissime servata, singulos canones diligenti explanatione interpretari. Iidem tamen magistri, ante quam dicere de aliquo instituto iuridico aggrediantur, apte exponant qui eius fuerit ortus, quae decursu temporis acciderint progressiones, mutationes ac vices, ut discipuli pleniorum iuris cognitionem assequantur.

Nullo ceterum, praeter Codicem, libro alumnos uti necesse erit; quodsi doctoribus placuerit eos unum aliquem adhibere librum, id sancte retinendum, ut non eius libri ordini ordo Codicis, sed huic ille aptetur et accomodetur.

Romae, ex aedibus S. Congregationis de Seminariis et Studiorum Universitatibus, die VII. mensis augusti anni MCMXVII.

Caietanus Card. Bisleti, *Praefectus*. L. † S. Joseph Rossino, *Substitutus*.

3022

1917

Circa altaria
privilegiata
et missas in
eis cele-
brandas.

Propositis S. Poenitentiariae Apostolicae dubiis:

„1. An privilegium Altaris applicari possit pluribus defunctis, pro quibus Missa celebratur?“

„2. An recipi queant onera perpetua Missarum ad Altare privilegiatum celebrandarum?“

S. Tribunal, die 3. iulii, anno 1917, respondendum censuit:

„Ad 1m *Negative*, prout iam decisum fuit a S. Congregatione Indulgentiarum, decretis dierum 29. februarii 1864 et 19. iunii 1880;

„Ad 2m Recipi possunt, dummodo numerus Missarum, tam fundatarum quam adventitiarum, sit talis, ut ei commode satisfieri possit“.

Et in audientia, subsignata die, infrascripto Cardinali Poenitentiario Maiori impertita, SSmus D. N. D. Benedictus div. Prov. Pp. XV., has responsiones in omnibus approbavit, iussitque ut publici fierent iuris.

Datum Romae, in S. Poenitentiaria, die 6. iulii 1917.

Gulielmus Card. Van Rossum, *Poen. Maior*. L. † S. F. Borgongini Duca, *S. P. Secretarius*.

3023

1917

Forma
brevior
pro adulto-
rum baptis-
mate condi-
tionali.

BEATISSIME PATER.

Emmus Archiepiscopus Olomucensis, ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus, quae sequuntur exponit:

In conversione acatholicorum et schismaticorum saepius oritur dubium de validitate baptismi. Hinc necessitas eos sub conditione rebaptizandi.

Quum vero ordo baptismi adultorum, quem continet Rituale romanum, aliquando gravem difficultatem praebeat tum quoad viros tum quoad mulieres, idem Emmus Archiepiscopus humiliter postulat facultatem adhibendi in iis casibus ordinem baptismi Ritualis romani pro parvulis statutum; et quatenus hoc ob grave incommodum fieri nequeat, humiliter petit, ut in praefatis casibus adhiberi valeat forma brevior pro adultorum baptismo conditionali Apostolica Auctoritate adprobata.

Die 6. Iunii 1917. Sacra Congregatio de Sacramentis, vigore facultatum specialium a SSmo Domino Nostro Benedicto Papa XV sibi tribu-

larum, attentis peculiaribus circumstantiis in casu concurrentibus, Emmo Ordinario Olomucensi facultatem benigne tribuere dignata est iuxta petita, adhibita etiam si necesse sit forma breviori pro adultorum baptismo condicionali a S. Sede adprobata, huic adnexa.

Praesentibus valituris ad quinquennium. † A. Capotosti Ep. Thermen., *Secretarius*. Joseph Cellarini, *Off.*

Formula brevior pro adultorum baptismo condicionali *apostolica* auctoritate adprobata.

Sacerdos — Quid petis ab Ecclesia Dei ?

Resp. — Fidem.

Sac. — Credis in Deum Patrem omnipotentem, Creatorem coeli et terrae ?

Resp. — Credo.

Sac. — Credis in Jesum Christum, Filium eius unicum Dominum nostrum, natum et passum ?

Resp. — Credo.

Sac. — Credis et in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem et vitam aeternam ?

Resp. — Credo.

Sac. — Vis baptizari, si non es baptizatus ?

Resp. — Volo.

Sac. — Si non es baptizatus, Ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.

3024

1917

A Sacra Rituum Congregatione sequentium dubiorum solutio expostulata est ; nimirum :

I. An liceat in commodum cantorum, praesertim in ecclesiis ruralibus adhibere cantum gregorianum notulis musicalibus modernis descriptum ?

II. An decretum super editione vaticana eiusque reproductione quoad libros liturgicos gregorianos cum signis rythmicis, uti vocant, privata auctoritate adiectis, quod impressum quidem est sub n. 4263. et die 11. Aprilis 1911., inter *decreta authentica* S. R. C. sed non insertum in *Acta Apostolicae Sedis*, manet adhuc in suo vigore ?

Et sacra eadem Congregatio, audito specialis Commissionis voto, propositis dubiis ita respondendum censuit :

Ad I. *Affirmative*, iuxta decretum n. 4166. circa libros cantus liturgici gregoriani, diei 11. Augusti 1905. ad VII. ; relatum inter *decreta authentica* S. R. C. et *Acta Apostolicae Sedis*.

De cantu
liturgico
grego-
riano.

Ad II. *Affirmative*, in subsidium scholarum cantorum, iuxta tenorem eiusdem decreti n. 4263.¹

Atque ita rescripsit et declaravit die 23. Iunii 1917. — L. † S. — † A. Card. Vico, Ep. Portuen. et S. Rufinae, S. R. C. *Pro-Praefectus*. — Alexander Verde, *Secretarius*.

3025

1917

De indul-
gentiis
quoad
fideles
ritus
orientalis.

Cum quidam Episcopus Ritus Orientalis dubium proposuisset utrum fideles Rituum Orientalium lucrari possint omnes Indulgentias a Summo Pontifice universali decreto concessas, S. Poenitentiaria respondendum censuit: *Affirmative*.

Quod responsum, in Audientia diei 6. vertentis mensis Iulii ab infrascripto Card. Poenitentario Maiore relatum, Ssmus D. N. Benedictus divina Providentia Pp. XV. approbare ratumque habere dignatus est, ac publici iuris fieri mandavit.

Datum Romae, in S. Poenitentiaria, die 7. Iulii 1917. — L. † S. — Gulielmus Card. Van Rossum, *Poen. Maior*. — F. Borgongini Duca, S. P. *Secretarius*.

3026

1917

Subsidia pro
sacerdotibus
pensionatis
dioec.

Iniquitas temporis hodierni, pensioque mediocris, qua sacerdotes rudedonati dioecesis nostrae hucusque providentur, Nos nuper induxit, ut fratribus pensionatis singulatim 400 coronas e cassa Nostra propria resolvamus. Erga apocham ad Cancellariam dioecesanam mittendam cuilibet, qui nondum hoc subsidium levavit, summa praedicta consignatur. Iisdem motivis Ven. Capitulum Nostrum laudabili cum decisione ad annum item

¹ Decretum seu Declaratio super editione vaticana eiusque reproductione quoad libros liturgicos gregorianos.

N. 4263. — Cum postulatum fuerit, an Episcopi possint propriam approbationem donare libris cantus gregoriani, melodias Vaticanae editionis adamussim reproductas continentibus, sed cum signorum rhythmicorum indicatione, privata auctoritate additorum, Sacra Rituum Congregatio ad maiorem declarationem Decreti n. 4259., 25. Ianuarii vertentis anni, respondendum censuit:

Editionibus in subsidium scholarum cantorum, signis rhythmicis, uti vocant, privata auctoritate ornatis, poterunt Ordinarii, in sua quisque Dioecesi, apponere *imprimatur*, dummodo constet, cetera, quae in Decretis Sacrae Rituum Congregationis iniuncta sunt, quoad cantus gregoriani restaurationem, fuisse servata.

Quam resolutionem Sanctissimo Domino nostro Pio Papae X., per Sacrorum Rituum Congregationis Secretarium relatum, Sanctitas Sua ratam habuit et probavit. Die 11. Aprilis 1911.

400 coronas, in quattuor partibus — primo nempe die cuiusvis trimestris a 1. Augusti a. c. — levandas, tamquam subsidium extraordinarium constituit. Omnes igitur sacerdotes pensionatos hisce invitamus, ut apochas suas rite tymbrandas de 100 coronis quolibet trimestri habendis ad cassam fundationalem dioecesanam mittant.

3027

1917

Difficultates vinum pro ss. missae sacrificio genuinum comparandi quotidie crescunt. Meminerint igitur omnes parochi, parochiarumque administratores et rectores ecclesiarum ipsis severam incumbere obligationem, vinum necessarium tempestive procurandi, quod tempore hodierno vindemiarum aptissime fieri poterit.

Vinum pro
ss. missae
sacrificio.

3028

1917

Insolita tristitia cor Nostrum replevit, cum 17-o Augusti a. c. in domo religiosa Ordinis Sancti Francisci Quinque-Ecclesiensi *P. Augustinus Szendei* presbyter eiusdem Ordinis, consiliarius provincialis, superior antea conventus Quinque-Ecclesiensis, anno aetatis suae 51-o, presbyterii vero 23-o, post gravem et longam, at cum mirabili animi serenitate toleratam infirmitatem inter preces, lacrimasque circumstantium *domum* — uti ipse aiebat — reversus est. Etsi ipsum ad beatam Dei visionem evolasse sperare possumus, ideoque e corde gaudere omnes deberemus, moesti illum his in terris perdidisse iure deploramus, qui — dum inter vivos morabatur — suavi verbo, exemplari vita, continuo et grandi labore, quem etiam in lecto dolorum usque ad ultimos vitae suae protrahebat dies, pro Dei gloria et salute animarum semet offerebat. Pastor animarum plusquam eximius, cum iisdem in persona succurrere minime valeret, libellum conscripsit, quo omnibus coelesti lumine iter ostenderet, quod et ipse tanto cum vigore sanus et infirmus semper faciebat. Plurimos e dioecesi Nostra fideles et sacerdotes summa cum dexteritate in via salutis laetus dirigebat, meminisse igitur oportet ipsi nunc precibus succurrendum esse, ut in paradisum ab angelis Dei deducatur, quo zeli et pietatis alis iugiter tendebat. Lux aeterna luceat ei!

Obitus P.
Augustini
Szendei
O. F. M.

3029

1917

Stephanus Nagy curatus castrensis relevatus ab hoc munere cooperator factus est denuo in Dunaföldvár. *Paulus Gábor* cooperator in Laskafalu munere curati castr. functurus ad servitium activum milit. vocatus est.

Personalia.

3030

1917

Lelkészek és
tanítók pár-
bérjárandó-
sága.

Mihez tartó tudomásvétel céljából alább közlöm a min. m. kir. föld-
mivelésügyi miniszter úrnak a lelkészek, tanítók és más egyházi személyek
párberjárandóságának biztosítása ügyében a bibornok, hercegprimás úrhoz
intezett átiratát.

„Magyar királyi földmivelésügyi miniszter. — 65479/1917. Főmagas-
ságu dr. Csernoch János bibornok, herceg-primás, érsek urnak Esztergom.
— 3800/1917. sz. alatt hozzám intézett nagybecsű átiratára van szerencsém
Eminenciádat tisztelettel értesíteni, hogy a gazdasági szükséglet megállapítása
tárgyában 67700/1917. eln. szám alatt kiadott rendeletben akként intéz-
kedtem, hogy a lelkészeknek, tanítóknak s más egyházi személyeknek ter-
mészetben kiszolgáltatandó járandóság a termelő gazdasági szükségletébe
beszámít s így hatósági igénybevétel tárgyát nem képezheti. Köteleztem a
termelőt egyuttal arra, hogy ezt a járandóságot az átvevő bizottság műkö-
désének megkezdéseig, legkésőbb azonban 1917. évi október hó 15-ig az
igényjogosultnak kiszolgáltassa.

A több oldalról felmerült aggályok miatt sajnálatomra nem valósít-
hattam meg Eminenciádnak azt a javaslatát, hogy az átvevő bizottság ezt
a járandóságot a termelőtől vegye át s annak maximális árát az igényjo-
gosultnak fizesse ki.

Ily eljárás ugyanis, ha az átvétel az egyes fizetésre kötelezettek meg-
hallgatása és hozzájárulása nélkül történnék, mintegy végrehajtás jellegével
birna, már pedig a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott
törvényes rendelkezések ily intézkedésre nézetem szerint jogos alapot nem
nyújtanak.

Minthogy azonban az a határnap, mikor az átvevő bizottság műkö-
dését a község területén megkezdí, széles körben közhírré tétetik, az igény-
jogosult lelkésznek, tanítónak módjában van ellenőrizni azt, hogy a termelő
által neki fizetendő járandóság, amennyiben azt még kézhez nem vette volna,
mint gazdasági szükséglet a termelőnél visszahagyatott-e, sőt annak sincs
akadálya, hogy az így visszahagyott készletet azonnal átvegye és elszállíttassa.

Abban a reményben, hogy ezzel az intézkedéssel is sikerült az előt-
tem nagyrabecsült lelkészi kar anyagi érdekeit megvédenem, fogadja Főma-
gasságod kiváló tiszteletem és nagyrabecsülésem őszinte nyilvánítását. —
Budapest, 1917. augusztus hó 27. Mezőssy, s. k.

3031

1917

A pécsi
Szociális

A szociális Missziótársulat több eredményes kísérlet után a közel jö-
vőben Pécsen is szociális iskolát fog megnyitani. A szociális iskola, melyet

a fentnevezett Missziótársulat kiváló pécsi előadókkal karöltve rendez, két anfolyamból fog állni, s ehez képest kettős célt iparkodik megvalósítani.

Iskola
ajánlása.

Az első a hivatalos pártfogói tanfolyam, mely a m. kir. Igazságügy-miniszter 9431/1917. sz. rendelete alapján kenyérkereseti pályára is képesít. Ezen tanfolyam végeztével a hallgatók vizsgát tesznek és pártfogói tisztre képesítő bizonyítványt kapnak.

A háboru rettenetes pusztításai közben — s utána még inkább — szükség van és lesz hivatásos pártfogókra. Felette fontos társadalmi és nemzeti érdek tehát, hogy e tanfolyamon minél több arravaló férfi és nő vegyen részt és nyerjen szakszerű kiképzést.

A második tanfolyam önkéntes társadalmi munkásoknak nyújt alkalmat alaposabb kiképzésre. Ez a tanfolyam két évig tart, melynek végén azok a hallgatók, akik az egyes tantárgyakból kollokváltak, bizonyítványt kapnak.

Mindkét tanfolyam felkarolását a legmelegebben ajánlom a tiszt. egyházmegyei papság figyelmébe.

Az első tanfolyamra minél több alkalmas egyén volna kiválasztandó, hogy a nagy szükséglet kielégítésére minél több szakképzett erő állhasson majd rendelkezésre. Tanáccsal, buzdítással, utbaigazítással mindnyájunknak közre kell működnünk az annyira szükséges eredmény biztosítására. E hivatalos pártfogói tanfolyamra lelkészek is jelentkezhetnek, s igen üdvös volna, ha a városiak közül, akik az esti (5—8) órákban tartandó előadásokat könnyebben látogathatják, akadnának lelkes példaadók.

A második tanfolyamra még kívánatosabb a papság köréből minél több buzgó erőnek bevonása. Aki csak teheti, jelentkezék a tanfolyamra, hogy a szociális munka irányításában minél hatékonyabban részt vehessenek.

A szociális iskola tantervének és a jelentkező lapoknak rendelkezésemre bocsátott példányait jelen körlevelemhez csatolom. Aki bármely irányban bővebb tájékoztatást kíván, forduljon Faluhelyi Ferenc dr. pécsi jogakadémiai tanárhoz, mint a szociális iskola igazgatójához.

Adja Isten, hogy a pécsi szociális iskola eredménye minden arra hivatott tényező lelkes közreműködése mellett a lehető legkedvezőbb legyen!

3032

1917

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 14336/1917. eln. sz. rendeletét, amelyet az állami és államilag segélyezett községi iskolákhoz s a hatósága alá tartozó középfoku iskolákhoz intézett, hasonló intézkedés céljából nekem is megküldötte. E rendelet mindenben megegyezvén

Iskolai adományok
gyűjtése a
balatonsza-
badii hadi-

árva gyer-
mekszana-
tórium
részére.

mult évi XVII. körlevelemben kiadott 3460/1916. sz. rendeletemben közölt szöveggel s célja is ugyanaz lévén, 3460/1916. sz. rendeletmet a jelen tan-
évre is egész terjedelmében érvényben tartom s utasítom a hatóságom alá
tartozó összes népoktatási intézeteket, hogy annak értelmében járjanak el.

3033

1917

A Pius-
kollégiumban
tartott közös
lelkigyakor-
latokon
résztvettek.

I. A pécsi Pius-kollégiumban aug. 6—10. napjain tartott lelkigyakor-
latokon résztvettek a pécsegyházmegyei papság tagjai közül: August Ist-
ván káplán Herczegszöllös, Böbel János káplán Vásárosdombó, Braun István
plebános Czikó, Buzsáky Imre plebános Pellérd, Charvát László tb. kano-
nok, plebános Petrijevci, Döry László dr. káplán Mohács, Fájth Lajos ple-
bános Vásárosdombó, Gaál János plebános Kővágószöllös, Gere Gábor
dr. tanulmányi felügyelő Pécs, Horváth Károly káplán Szekszárd, Jakab
Béla dr. igazgató Pécs, Kéthelyi József dr. plebános Pécsvárad, Kiss Lajos
plebános Dunaszekcső, Klein Tivadar plebános Pélmonostor, Lerch István
plebános Lengyel, Mindszenti Vilmos adminisztrátor Bikal, Nyári József káp-
lán Hosszuhetény, Pelz Árpád plebános Szakadát, Polgár János plebános
Kocsola, Rumsauer János vicerektor Pécs, Sebő Pál subsidiárius Duna-
kömlőd, Schäfer József plebános Hőgyész, Schmeller József plebános Köblény,
Virág Ferenc pápai kamarás, esperes-plebános Paks, Vizsy Pál káplán
Szabadszentkirály, Wajdits Gyula praelatus-kanonok Pécs, Zanyi Ferenc
káplán Gödre.

II. Az ugyanott aug. 21-25. napjain tartott lelkigyakorlatokon részt-
vettek: Arányi Géza plebános Szalatnak, Baranyai János káplán Tamási,
Bencze László dr. sekrestyeigazgató Pécs, Faludi Ádám plebános Závod,
Fehérváry József hittanár Dombóvár, Fent Gyula plebános Püspökszenlászló,
Fetter Gyula plebános Értény, Fényes Antal káplán Paks, Fröhvirth Géza
tb. kanonok, plebános Gyulaj, Fuszek Károly káplán Ráczipetre, Gábor
György plebános Mecsekszabolcs, Gábor Pál káplán Laskafalu, Gebauer
Miklós dr. szentszéki jegyző Pécs, Gedeon Sándor int. igazgató Pécs, Gratzl Gyula
káplán Mohács, Hajós György dr. subregens Pécs, Horváth Lajos káplán Himes-
háza, Keserics Ferenc apátplebános Mohács, Kovács Antal pápai kamarás, plebá-
nos Szakály, Leicht Emil káplán Pécsvárad, Magyar Miklós k. esperes, plebá-
nos Lánycsók, Masson Lipót plebános Vókány, Németh Pál plebános Garé,
Plank Kamill esperes-plebános Nemetbóly, Romaisz Ferenc kanonok Pécs,
Sebestyén Ferenc káplán Dunaszekcső, Sipos István dr. spirituális Pécs,
Tóth Lajos vikárius Ozora, Trinn János plebános, pápai káplán Babarcz.

Datum Quinque-Ecclesiis, 25. Septembris 1917.

† Julius m. p.
episcopus.

1917.

XV.

3100
1917

AD PATRIARCHAS, PRIMATES, ARCHIEPISCOPOS, EPISCOPOS ALIOSQUE LOCORUM ORDINARIOS, PACEM ET COMMUNIONEM CUM APOSTOLICA SEDE HABENTES.

Litterae
Encyclicae
de Prae-
dicatione
Divini Verbi.

BENEDICTUS PP. XV.

VENERABILES FRATRES SALUTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Humani generis Redemptionem Iesus Christus in ara Crucis moriendo cum consummasset, velletque adducere homines ut, suis praeceptis obtemperando, compotes fierent aeternae vitae, non alia usus est via quam suorum voce praeconum qui, quae ad salutem credenda faciendaeque essent, hominum universitati denuntiarent. *Placuit Deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes.*¹ Elegit igitur Apostolos, quibus cum per Spiritum Sanctum dona infudisset tanto muneri consentanea, *Euntes, inquit in mundum universum praedicate Evangelium.*² Quae quidem praedicatio faciem orbis terrae renovavit. Nam si fides christiana mentes hominum a multiplici errore ad veritatem, animosque a sordibus vitiorum ad omnium virtutum excellentiam convertit, profecto ipsius praedicationis ope convertit: *Fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.*³ Quapropter, quoniam, Dei nutu, iisdem causis quibus procreatae sunt, res conservantur, patet praedicationem christianae sapientiae ad continuandum aeternae salutis opus divinitus adhiberi; et eam in maximis gravissimisque rebus iure numerari: in quam propterea curae cogitationesque a Nobis praecipuae conferendae sunt, maxime si aliqua ex parte, a nativa integritate, cum suae efficacitatis detrimento, deficere videatur.

Id enimvero est, venerabiles Fratres, quod ad ceteras miseras horum temporum quibus Nos ante alios sollicitamur, accedit. Etenim, si circum-

¹ 1 Cor., 1, 21. — ² Marc., 16, 15. — ³ Rom., 10, 17.

spiciamus quam multi sint qui verbo Dei praedicando dant operam, tanta occurret copia, quanta fortasse numquam fuit antea. Si autem consideremus, quo loco sint publice ac privatim mores atque instituta populorum, crescit in dies vulgo rerum quae supra naturam sunt, despicientia et oblivio: sensim a christianae virtutis severitate disceditur, maioresque ad probrosam ethnicorum vitam quotidie regressus fiunt.

Horum quidem malorum variae sunt multiplicesque causae: nemo tamen negaverit deplorandum esse quod eis malis a ministris verbi non satis afferatur medicinae. Numquid sermo Dei talis esse desiit, qualis ab Apostolo dicebatur, vivus et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti? Vitio certe tribuendum est ministrorum qui non tractant, quemadmodum oportet, hunc gladium, si is non omnibus locis vim suam exerceat. Neque enim dici potest melioribus, quam nos, temporibus Apostolos usos esse, quasi tum aut plus esset docilitatis ad Evangelium aut minus contra divinam legem contumaciae.

Omnino igitur, quod Nos apostolici officii conscientia admonet duorumque proximorum Decessorum exemplum hortatur, huc summo studio, pro rei gravitate, incumbendum Nobis esse intelligimus, ut praedicationem divini verbi ad eam normam, ad quam Christi Domini iussu Ecclesiaeque statutis dirigenda est, ubique revocemus.

Principio, venerabiles Fratres, quaeramus oportet, quas ob causas in hoc genere de via declinetur. Iam istae causae ad tres redire videntur: aut is ad praedicandum assumitur qui non debet; aut id muneris non eo exercetur consilio quo debet; aut non eo modo quo oportet.

Etenim praedicationis munus, ex Tridentinae Synodi doctrina, *Episcoporum praecipuum est*.¹ Apostoli quidem, quorum in locum successere Episcopi, hoc maxime suarum partium esse duxerunt. Ita Paulus: *Non enim misit me Christus baptizare, sed evangelizare*.² Ceterorum autem Apostolorum ea fuit sententia: *Non est aequum nos derelinquere verbum Dei, et ministrare mensis*.³ Etsi autem proprium id est Episcoporum, tamen, quoniam variis distenti curis in suarum gubernatione ecclesiarum, nec semper nec usque quaque ipsi per se possunt, necesse est etiam per alios huic officio satisfaciant. Quare in hoc munere quicumque praeter Episcopos versantur, dubitandum non est quin, episcopali fungentes officio, versentur. — Haec igitur prima lex sanciat, ut munus praedicationis sua sponte suscipere liceat nemini; sed ad illud exsequendum cuivis opus sit missione legitima, quae, nisi ab Episcopo, dari non potest: *Quomodo praedicabunt, nisi mittantur?*⁴ Missi sunt enim Apostoli et ab Eo missi qui summus est

¹ Sess. XXIV., De Ref., c. IV. — ² 1 Cor., 1. 17. — ³ Act., 6, 2. — ⁴ Rom., 10, 15.

Pastor et Episcopus animarumstrarum;¹ missi septuaginta duo illi discipuli; ipseque Paulus, quamvis constitutus iam a Christo vas electionis ut nomen eius coram gentibus et regibus portaret,² tum demum iniit apostolatum quum seniores, Spiritus Sancti mandato *Segregate mihi Saulum in opus* (Evangelii);³ obtemperantes, eum cum impositione manuum dimississent. Id quod primis Ecclesiae temporibus perpetuo usitatum est. Omnes enim, vel qui in sacerdotum ordine eminebant, ut Origenes, et qui postea ad episcopatum evecti sunt, ut Cyrillus Hierosolymitanus, ut Ioannes Chrysostomus, ut Augustinus ceterique Doctores Ecclesiae veteres, sese ex suis quisque Episcopi auctoritate ad praedicandum contulerunt.

Nunc vero, venerabiles Fratres, longe aliud venisse in consuetudinem videtur. E sacris oratoribus non ita pauci sunt in quos apte cadere illud dixeris quod queritur Dominus apud Ieremiam: *Non mittebam prophetas, et ipsi currebant.*⁴ Nam cuicumque vel ex ingenii indole vel aliis quibusvis de causis *ministerium verbi* suscipere libuerit, facile ei patet aditus ad suggesta templorum, tamquam ad palaestram in qua quivis suo arbitratu sese exerceat. Itaque ut iam de medio tollatur tanta perversitas, vestrum est, venerabiles Fratres, providere; et quoniam de pabulo vestris gregibus praebito reddenda Deo Ecclesiaeque a vobis ratio est, ne sinite ut quis, iniussu vestro, in ovile se inferat, et oves Christi ad suum arbitrium pascat. Nemo igitur in dioecesibus vestris, nisi vocatus probatusque a vobis, iam nunc sacras conciones habeat.

Hic vero summa cum vigilantia attendatis volumus quibus munus tam sanctum demandetis. Qua in re Episcopis hoc tantum, Concilii Tridentini decreto, permittitur ut *idoneos* eligant, id est qui possint *officium praedicationis salubriter exsequi*. *Salubriter*, dictum est — notate verbum quo rei continetur norma — non *eloquenter*, non *cum plausu audientium*, verum cum animarum fructu, ad quem, tamquam finem, divini verbi administratio pertinet. Quod si pressius definiri a Nobis cupitis quos reapse habeatis idoneos, eos dicimus in quibus divinae vocationis argumenta reperietis. Nam quod requiritur ut quis ad sacerdotium admittatur: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo*;⁵ idem opus est ut quis ad praedicandum habilis aptusque iudicetur. Quae quidem vocatio haud difficile deprehenditur. Christus enim, Dominus et Magister Noster, cum in eo esset ut in caelum adscenderet, nequaquam dixit Apostolis ut illico, diversi abeuntes, praedicare inciperent: *Sedete, inquit, in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.*⁶ Hoc igitur erit indicio quempiam divinitus ad id muneris vocari si is virtute ex alto sit indutus. Quod cuiusmodi sit, licet ex iis colligere,

¹ 1 Petr., 2, 25. — ² Act., 9, 15. — ³ Act., 13, 2. — ⁴ Ierem., 23, 21. — ⁵ Hebr., 5, 4. — ⁶ Luc., 24, 49.

venerabiles Fratres, quae in Apostolis, statim ut virtutem desuper acceperint, scimus evenisse. Ubi enim in eos Spiritus Sanctus descendit — ne mirifica, quibus aucti sunt, charismata attingamus — ex rudibus infirmisque hominibus docti perfectique evaserunt. Sit igitur sacerdos quispiam congruenti tum scientia tum virtute praeditus — modo ei dona naturae suppetant quae necessaria sunt ne tentetur Deus — recte ad praedicationem vocatus videbitur, neque erit cur ab Episcopo ad hoc munus non possit assumi. Quod ipsum vult Tridentina Synodus, cum edicit, ne quos Episcopus praedicare sinat qui non *sint moribus et doctrina probati*.¹ Itaque Episcopi est eos, quibus praedicandi munus deferre cogitat, diu multumque experiri ut quae quantaque sit eorum et doctrinae copia et vitae sanctimonia cognoscat. Qui si remisse negligenterque se gesserit, is profecto in re gravissima deliquerit, et in eius caput culpa recidet vel errorum quos imperitus praedicator fuderit, vel offensionis malique exempli quod improbus dederit.

Quo autem faciliores in hoc vestras, venerabiles Fratres, reddamus partes, volumus ut qui praedicandi potestatem petunt, non secus ac qui confessiones peccatorum excipiendi, de eorum moribus et eruditione posthac duplex severumque fiat iudicium. Quisquis igitur in alterutro mancus et claudicans repertus sit, nullo rei cuiusquam respectu, repellatur ab eiusmodi munere cui non esse eum idoneum constiterit. Postulat id vestra ipsorum dignitas, quorum vices a praedicatoribus geruntur, ut diximus; flagitat Ecclesiae sanctae utilitas, quandoquidem *sal terrae et lux mundi* esse,² si quis alius, is debet qui in verbi ministerio versatur.

His probe consideratis rebus, ultra progredi ad explicandum quem sacrae praedicationis et finem et modum esse oporteat, supervacaneum potest videri. Nam si ad eam, quam memoravimus, regulam sacrorum oratorum delectus exigatur, quid est dubii quin, congruis ornati virtutibus, dignam in praedicando et causam sibi proponant et rationem teneant? Sed tamen prodest haec duo illustrare capita, ut eo melius appareat, quare interdum boni praedicatoris forma in nonnullis desideretur.

Quid praedicatoribus debeat in suscepto munere exsequendo esse propositum, licet intelligere ex eo quod ii possunt ac debent de se idem, quod Paulus, affirmare: *Pro Christo legatione fungimur*.³ Si autem legati sunt Christi, illud ipsum velle debent in legatione peragenda quod Christus voluit in danda; immo quod ipse, dum vixit in terris, sibi proposuit. Neque enim Apostoli, et praedicatores post Apostolos, alio missi sunt atque Christus: *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos*.⁴ Scimus autem cuius rei gratia

¹ Loc. cit. — ² Matth., 5, 13, 14. — ³ 2 Cor., 5, 20. — ⁴ Ioan., 20, 21.

Christus de caelo descenderit: aperte enim declaravit: *Ego ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati*,¹ *Ego veni, ut vitam habeant*.²

Utrumque igitur persequantur oportet qui sacrae praedicationi dant operam, id est, ut traditae a Deo veritatis diffundant lumen et ut in iis qui audiunt, supernaturalem excitent alantque vitam; brevi, ut animarum quacundo salutem, Dei promoveant gloriam. Quare, sicut perperam appelletur medicus, qui medicinam non faciat, vel alicuius artis doctor qui eam non doceat artem, sic qui praedicando non curat ad pleniorum Dei cognitionem et ad aeternae salutis viam homines adducere, eum declamatorem vaniloquum appellari licet, praedicatorem evangelicum non licet. Atque utinam huiusmodi declamatores nulli sint! — Quid vero est quo ducuntur maxime? Alii quidem inanis gloriae cupiditate: cui scilicet ut satisfaciant: „Student magis alta quam apta dicere, facientes apud infirmas intelligentias miraculum sui, non ipsorum salutem operantes. Erubescunt humilia et plana dicere, ne sola haec scisse videantur . . . Erubescunt lactare parvulos.“³ Cumque Iesus Dominus ex humilitate auditorum ostenderet se eum esse qui expectabatur: *Pauperes evangelizantur*,⁴ quid non moliuntur isti, ut ex urbium celebritate atque ex primariorum dignitate templorum commendationem suis sermonibus acquirant? Quoniam autem in rebus a Deo revelatis quaedam sunt quibus corruptae humanae naturae perterreatur infirmitas, quacque ob eam causam accomodatae non sunt ad evocandam multitudinem, ab iis caute se abstinere eaque tractant in quibus, si loci rationem excipias, nihil est sacrum. Ac non raro contingit ut in media pertractatione rerum aeternarum labantur ad politica, praesertim si quid eius generis animos audientium vehementer teneat occupatos. Omnino unum hoc iis esse studium videtur, placere audientibus eiusque morem gerere quos Paulus *prurientes aures*⁵ dicit. Hinc ille gestus non sedatus et gravis, sed qualis in scaena aut in concione populari solet agi; hinc illae vocis vel remissiones molliores, vel contentiones tragicae; hinc illud orationis genus proprium ephemeridum; hinc sententiarum illa copia ab impiorum et acatholicorum petita scriptis, non a divinis Litteris, non a Sanctis Patribus; hinc denique illa et, quae ab eorum plerisque usurpatur volubilitas tanta verborum, qua obtundant quidem aures et admirationem moveant audientibus, sed nihil his boni afferant quod domum reportent. Iam vero mirum quantum praedicatores isti opinione falluntur. Habeant licet quem tanto cum labore nec sine sacrilegio petunt plausum imperitorum: num pretium est operae, quando simul subeunda eis est prudentium omnium vituperatio et, quod est maius, formidandum Christi severissimum iudicium?

¹ Ibid., 18, 37. — ² Ibid., 10, 10. — ³ Gillebertus Ab., In Cant. Canticor. serm. XXVII, 2.

⁴ Matth., 11, 5. — ⁵ 2 Tim., 4, 3.

Quamquam, venerabiles Fratres, unice plausus quaerere praedicando non omnium est qui a regula normaue aberrant. Plerumque huiusmodi significationes qui captant, ideo captant ut eas ad aliud assequendum dirigant vel minus honestum. Nam, oblivioni dantes illud Gregorii: „Non praedicat sacerdos ut comedat, sed ideo ut praedicet, manducare debet“ haud ita rari sunt qui, cum ad alia munera, quibus decenter alerentur, non se factos esse intelligerent, ad praedicationem se contulerunt, non ministerii sanctissimi rite exercendi, verum quaestus faciendi causa. Videmus igitur curas omnes istorum minime conversas esse ad quaerendum ubi maior sperari possit fructus animarum, sed ubi plus conficiatur praedicando lucri.

Iam vero, cum ab his nihil expectare liceat Ecclesiae, nisi damnum et dedecus, summopere vobis, venerabiles Fratres, est vigilandum, ut si quem inveneritis praedicatione ad suam gloriam vel ad quaestum abuti eum sine cunctatione amoveatis ab officio praedicandi. Nam qui rem tam sanctam polluere non veretur tanta perversitate propositi, non sane dubitabit ad omnes indignitates descendere, ignominiae labem aspergens non sibi tantum, sed ipsi etiam sacro muneri, quod tam prave administrat.

Eadem autem erit adhibenda severitas in eos qui quo decet modo non praedicent, propterea quod ea neglexerint, quae ad recte hoc ministerium obeundum necessario requiruntur. Haec vero quae sint, docet exemplo suo is qui ab Ecclesia cognominatus est *Praedicator veritatis*, Paulus Apostolus: cuius similes praedicatores utinam, Dei miserentis beneficio, multo plures habeamus.

Primum igitur quod discimus a Paulo hoc est, quam bene paratus et instructus ad praedicandum venerit. Neque vero hic loquimur de doctrinae studiis in quibus, Gamaliele magistro, diligenter versatus erat. Scientia enim in eo *per revelationem* infusa, obscurabat ac paene obruebat eam quam ipse sibi comparaverat: quamquam hanc quoque non parum ei profuisse ex eius Epistolis apparet. Prorsus necessaria est praedicatori scientia, ut diximus, cuius quidem luce qui caret, facile labitur, ex Concilii Lateranensis IV. verissima sententia: „Ignorantia est mater cunctorum errorum.“ Non tamen de qualibet rerum scientia volumus intelligi, sed de ea scilicet quae propria est sacerdotis, quaeque, ut in pauca conferamus rem, cognitione sui, Dei, et officiorum continetur: sui, inquit, ut suas quisque utilitates omittat; Dei, ut omnes ad eum et cognoscendum et diligendum adducat; officiorum, ut ea servet et servari praecipiat. Ceterarum rerum scientia, ista si desit, *inflat* nec quicquam prodest.

Illud potius videamus, qualis in Apostolo praeparatio fuerit animi. Qua quidem in re tria sunt maxime consideranda. Primum ut se totum

¹ In I Regum, lib. III.

Paulus divinae voluntati dediderit. Vixdum enim, cum iter faceret Damascus, Iesu Domini virtute tactus est, edidit illam Apostolo dignam vocem: *Domine, quid me vis facere?*¹ Nam promiscua illi statim coeperunt esse pro Christo, sicut perpetuo fuerunt postea, laborare et quiescere, egere et abundare, laudari et contemni, vivere et mori. Non est dubium quin ideo in apostolatu tantum profecerit, quod se Dei voluntati pleno cum obsequio permisit. Quare similiter ante omnia obsequatur Deo quisquis praedicator ad salutem animarum nititur; ut nihil quidquam sit sollicitus quos auditores, quem successum, quos fructus habiturus sit: denique ut Deum dumtaxat, non se respiciat.

Hoc autem tantum Deo obsequendi studium animum postulat adeo comparatum ad patiendum, ut nullum fugiat laboris molestiaeque genus. Quod alterum in Paulo fuit insigne. Nam, cum de eo dixisset Dominus: *Ego ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati,*² ipse deinde aerumnas omnes tanta cum voluntate complexus est ut scriberet: *Superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.*³ Iam vero haec laboris tolerantia in praedicatore si emineat, cum quicquid humani in eo sit, abstergeat, ac Dei gratiam ei ad fructum ferendum conciliet, tum incredibile est quam eius operam christiano populo commendet. Contra, parum ad permovendos animos ii possunt, qui quocumque venerint, ibi commoditates vitae plus aequo consecretantur, ac dum suas conciones habeant, nihil aliud fere attingunt ministerii sacri, ut appareat plus eos propriae servire valetudini, quam animarum utilitati.

Tertio denique loco *spiritum orationis* qui dicitur, necessarium praedicatori esse intelligimus ex Apostolo; qui ut primum vocatus est ad apostolatum, Deo supplex esse instituit: *Ecce enim orat.*⁴ Etenim non copiose dicendo nec subtiliter disserendo aut vehementer perorando salus quaeritur animarum: qui hic consistat praedicator nihil est nisi *aes sonans aut cymbalum tinniens.*⁵ Id quo fit ut vigeant humana verba mirificeque valeant ad salutem, divina est gratia: *Deus incrementum dedit.*⁶ Dei autem gratia non studio et arte comparatur, sed precibus impetratur. Quare qui parum aut nihil orationi est deditus, frustra in praedicatione operam curamque consumit, cum coram Deo nec sibi nec audientibus quicquam proficiat.

Itaque, paucis concludentes quae hactenus diximus, his Petri Damiani verbis utamur: „Praedicatori duo sunt permaxime necessaria, videlicet ut sententiis doctrinae spiritualis exuberet, et religiosae vitae splendore coruscet. Quod si sacerdos quispiam ad utrumque non sufficit, ut et vita clarus et doctrinae facultate sit profluus; melior est vita procul dubio quam doc-

¹ Act., 9, 6. — ² Ibid., 9, 16. — ³ 2 Cor., 7, 4. — ⁴ Act., 9, 11. — ⁵ 1 Cor., 13, 1. — ⁶ Ibid., 3, 6.

trina . . . Plus valet vitae claritas ad exemplum, quam eloquentia vel urbanitas accurata sermonum . . . Necesse est ut sacerdos, qui praedicationis officio fungitur, et doctrinae spiritualis imbribus pluat, et religiosae vitae radiis splendeat: instar illius Angeli, qui natum Dominum pastoribus nuntians, et splendore claritatis emicuit, et quod evangelizare venerat, verbis expressit.¹

Sed, ut ad Paulum redeamus, si quaerimus quibus de rebus consuevisset praedicando agere, ipse sic omnia complectitur: *Non enim iudicavi me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, et hunc crucifixum.*² Efficere ut Iesum Christum homines magis magisque cognoscerent et quidem cognitione quae ad vivendum, non modo ad credendum, pertineret, hoc est quod omni apostolici pectoris contentione laboravit. Itaque Christi dogmata et praecepta omnia vel severiora sic tradebat ut nihil nec reticeret nec molli- ret; de humilitate, de abnegatione sui, de castitate, de rerum humanarum contemptu, de obedientia, de venia inimicis danda, de similibus. Nec vero timide illa denuntiabat: inter Deum et Belial eligendum esse cui serviatur, utrique non posse; omnes, ut e vivis excesserint, tremendum manere iudicium; cum Deo non licere transigi; aut vitam aeternam sperandam, si universae obtemperetur legi, aut, si cupiditatibus indulgendo deseratur officium, ignem aeternum esse expectandum. Neque enim *Praedicator veritatis* unquam putavit abstinendum ab huiusmodi argumentis propterea quia, ob corruptionem temporum, nimis dura viderentur iis, ad quos loquebatur. — Apparet igitur quam non probandi sint ii praedicatores, qui quaedam christianae doctrinae capita, ne fastidio sint audientibus, non audent attingere. Num medicus quisquam inutilia remedia dabit aegrotanti, quia is ab utilibus abhorreat? Ceterum inde probabitur oratoris virtus et facultas, si, quae ingrata sunt, ea grata dicendo reddiderit.

Quae autem tractanda suscepit, quo modo Apostolus explicabat? *Non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis.*³ Quanti refert, venerabiles Fratres, hoc omnibus esse exploratissimum, cum videmus non paucos e sacris concionatoribus ita dicere ut Scripturas Sanctas, Patres Doctoresque Ecclesiae, theologiae sacrae argumenta praetermittant; nihil fere nisi rationem loquantur. Perperam profecto: neque enim in ordine supernaturali humanis tantum adminiculis quidquam proficitur. — At illud opponitur: praedicatori qui quae divinitus revelata sunt, urgeat, non haberi fidem. — Itane vero? Sit sane apud acatholicos: quamquam cum Graeci sapientiam, nimirum huius saeculi, quaerent, Apostolus tamen eis Christum crucifixum praedicabat.⁴ Quod si oculos convertamus ad gentes catholicas, in his ii

¹ Epp. lib. I Ep. I. ad Cinthium Urbis Praef. — ² I. Cor., 2, 2. — ³ Ibid., 2, 4. — ⁴ Cor., 1. 22, 23.

qui alieni sunt a nobis, fere Fidei radicem retinent: mentem enim obcaecantur eo quod animi corrumpuntur.

Postremo qua mente praedicabat Paulus? Non ut hominibus, sed ut Christo placeret: *Si hominibus placerem, Christi servus non essem.*¹ Cum animum gereret incensum caritate Christi, nihil quaerebat praeter Christi gloriam. O utinam qui in verbi ministerio elaborant, omnes vere Iesum Christum diligant; utinam possint illa usurpare Pauli: *Propter quem* (Iesum Christum) *omnia detrimentum feci;*² et *Mihi vivere Christus est.*³ Tantum qui amore ardent, ceteros inflammare sciunt. Quare S. Bernardus ita praedicatorem admonet: „Si sapis, concham te exhibebis et non canalem;“⁴ hoc est: quod dicis, eo plenus ipse esto, et ne satis habeas in alios transfundere. „Verum, ut idem Doctor addit, canales hodie in Ecclesia multos habemus, conchas vero perpaucas!“⁵

Hoc ne eveniat in posterum, vobis omni ope atque opera enitendum est, venerabiles Fratres: quorum est et indignos repellendo, et idoneos eligendo, conformando, moderando, efficere ut praedicatores, qui sint secundum Dei cor, iam plurimi existant. — Respiciat autem misericors gregem suum Pastor aeternus, Iesus Christus, Virgine Sanctissima quidem, ut *Matre* augusta ipsius Verbi incarnati et Regina Apostolorum, deprecante; ac spiritum apostolatus in Clero refovens, plurimos esse iubeat qui studeant „seipsos probabiles exhibere Deo, operarios inconfusibiles, recte tractantes verbum veritatis.“⁶

Auspicem divinorum munerum ac testem benevolentiae Nostrae vobis, venerabiles Fratres, vestroque Clero ac populo apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die XV iunii, in festo Sacratissimi Cordis Iesu, anno MCMXVII, Pontificatus Nostri tertio. — *Benedictus PP. XV.*

S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS.

NORMAE PRO SACRA PRAEDICATIONE.

Ut quae Beatissimus Pater nuper in Encyclicis Litteris *Humani generis redemptionem* de sacra praedicatione docuit ac praestituit ad praxim facilius deducantur, Eminentissimi Patres S. C. Consistoriali praepositi, ipso Summo Pontifice plene adprobante, sequentes sancivere normas, quibus Rmi locorum Ordinarii uti debeant ut tuto in re tam gravi procedant; easque eadem Sanctitas Sua statim executioni mandandas praecipit, quo scilicet quod Apostolus nominat *ministerium verbi* eos afferat fructus in

¹ Gal., 1, 10. — ² Philip., 3, 8. — ³ Ibid., 1, 21. — ⁴ In Cant. serm. 18. — ⁵ Ibid. — ⁶ 2 Tim., 2, 15.

tuitionem ac propagationem fidei christianaeque vitae custodiam, quales et divinus Magister Christus intendit et catholica Ecclesia sibi iure promittit.

Caput I.

A quibus et qua ratione praedicatores Verbi Dei sint eligendi.

1. Rmi locorum Ordinarii illud ante omnia semper prae oculis habeant, quod Sacra Tridentina Synodus, anteriores praescriptiones innovans ac perstringens, cap. IV, sess 24, *De Reform.*, sancit; ubi, postquam monuit *praedicationis munus Episcoporum praecipuum* esse, sic sequitur: *Mandat* (S. Synodus) *ut in Ecclesia sua ipsi (Episcopi) per se, aut, si legitime impediti fuerint, per eos quos ad praedicationis officium assument; in aliis autem Ecclesiis per parochos, sive, iis impeditis, per alios ab Episcopis (impensis eorum qui eas praestare aut tenentur vel solent) deputandos, in civitate aut in quacumque parte dioecesis censebunt expedire, saltem dominicis et solemnioribus diebus festis . . . sacras Scripturas divinamque legem annuntient. Nullus autem saecularis, sive regularis, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo, praedicare praesumat.*

Quod plane in novo ecclesiastico Codice confirmatur can. 1327, 1328 et 1337.

2. Cum igitur ad episcopum loci Ordinarium praedicandi munus praecipue spectet, cumque ad eundem pertineat *assumere* ac *deputare* qui ipsum substituant proque ipso suppleant in hoc gravissimo ministerio, etiam specificè in casu quo praedicationis impensae, aut ex iure aut ex consuetudine, ab aliis sint persolvendae; nullus nec valide nec licite eligere aut advocare concionatorem quempiam etiam pro ecclesia propria; nullusque de clero sive saeculari sive regulari, huiusmodi invitationem licite acceptare poterit, nisi intra limites ac modos in sequentibus articulis statutos.

3. *Parochi*, vi missionis habitae in eorum electione, sicut ad confessiones excipiendas habilitantur, ita etiam facultate concionandi gaudent, salva quidem lege residentiae salvisque conditionibus ceteris, quas Ordinarius necessario vel utiliter apponendas censuerit. Idem de *Canonico Theologo* dicendum quoad lectiones Scripturae sacrae.

4. In reliquis casibus universis, ad praedicandum populo fidelium in publicis templis vel oratoriis, *etiam regularium*, et a sacerdotibus etiam regularibus, necesse est *ut facultas obtineatur ab Ordinario dioecesis*.

5. Huiusmodi facultas, ad normam eorum quae in Codice praescribuntur can. 1341, § 1 et 2, petenda est;

a) a prima Capituli dignitate, audito tamen Capitulo, pro praedicationibus, quae ex lege vel voluntate Capituli fiant in ecclesia propria;

b) a Superiore regulari, servatis respectivi Ordinis vel Congregationis regularis, pro ecclesiis religionum clericalium;

c) a parcho pro ecclesia parochiali aliisque ecclesiis ab ea dependentibus;

d) et si agatur de parcho ecclesiae spectantis ad Capitulum vel ad Ordinem religiosum, ab eodem parcho pro concionibus quae ab ipso pendent, secluso Capituli vel religionis interventu;

e) a sacerdote primicerio vel capellano confraternitatis cuiuslibet pro ecclesia propria;

f) a sacerdote ecclesiae rectore, quique sacras ibidem functiones de iure peragit, pro omnibus ecclesiis aliarum corporationum moralium non clericalium, aut religionum laicalium, monialium, privatorum.

6. Ad tramitem decisionum S. C. Concilii in *Sutrina*, 8 maii 1688, et in *Ripana*, 21 maii 1707, qui praedictam facultatem postulat, debet tantum concionatoris nomen proponere, idque subordinate ad beneplacitum Ordinarii, qui solis uti potest verbis *eligimus et deputamus ad postulationem* N. N., etc.

7. Postulatio ad obtinendum concionatorem aliquem facienda est *tempore utili et opportuno*, ut Ordinarius commode queat informationes necessarias de eiusdem persona habere (Codic., can. 1341, § 2): hoc autem tempus, generatim loquendo, haud erit inferius duobus mensibus, uti iam statuit S. C. Concilii in *Theanen.*, 19 aprilis 1728 et 30 aprilis 1729; salva tamen Episcopis facultate tempus aliud statuendi etiam brevius pro genere et gravitate praedicationis et pro qualitate concionatoris, dioecesani vel extradioecesani.

8. Quicumque, obligationi petendi facultatem posthabita, sacerdotem quempiam ad concionandum invitaverit; itemque sacerdos quilibet, qui tali modo invitatus scienter acceptarit et concionatus fuerit, puniendi sunt ab Ordinario *poenis* eius arbitrio statuendis, non exclusa *suspensione* a divinis.

9. Facultas praedicandi, quando agitur de concionatore *extradioecesano*, *scripto* tribuenda erit, designato etiam loco et genere praedicationis, pro quibus concessa fuerit.

10. Ordinarii, *onerata graviter eorum conscientia*, facultatem concionandi nemini concedent, nisi prius ipsis constiterit die illius pietate, scientia et idoneitate, secundum praescriptiones quae sequenti capite tradentur: si vero agitur de sacerdotibus *extradioecesanis vel de religiosis* cuiuscumque Ordinis, nisi prius *respectivum Ordinarium et Superiorem interpellaverint ac responsionem favorabilem habuerint*.

11. Ordinarius et Superior regularis, qui ab alio Ordinario de *informationibus* interrogati fuerint circa pietatem, scientiam atque idoneitatem ad

praedicandum cuiuspiam eorum subditi, tenentur *sub gravi* eas pro veritate tradere, secundum scientiam et conscientiam prout in can. 1341, § 1, novi Codicis praescribitur. Ordinarius vero qui illas recipit, tenetur eisdem se conformare, secretum de acceptis notitiis absolute servando.

12. Ordinarius qui, ob informationes ut supra acceptas aut aliam ob causam, censuerit in Domino concionandi facultatem alicui *denegare*, sufficit ut idipsum petenti facultatem significet quin aliud addat, *solī Deo rationem de sua sententia redditurus*.

Caput II.

Quo pacto constare debeat de idoneitate concionatoria.

13. Generatim loquendo, sicut ad tribuendam sacerdoti cuiusvis facultatem pro ministerio excipiendi fidelium confessiones Ordinarii arctissime obligantur certitudinem acquirere de eius idoneitate et culpa se innexos reputarent si ad tantum munus admitterent qui moribus foret indignus, vel scientiae debitae defectu incapax; ita et non aliter iidem Ordinarii debent se gerere, antequam aliquem assumant et destinent ad ministerium verbi.

14. *Medium ordinarium* ad dignoscendam cuiuspiam idoneitatem ad praedicationis officium, praesertim *quoad scientiam et quoad actionem*, est *examen* a candidato *voce et scripto* *sebeundum* coram *tribus examinadoribus*, qui arbitrio Ordinarii possunt seligi vel inter examinadores synodales vel etiam inter sacerdotes extradioecesanos, aut etiam e clero regulari.

Cognita autem idoneitate quoad scientiam et actionem, vel etiam in antecessum, haud minori studio, imo etiam maiori, inquireret Ordinarius num idem candidatus pietate, honestate morum et publica aestimatione dignus sit qui verbum Dei evangelizet.

15. Pro huiusmodi duplicis examinis exitu, poterit Ordinarius candidatum declarare idoneum aut generatim aut pro aliqua solummodo praedicationis specie, ad tempus vel ad experimentum et certis sub conditionibus, aut absolute et non in perpetuum, dando illi *pagellam* praedicationis, ea omnino ratione qua datur pro confessionibus, vel ei facultatem praedicandi simpliciter denegando.

16. Non prohibentur tamen Ordinarii, in *casibus particularibus* et per exceptionem, quominus aliquem ad praedicandum, *sine praevio examine* de quo supra, admittant, dummodo aliis iisque certis argumentis de eius idoneitate constet.

17. Vetitum tamen absolute esto *diplomata*, ut aiunt, *praedicationis* subditis etiam propriis impertiri, vel subditis etiam propriis sed honoris titulo aut in aestimationis signum.

18. Servata, pro *regularibus et religiosis exemptis*, eorum Ordinariis facultate deputandi subditos, quos secundum regulas et constitutiones Ordinis noverint dignos et idoneos, conformiter tamen semper ad praescriptiones Codicis, can. 1338, ad praedicandum intra septa domus religiosae vel monasterii, si tamen destinare aliquem voluerint ad conciones habendas *in publicis ecclesiis, non exclusis Ordinis propriis*, tenentur illum coram dioecetano loci Ordinario sistere ad *examen subeundum* iuxta superius disposita articulis 13, 14, 15.

Caput III.

Quid in sacra praedicatione servandum sit vel vitandum.

19. Quoniam *sancta sancte tractanda sunt*, nemo praedicationem suscipiat quin *digne ac proxime se praeparaverit studio simul et oratione*.

20. Argumenta concionum sint *essentialiter sacra* (Cod. can. 1347) Quod si concionator alia argumenta tractare voluerit non stricte sacra, semper tamen domui Dei convenientia, *facultatem a loci Ordinario* petere et obtinere debebit; qui quidem Ordinarius eam numquam concedet nisi re mature considerata eiusque necessitate perspecta. Concionatoribus tamen omnibus de re *politica* in ecclesiis agere *omnino et absolute sit vetitum*.

21. *Elogia funebria* nemini recitare fas esto nisi *praevio e explicito*. consensu Ordinarii, qui quidem, antequam consensum praebeat, poterit etiam exigere ut sibi *manuscriptum* exhibeatur.

22. Concionator prae oculis semper habeat et in praxim deducat quae S. Hieronymus Nepotiano commendabat: *Divinas Scripturas saepius lege: imo nunquam de manibus tuis sacra lectio deponatur . . . Sermo presbyteri Scripturarum lectione conditus sit*. Studio autem Scripturarum sacram iungatur studium Patrum ac Doctorum Ecclesiae.

23. Citationes ac testimonia scriptorum aut auctorum *prophanorum sobrietate summa* adhibeantur, multoque magis dicta haereticorum, apostatarum et infidelium: *nunquam vero personarum viventium auctoritates proferantur*. Fides et Christiana morum honestas non his egent adsertoribus ac defensoribus!

24. Concionator ne plausus auditorum aucupetur, sed quaerat unice animarum salutem et commendationem a Deo atque Ecclesia. *Docente te in ecclesia non clamor populi, sed gemitus suscitetur. Lacrymae auditorum laudes tuae sint* (Hieron. ad Nepotian.).

25. Usus, qui alicubi invaluit, *ephemerides vel plagulas typis* impressas adhibendi tum ad auditores aucupandos ante praedicationem, tum post praedicationem ad concionatoris meritum extollendum, reprobandus omnino

est et damnandus, quovis id praetextu boni fiat. Curent Ordinarii, quantum poterint, ut ne id usuveniat.

26. Quoad actionem in concionando nil melius praescribi potest quam quod S. Hieronymus Nepotianum admonebat: *Nolo te declamatorem et raulam garrulumque sine ratione, sed mysteriorum peritum et sacramentorum Dei eruditissimum. Verba volvere, et celeritate dicendi apud imperitum vulgus admirationem sui facere, indoctorum hominum est . . . Nihil tam facile quam vilem plebeculam et indoctam concionem linguae volubilitate decipere, quae quidquid non intelligit plus miratur.*

27. Quamobrem concionator tam in ratiocinatione quam in linguae usu sese communi auditorum captui accomodet; quoad vero actionem ac recitationem, eam observet modestiam et gravitatem, quae illi convenit qui pro Christo legatione fungitur.

28. Caveat item semper ac diligentissime ne sacram praedicationem in quaestum vertat, quaerendo quae sua sunt, non quae Jesu Christi; ne sit igitur *turpis lucri cupidus* nec vanae gloriolae lenocinio se capi sinat.

Nunquam vero ex animo permittat excidere quod, secundum Evangelii et Apostolorum doctrinam et Sanctorum exempla, idem Hieronymus Nepotiano suggerebat: *Non confundant opera tua sermonem tuum; ne cum in ecclesia loqueris, tacitus quilibet respondeat: Cur ergo haec quae dicis, ipse non facis? — Delicatus magister est qui, pleno ventre, de ieiuniis loquitur . . . Sacerdotis os, mens manusque concordent.*

Caput IV.

Cui et quomodo interdicenda praedicatio.

29. Concionatores, qui praescriptiones superiori capite editas neglegant, si emendationis spem praebeant et graviter non offenderint, prima alterave vice ab Episcopo moneantur ac reprehendantur.

30. Si vero emendationem neglexerint aut graviter cum fidelium scandalo peccaverint, Episcopus, ad tramitem Codicis, can. 1340, §§ 2 et 3.

a) si agatur de proprio subdito aut de religioso cui praedicandi facultatem ipse dederit, concessam facultatem, nullo hominum respectu, aut ad tempus revocet aut omnino abroget;

b) si autem de sacerdote extradioecetano agatur vel de religioso cui non ipse *pagellam* impertiverit, praedicationem illi in dioecesi sua interdicat simulque de re moneat tam Ordinarium proprium quam eum qui *praedicationis pagellam* eidem concessit; in casibus autem gravioribus ne omittat ad S. Sedem referre;

c) poterit etiam Episcopus, imo et debet pro diversitate casuum, concionatore graviter peccante, coeptam praedicationem ipsi intercipere.

31. Interdici pariter praedicatione oportet, *saltem ad tempus et pro*

aliquo loco, quicumque aut pro sua vivendi ratione aut quavis alia de causa, etsi inculpabiliter, publicam bonam existimationem amiserit, ita ut ministerium suum inutile vel damnosum evaserit.

32. *Ordinarii dioecesiani commissionem vigilantiae pro praedicatione, unusquisque in sua dioecesi, instituent, quae iisdem sacerdotibus componi poterit ac commissio pro examine candidatorum.*

33. *Quia vero nec Episcopi nec commissio vigilantiae adesse ubique in dioecesi poterunt; quum agetur de praedicationibus maioris momenti in locis dissitis, Ordinarii exigent his desuper a Vicariis Foraneis vel a parochis informationes peculiares et tutas iuxta normas superius traditas.*

Caput V.

De praeparatione remota ad ministerium praedicationis.

34. Ordinarii et Superiores religiosorum stricte obligantur proprios clericos ad sanctam salutaremque praedicationem ab ipsa iuvenili aetate formare studiorum tempore, tum ante tum post susceptum sacerdotium.

35. Curabunt igitur ut dicti clerici, dum sacrae theologiae dant operam, de variis predicationum generibus doceantur; praeque manibus habeant et gustent *exemplaria insignia* quae in omni concionum genere Sancti Patres reliquerunt, praeter illa quae in sacris Evangeliiis, in Actibus et Epistolis Apostolorum ubique accesserunt.

36. Studebunt item Ordinarii ut iuvenes instituantur de actione et pronuntiatione in concionibus servandis, ut eam deinde gravitatem, simplicitatem praeseferant, quae nihil histrionem sapiat, sed verbo Dei conveniat, probetque concionantem pro animi persuasione et ex corde loqui sublimemque spectare finem, qui ministerio suo est praestitutus.

37. Haec dum in seminariis vel studiorum locis peragentur, *Superiores* scrutabuntur quod *genus praedicationis singulorum alumnorum* dispositioni magis respondeat, ut deinde ea super re ad Ordinarium referant.

38. Initialem autem institutionem, quam clerici in seminariis vel in studiorum domibus habuerunt, Ordinarii, etiam post sacros Ordines susceptos, perficiendam curabunt.

39. Quamobrem, iuxta informationes de unoquoque habitas, eos facilioribus primum ac humilioribus praedicationibus occupabunt et exercebunt, ut in tradenda pueris christiana catechesi, Evangelio breviter explicando, iisque similibus.

40. *Poterunt* demum Ordinarii suis clericis *praescribere* ut, aliquo annorum spatio, examen de praedicatione in curia quotannis subeant tam voce quam scripto, ea quidem methodo quae ipsis magis probabitur

conformiter scilicet ad praescriptiones Codicis pro examinibus annuis a clericis subeundis post sacerdotii susceptionem.

Ex S. C. Consistoriali die 28 iunii, in pervigilio SS. App. Petri et Pauli anno 1917.

† C. CARD. DE LAI, EP. SABINEN., *Secretarius*.

L. † S.

† V. SARDI, ARCHIEP. CAESARIEN., *Adessor*.

3101

1917

De
Societate
Filiarum
S. Ursulae
a S.
Angela
Mericia.

In Generalibus Comitiis diei 19. Maii 1917., Emis Patribus Cardinalibus S. Congregationis de Religiosis, habita ratione Decreti eiusdem S. Congregationis diei 30. Iunii 1911. quo Societati Filiarum S. Ursulae aggregatio conceditur Tertio Ordini Franciscali ad obtinenda privilegia indulgentiasque eiusdem Tertii Ordinis, proposita sunt solvenda circa relationes inter Societatem Filiarum S. Ursulae a S. Angela Mericia et Tertios Ordines praesertimque Tertium Ordinem Franciscalem, infrascripta dubia:

I. Utrum Filiae e Societate S. Ursulae adscribi possint Tertio Ordini S. Francisci, vel alteri Tertio Ordini?

II. Utrum Decreto S. Congregationis de Religiosis anni 1911., quo privilegia et indulgentiae Tertii Ordinis S. Francisci communicantur cum Societate Filiarum S. Ursulae, frui quoque valeant illae Familiae eiusdem Societatis quae dictam communicationem expresse non petierint?

III. Utrum Filiae S. Ursulae possint, quatenus Tertio Ordini Franciscali aggregatae, interesse conferentiis et functionibus quae habentur in localibus congregationibus Tertii Ordinis?

IV. Utrum adscriptae cuicumque Tertio Ordini religioso saecular transire possint ad Societatem Filiarum S. Ursulae?

Huiusmodi dubiis Emi Patres respondendum censuerunt:

Ad I. *Negative*.

Ad II. *Affirmative*.

Ad III. *Negative*.

Ad IV. *Affirmative, relicto tamen Tertio Ordine cui pertinebant.*

Ssmus Dominus Noster Benedictus Divina Providentia PP. XV., in audientia concessa Secretario S. Congregationis die XX. eiusdem mensis Maii, resolutiones Emorum Patrum approbare et confirmare dignatus est.

— I. Card. Tonti, *Praefectus*. — L. † S. — † Adolphus, Ep. Canopitan. *Secretarius*.

Datum Quinque-Ecclesiis, 2. Octobris 1917.

† Julius m. p.
episcopus.

1917.

XVI.

3362

1917

Cum iuris canonici Codicem, fel. rec. decessoris Nostri Pii X iussu digestum, non multo ante, exspectionem totius catholici orbis explentes, promulgaverimus, Ecclesiae bonum ipsiusque natura rei profecto postulant ut, quantum fieri potest, caveamus, ne aut incertis privatorum hominum de germano canonum sensu opinionibus et coniecturis, aut crebra novarum legum varietate, tanti operis stabilitas in discrimen aliquando vocetur. Quapropter propositum Nobis est utrique incommodo occurrere; quod ut efficiamus, Motu proprio, certa scientia atque matura deliberatione Nostra, haec quae infra scripta sunt statuimus atque decernimus:

Commissio
instituitur ad
Codicis cano-
nes authen-
tice inter-
pretandos.

I. Exemplum decessorum Nostrorum secuti, qui decretorum Concilii Tridentini interpretationem proprio Patrum Cardinalium coetui commiserunt, Consilium seu *Commissionem*, uti vocant, constituimus, cui uni ius erit Codicis canones authentice interpretandi, audita tamen, in rebus maioris momenti, Sacra ea Congregatione cuius propria res sit, quae Consilio disceptanda proponitur. Idem vero Consilium constare volumus ex aliquot S. R. E. Cardinalibus, quorum unus coetui praesit, Auctoritate Nostra et successorum Nostrorum deligendis; his accedent tum vir probatus, qui sacri Consilii erit ab Actis, tum aliquot Consultores ex utroque clero iuris canonici periti, eadem Auctoritate designandi; sed Consilio ius erit Consultores quoque Sacrarum Congregationum pro sua quemque re, sententiam rogandi.

II. Sacrae Romanae Congregationes *nova Decreta Generalia* iamnunc ne ferant, nisi qua gravis Ecclesiae universae necessitas aliud suadeat. Ordinarium igitur earum munus in hoc genere erit tum curare ut Codicis prae-scripta religiose serventur, tum *Instructiones*, si res ferat, edere, quae iisdem Codicis praeceptis maiorem et lucem afferant et efficientiam pariant. Eiusmodi vero documenta sic conficiantur, ut non modo sint, sed appareant etiam quasi quaedam explanationes et complementa canonum, qui idcirco in documentorum contextu peropportune afferentur.

III. Si quando, decursu temporum, Ecclesiae universae bonum postulabit, ut novum generale decretum ab aliqua Sacra Congregatione condatur, ea ipsa decretum conficiat, quod si a Codicis praescriptis dissentiat, Summum Pontificem de eiusmodi discrepantia moneat. Decretum autem, a Pontifice adprobatum, eadem Sacra Congregatio ad Consilium deferat, cuius erit, ad Decreti sententiam, canonem vel canones redigere. Si decretum e praescripto Codicis discrepet, Consilium indicet cuinam Codicis legi nova lex sufficiens sit; si in decreto res vertetur de qua Codex sileat, Consilium constituat quo loco novus canon vel novi canones sint in Codicem inserendi, numero canonis, qui proxime antecedit *bis*, *ter* etc. repetito, ne canon sede sua moveatur ullus aut numerorum series quoquo pacto perturbetur. Quae omnia, statim post Sacrae Congregationis Decretum, in *Acta Apostolicae Sedis* referantur.

Quae Nobis videmur utiliter in hac causa decrevisse, ea omnia et singula, uti decreta sunt, ita rata et firma esse et manere volumus ac iubemus: contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, die XV mensis septembris anno MCMXVII, Pontificatus Nostri quarto.

Benedictus PP. XV

3363

1917

De praescriptis
aliquorum
Codicis
canonum.

Episcopi aliive locorum Ordinarii complures a SS. D. N. Benedicto Pp. XV demisse efflagitarunt ut, nulla interposita mora, vigere incipiant praescripta Codicis i. e. quae sequuntur:

1° Canonis 859, §. 2;

2° Canonis 1108, §. 3;

3° Canonis 1247, §. 1;

4° Canonum 1250, 1251, 1252, 1253, 1254.

Beatissimus Pater, in audientia die 19 mensis augusti infrascripto Cardinali data, relatas preces benigne excipiens, decrevit, praescripta canonum, de quibus supra, ex hoc ipso die vim habere; praetereaque, Motu proprio, concessit ut S. R. E. Cardinales iam nunc omnibus ac singulis fruantur privilegiis quae can. 239, §. 1, 240, 600, n. 3, 1189, 1401, eiusdem Codicis describuntur. Quae omnia promulgari iussit, contrariis quibuscumque libet minime obstantibus.

Ex aedibus Vaticanis die 20 mensis augusti anni 1917. — P. Card. *Gasparri*, a Secretis Status.

Praescripta Codicis, de quibus supra agitur, sunt sequentia:

Can. 859, §. 2: Paschalis communio fiat a dominica Palmarum ad dominicam in albis; sed locorum Ordinariis fas est, si ita personarum ac locorum adiuncta exigant, hoc tempus etiam pro omnibus suis fidelibus

anticipare, non tamen ante quartam diem dominicam Quadragesimae, vel prorogare, non tamen ultra festum sanctissimae Trinitatis.

Can. 1108, §. 1 : Matrimonium quolibet anni tempore contrahi potest.

§. 2 : Sollemnis tantum nuptiarum benedictio vetatur a prima dominica Adventus usque ad diem Nativitatis Domini inclusive, et a feria IV. Cinerum usque ad dominicam Paschatis inclusive.

§. 3 : Ordinarii tamen locorum possunt, salvis legibus liturgicis, etiam praedictis temporibus eam permittere ex iusta causa, monitis sponsis ut a nimia pompa abstineant.

Can. 1247, §. 1 : Dies festi sub praecepto in universa Ecclesia sunt tantum : Omnes et singuli dies dominici, festa Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniae, Ascensionis et sanctissimi Corporis Christi, Immaculatae Conceptionis et Ascensionis et sanctissimi Corporis Christi, Immaculatae Conceptionis et Assumptionis Almae Genitricis Dei Mariae, sancti Joseph eius sponsi, Beatorum Petri et Pauli Apostolorum, Omnium denique Sanctorum.

Can. 1250 : Abstinenciae lex vetat carne iureque ex carne vesci, non autem ovis, lacticiniis et quibuslibet condimentis etiam ex adipe animalium.

Can. 1251, §. 1 : Lex ieiunii praescribit ut nonnisi unica per diem comestio fiat; sed non vetat aliquid cibi mane et vespere sumere, servata tamen circa ciborum quantitatem probata locorum consuetudine.

§. 2 : Nec vetitum est carnes ac pisces in eadem refectioe permiscere; nec serotinam refectionem cum prandio permutare.

Can. 1252, §. 1 ; Lex solius abstinenciae servanda est singulis sextis feriis.

§. 2 : Lex abstinenciae simul et ieiunii servanda est feria quarta Cinerum, feriis sextis et sabbatis Quadragesimae et feriis Quatuor Temporum, pervigiliis Pentecostes, Deiparae in coelum assumptae, Omnium Sanctorum et Nativitatis Domini.

§. 3 : Lex solius ieiunii servanda est reliquis omnibus Quadragesimae diebus.

§. 4 : Diebus dominicis vel festis de praecepto lex abstinenciae et ieiunii, vel ieiunii tantum cessat, nec pervigilia anticipantur; item cessat Sabbato Sancto post meridiem.

Can. 1253. His canonibus nihil immutatur de indultis particularibus, de votis cuiuslibet personae physicae vel moralis, de constitutionibus ac regulis cuiusvis religionis vel instituti approbati sive virorum sive mulierum in communi viventium etiam sine votis.

Can. 1254, §. 1 : Abstinenciae lege tenentur omnes qui septimum aetatis annum expleverint.

§. 2: Lege ieiunii adstringuntur omnes ab expleto vicesimo primo aetatis anno ad inceptum sexagesimum.

3364

1917

Novus Codex
iuris cano-
nici compa-
rari potest.

Novus Codex iuris canonici iussu SS. D. N. Benedicti Pp. XV. a die festo Pentecostes anni proximi in universa latina Ecclesia vim habebit, unusque ex eo tempore authenticus iuris canonici fons erit. Luculenter ex hoc patet scientiam novi iuris sacerdotibus, tamquam populi ducibus apprime esse necessariam. Omnes igitur sacerdotes Dioecesis Nostrae praesentibus excitatos, monitosque volo, ut sibi novum iuris canonici Codicem pro posse acquirere, in eoque addiscendo sedulam navare operam nequaquam intermittant. Ecclesiarum autem parochis et administratoribus, si eum secus comparare non possent, hisce concedo, ut novum hunc Codicem ad rationem cassae ecclesiae parochialis pro fundo instructo mediante Societate Sancti Stephani (Szent-István-Társulat könyvkereskedése, Budapest IV. Kecskeméti utca 2.) procurare possint ac valeant.

3365

1917

In examine
prosynodali
approbati.

In examine prosynodali nuper, nempe diebus 25. et 26. Septembris a. c. habito tentamina praescripta subierunt et ad sexennium approbati sunt: Josephus Fehérváry, Julius Gratzl, Adalbertus Magyar, Joannes Martinkovics, Stephanus Szolga, Casimirus Loschert cum laude, Paulus Sebő cum laude et praemio Král-iano.

3366

1917

Personalia.

Adalbertus Igaz dr. t. abbas, canonicus erga preces proprias relevatus est a munere rectoris Seminarii, in eiusque locum *Ignatius Glatt* canonicus Ecclesiae Cathedralis nominatus est rector utriusque Seminarii Nostri. *Franciscus Romaisz* canonicus, parochus Ecclesiae Cathedr. factus est canonicus poenitentiarius.

Dionysius Mosonyi dr. canonicus a latere, director cancellariae dioec. et *Gabriel Gere dr.* professor s. theologiae nominati sunt examinatores prosynodales.

Julius Lajos praef. studiorum in schola mus. sacrae constitutus est director eiusdem instituti.

Stephanus Nagy cooperatores in Dunaföldvár nominatus est administrator interimalis parochiae Bátaszék.

Carolus Fejes curatus castrensis relevatus a hoc munere nominatus est cooperatores parochiae Cathedralis Quinque-Ecclesiensis.

Joannes Perhács curatus castrensis remissus in dioecesim factus est cooperator in Püspökszenterzsébet.

P. Joannes Klein S. V. D. cooperator in Püspöknádasd et *P. Adalbertus Beck* S. V. D. cooperator in Máriakéménd vicissim dispositi sunt.

3367

1917

A katonai házasságkötések ügyében főként az egyházi joghatóság szempontjából sokszor kétségek merültek fel. Alább közlöm tehát a cs. és kir. apostoli tábori helynökségnek idevonatkozó utasítását azzal, hogy a tiszt. lelkészkedő papság adott esetben ahoz szigorúan alkalmazkodjék.

Katonai házasságkötések ügyében utasítás.

„Cs. és kir. apostoli tábori helynökség. — 83155. sz. — Tárgy: A cs. és kir. közös katonák és m. kir. honvédek (népfelkelők) egyházjoghatósági hovatartozása.

1. A cs. és kir. közös hadseregnek összes katonai személyei, akik a mögöttes országrészben a m. kir. honvédség (népfelkelés, csendőrség) szolgálatában állanak, szolgálatuk tartama alatt a polgári lelkészek joghatósága alá tartoznak.

2. A m. kir. honvédségnek (népfelkelés), továbbá a népfelkelő zászlóaljoknak összes póttestei mindenkor a polgári lelkészek joghatósága alá tartoznak, kivéven azon esetet, ha nevezettek valamely erődtítményben (Festung) tartózkodnak. Ezen esetben a katonalelkész joghatósága alatt állanak.

3. A katonai munkákhoz kirendelt népfelkelők és polgári munkások a mögöttes országrészben a polgári lelkészek joghatósága alá tartoznak. Ha nevezettek azonban a hadrakelt seregnél vagy a hadtápterületen (Etappenraum) tartózkodnak, akkor a katonalelkész joghatósága alatt állanak.

4. A népfelkelő hadtápdandárok (népfelkelőkerületi dandárok) mindenkor a katonalelkészek joghatósága alá tartoznak tekintet nélkül arra, hogy a hadrakelt seregnél (hadtápterületen) avagy a mögöttes országrészben vannak alkalmazva.

5. A mögöttes országrészben csak átmenetileg tartózkodó katonai személyek (honvédek, népfelkelők), akik a hadrakelt seregnek valamely alosztályához tartoznak, mindaddig a katonalelkészi joghatóság alá tartoznak, ameddig valamely póttesthez (üdülőosztaghoz) be nem vonulnak. A póttesthez (üdülőosztaghoz) való bevonulás napjától kezdve azonban joghatósági lag oda tartoznak, ahová a póttest tartozik.

6. Beteg és sebesült, avagy a betegápoláshoz vezényelt honvéd (népfelkelő) katonák, a mögöttes országrészben levő katonai kórházakban (önkéntes betegápoló intézetekben) betegségük avagy vezényeltetésük ideje alatt az illető kórház katonalelkészének joghatósága alá tartoznak. Ha azonban

az illető honvédkórházban (önkéntes betegápoló intézetben) nincsen katonalelkész beosztva, úgy nevezettek a polgári lelkész joghatósága alatt állanak.

7. A tábori csendőrség és a csendőrségnek a hadrakelt sereghez beosztott összes személyei, azután a pólai Marinearsenálhoz vezényelt csendőrsztag a katonalelkész joghatósága alá tartozik. Különben az egész csendőrség a polgári lelkész joghatósága alatt áll. — *Bjelik*, s. k., püspök.

A magyarországi illetőségű katonai személyek a front mögött, jelesül az 1904: XXXI. tc. érvényének területén való házasságkötése egyébként is számtalan nehézségbe ütközött főként a szükséges okmányok beszerzése körül tapasztalt késedelmezések miatt.

Az így jelentkező nehézségeknek elhárítása végett elrendelte a tábori püspök úr, hogy tekintettel arra, miszerint a polgári házasságkötésnél az összes szükséges okmányok már különben is bemutatandók voltak, az egyházi házasságkötés alkalmával a katonai beleegyezésről, valamint a szülői illetve gyámhatósági beleegyezésről szóló okmányok bemutatása nem szükséges. Hasonlókép mellőzhető a keresztelési akvi kivonat bemutatása is, ha az esküvő azon polgári plebániái hivatalnál tartatik meg, amelynek anyakönyveiben a házasulónak születési esete anyakönyveltetett.

A szabad állapotról való eskü sem szükséges csak azon esetben, ha az eskető lelkésznek nincs az illetőnek szabad állapotáról teljesen megbízható és minden kétséget kizáró tudomása. (Apost. táb. helynökség 1917: 83155. sz. rend.)

1916. évi május 15-én kelt 31974. sz. alatt megadta a tábori püspök úr előzetes hozzájárulását mindazon házassági felmentvényekhez is, amelyeket katonai házasságok érdekében a püspöki főhatóságok adnak és adni fognak mindaddig, amíg a háboru tart úgy hogy, a menyasszony részére adott felmentvény ezentul a katonai jegyes részére is hatállyal bír.

A katonai esküvőnél közreműködő polgári alkalmazásu eskető lelkésznek tehát csak az a teendője, hogy ezen esketéshez az illetékes katonai lelkésztől felhatalmazást kérjen (sürgősség esetén távirattal s azon egyszerű megjegyzéssel, hogy „okmányok rendben“ vannak); ezt a felhatalmazást feltétlenül meg is kapja, anélkül, hogy az okmányokat is be kellene mutatnia, mert ily esetekben az egyházi házasságkötés érvényességeért nem a katonai lelkézség, hanem az eskető polgári alkalmazásu lelkészi hivatal a felelős. Utólag azonban a házasságkötésnek egy hivatalos akvi kivonata az illetékes katonai lelkézséghez az érdekelt csapattest anyakönyveibe való bevezetés céljából haladéktalanul megküldendő azon esetben is, ha az összes szükséges okmányok meg nem nevezhetők.

Mindezek a rendelkezések csak a háboru idejére szólnak.

3368

1917

Dicsőségesen uralkodó Szentséges Atyánk XV. Benedek pápa minden erejével a világbéke megteremtésén fáradozik. Nemes törekvését tőlünk telhetőleg támogatni nemcsak hitből fakadó, hanem egyszersmind hazafias kötelességünk is. E közös, nagy és ma mindennek felett fontos kötelességet legkönnyebben úgy teljesíthetjük s Ő Szentsége békéltető törekvéseit legeredményesebben aként támogathatjuk, ha az egyes országok katolikusai külön-külön, s az összes országok együttvéve Jézus Szive jegyében a béke megteremtésére egyesülünk. Ennek a célnak megvalósításán fáradozik a budapesti Jézus Szive Szövetség és csatlakozásra hívja fel egész hazánk összes katolikusait. A mozgalom lelkes felkarolását ama biztos meggyőződésben ajánlom egyházmegyém tiszt. lelkészeinek és hiveinek figyelmébe, hogy Jézus Szívének országos és világszövetsége gyors és általános megvalósulásával ideigtartó és örök békét biztosíthat számunkra.

Jézus Szive
világ-
szövetsége.

Bővebb tájékoztatást és belépési íveket a Jézus Szive Szövetség készsége ad az érdeklődőknek (Budapest, Mikszáth Kálmán tér 3).

3369

1917

A mindannyiunk létét legközelebből érintő hatósági terményátvételi munkálatok a közeli napokban megkezdődnek. A vallás és közokt. miniszter úrnak és a vármegyei hatóságoknak megkeresése alapján ezzel kapcsolatban felhívom egyházmegyém lelkészeit és tanítóit, hogy a közigazgatási hatóság felhívására az átvételi bizottságokban mint azok tagjai hivatásukból folyó elfoglaltságuk által megengedett mérvben és időben a nagy üggyhöz mért hazafias készséggel résztvenni és közreműködni iparkodjanak.

Lelkészek
és tanítók
közreműkö-
dése a ható-
sági termény-
átvételi
eljárásnál.

3370

1917

Az Országos Hadigondozó Hivatalnak, hogy nagyszabásu emberbaráti feladatainak megfelelhessen, hogy lehetővé tegye a hadirokkantaknak a polgári életben való elhelyezkedést, gondoskodhassék a hadi árvák neveléséről és a hadi özvegyek gyámolításáról, mindenekelőtt a támogatásra szoruló kimerítő statisztikai adataira van szüksége. Bizalommal fordul azért egyházmegyém papságához, első sorban az egyes plébániák vezetőihez, kiknek az illetékes árvaszékek útján a közel jövőben előzetes hozzájárulással megfelelő számú adatgyűjtőívet fog rendelkezésre bocsátani azzal a kérelemmel, hogy a plébániájuk területén élő összes hadirokkantak, hadi árvák és özvegyek adatait mielőbb beszolgáltassák.

Hadirok-
kantak, öz-
vegyek és
árvák
összeírása.

A lelkipásztor hiveinek nemcsak lelki, de anyagi javát is kell, hogy szolgálja, szíven viselje. Kettős kötelessége pedig ez azokkal szemben, a kiket a közös szent ügy szolgálata, az édes haza védelme tett rokkantakká, juttatott özvegységre, árvaságra. Elvárom azért egyházmegyém tiszt. plébánia-vezetőitől, hogy paptársaikkal és kedves tanítóimmal összeműködve szorgos és lelkiismeretes adatgyűjtéssel közre fognak hatni, hogy országunk mielőbb leróhassa háláját legnagyobb adófizetői, a vérrel, egészséggel, családfenntartó apával és férjjel adózók iránt.

3371

1917

Helyettes
tanerők élel-
mezési és
egyéb
ellátása.

A nm. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 144325. VII/c 1917. sz. megkeresésében közli a m. kir. belügyminiszter úrnak 95777/1917. B. M. sz. körrendeletét, melyben a törvényhatóságok első tisztviselői (alispánok és polgármesterek) felhivatnak, hogy miután a legtöbb községben helyettest azért nem lehet alkalmazni, mert az illetőnek megélhetése biztosítva nincs, hassanak oda, hogy a községi előljáróságok a helyetteseknek élelmiszerekkel, fűtőanyaggal és lakással való ellátásáról gondoskodjanak. A vallás és közoktatásügyi miniszter úr egyben hozzám is fordul, hogy papjaim s az iskolaszékek útján a kitűzött célt mozdítsam elő.

Az említett belügyminiszteri rendelet alapot nyújtván arra, hogy a hatóságom alá tartozó iskolaszékek helyettes tanítók, vagy tanítónők alkalmazásakor a községi előljáróságok közreműködése mellett a helyettesek elsőrendű életszükségleteiről már előre gondoskodhassanak, felhivom az összes iskolaszékeket és iskolagondnokságokat, hogy valahányszor helyettes alkalmazásának szüksége felmerül, lépjenek érintkezésbe a községi előljárósággal s állapodjanak meg vele, hogy mily módon és mily mennyiségben szerezzék be a legszükségesebb élelmiszereket és fűtőanyagot, s úgy ezt mint a megfelelő lakás biztosítását már a pályázati hirdetésben tegyék közzé, hogy ezáltal a helyetteseket a jelentkezésre könnyebben megnyerhessék.

3372

1917

Szerbiai
iskoláknak
hazai tan-
intézetekkel
való egyen-
jogusítása.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 85542/1917. VII/b. sz. alatt az alább következő rendeletet adta ki és küldötte meg nekem hasonló intézkedés megtétele céljából:

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztértől. 85542/1917. VII/b. szám. Valamennyi tanker. kir. Főigazgatóságának. Valamennyi vármegyei kir. Tanfelügyelő úrnak és kir. tanfelügyelői kirendeltség vezetőjének. A felsőbb leányiskolák miniszteri biztosának. Az iparoktatási főigazgatónak. A tanítóképzőintézeti szakfelügyelőknek.

Tudomásul s a felügyelete, illetve vezetése alá tartozó állami, községi, izraelita, egyesületi (társulati) és magániskolákkal leendő közlés végett

értesitem Cimet, hogy a szerbiai cs. és kir. népiskoláknak, valamint a belgrádi cs. és kir. kormányzósági iskolának a megfelelő hazai tanintézetekkel szemben való egyenjogúságot a bemutatott tantervek alapján megadtam.

Megjegyzem, hogy azon szerb állampolgároknak, akik tanulmányaikat a monarchiában folytatni szándékoznak, az ehez szükséges engedélyt a cs. és kir. katonai kormányzóság azzal a korlátozással adja meg, hogy olyan iskolát választanak, mely a monarchiában szinmagyar vagy szinnémet vidéken fekszik. Budapest, 1917. szeptember hó 18. A miniszter helyett: *Neményi* államtitkár.

Fenti rendeletet magamévá teszem. Amennyiben tehát szerb állampolgárok a hatóságom alá tartozó iskolák valamelyikébe magukat felvétetni kívánják, a felvételnél való eljárásra nézve ezen rendelet irányadó. Külön hangsúlyozom azonban, hogy szerb tanulók egyházmegyém területén csak tiszta magyar helyeken működő iskolákba vehetők fel s épen ezért minden egyes felvétel esetében az ehm. főtanfelügyelőnek jelentés teendő.

3373

1917

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszttertől. — 16882/917. Eln. szám. Egyházi épü-
letek rézanya-
gának hadi
célokra való
igénybe-
vétele.

Valamennyi egyházi főtiszt. Főhatóságnak.

Hivatkozással a m. kir. honvédelmi miniszter úr 22190/el. 20. b. 1916. sz. a. kiadott rendelete 1. §-ának utolsó bekezdésére, van szerencsém a főtiszt. Főhatóságot tisztelettel arról értesíteni, hogy az összes magyarországi egyházi épületeken, valamint a fennhatóságom alá tartozó állami épületeken levő rézanyag hadicélokra való igénybevételének feltételei tárgyában a cs. és kir. hadügyminiszter úrral a következő megállapodásra jutottam.

Azon egyházi és állami épületek, amelyek rézanyagok találhatók, három csoportba osztályoztatnak:

a) Oly épületek, amelyek mint műemlékbecsüek ismeretesek és a Műemlékek Országos Bizottsága által nyilvántartatnak;

b) olyanok, melyekről eleve megállapítható, hogy művészeti vagy történeti értékkel nem bírnak;

c) oly építmények, amelyeknek mentesítését a tulajdonos kérelmezi, illetve amelyeknek művészi vagy történelmi jelentősége hivatalos eljárás során állapíttatik meg.

Az a) alatti épületek és c) alattiak közül azok, amelyek hivatalos eljárás során művészeti és történelmi becsüeknek deklaráltattak és felmentettek, egyáltalában nem vehetők igénybe, vagy csak oly alkatrészeik vehe-

tők igénybe, melyeknek kicserélése az építmény művészi megjelenését nem érintik. Így a függőcsatornák, ereszcsonnak, villámhárítók s a lapos, elrejtett s így nem látható rézfedél héjálások.

Az építmény látható felületei, kupolái, toronysisakjai, minden körülmények között, még ha sima felületűek is, érintetlenül hagyandók.

A c) alattiak tulajdonosai vagy kezelői a felmentést az igénybevétel alól a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől kérhetik. A kérelemhez az építmény fényképe, vagy az építményről forgalomban levő levezetőlap csatolandó.

A kérelem érdemében a vallás- és közoktatásügyi miniszter, a Műemlékek Orsz. Bizottsága meghallgatása után dönt és a döntését az illetékes katonai kerületi parancsnoksággal közli. Amennyiben a döntés meghozásához a kérelmező által rendelkezésre bocsájtott adatok elegendők nem volnának, úgy ez esetben helyszini szakértői szemle tartandó a Műemlékek Orsz. Bizottsága és az illetékes katonai parancsnokság egy tagjának közbejöttével.

Ezen általános irányelvek mellett, a részletes megállapodások a következők:

1. Csak azon egyházi és állami épületek rézanyaga vehető igénybe, amelynek állandó jellegű (bádoggal leendő) pótlásáról a katonai hatóság a bontással egyidejűleg gondoskodik.

2. A réz- és bádoganyag értékkülönbözete, és pedig pro kgr. 3.20 K-val számítva, az épület tulajdonosának, illetve kezelőjének megtérítettik.

3. A kicserélési munkáknál a bonyolultabb diszitések, párkányok, végződéses, karzatok változatlanul meghagyandók. Általában a helyreállítási munkák akként hajtandók végre, hogy az igénybevett épületek külső megjelenése semmi tekintetben változást ne szenvedjen.

4. A villámhárítók vörösrézhuzaíjainak kicserélésénél a villámhárítók felfogó rudjai és földlemezei érintetlenül megtartandók és csupán a villámhárítók légvezető kábelét kell a kábel keresztmetszetének legalább kétszeresével egyenlő keresztmetszetű cinkezett vasdróttal kicserélni. Az összekötő pontoknak olyanoknak kell lenniök, hogy azok elektromos ellenállása ne legyen nagyobb, mint a vasdrót ellenállása. A vasdrótot az épületre szilárdan rá kell erősíteni. Általában villámhárítók további zavartalan működése biztosítandó az értékkülönbözet megtérítése nélkül.

5. Az átfedési munkák kifogástalan kivitelének biztosításáról és azok szakszerű ellenőrzéséről a katonai hatóság saját hatáskörében gondoskodik.

6. A kicserélési munkák befejeztével azoknak a katonai hatóságtól leendő ideiglenes átvételét (felülvizsgálatát) a vármegyei államépítészeti hivatal és a katonai igazgatás kiküldöttjei együttesen eszközlik.

7. A kicserélési munkálatok végleges átvételét (utófelülvizsgálatát) azok befejeztétől (felülvizsgálatától) számítandó 1 évre a vármegyei állam-építészeti hivatal és a katonai igazgatás kiküldöttjei együttesen eszközlik.

8. Az igénybevett épületeknek a katonai hatóságtól leendő ideiglenes, valamint a végleges átvétel fölött a döntést a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter fenntarja magának, vitás esetekben a hadügyminiszteriummal egyetértésben.

9. Míg az igénybevett épületek véglegesen át nem vétettek, a kicserélési munkálatok végrehajtásából folyó mindennemű károsodásért a katonai hatóság jóáll.

Van szerencsém tisztelettel a főtitzt. Főhatóságot felkérni, hogy e megállapodást tudomásul venni és a fennhatósága alá tartozó egyházi épületek rézanyagát a hadsereg nagymértékű fémszükségletének biztosítása szempontjából, a hazafias célra való tekintettel, térítés ellenében a hadvezetőségnek rendelkezésre bocsátani méltóztassék. Egyben arra is van szerencsém tisztelettel a főtitzt. Főhatóságot felkérni, hogy az e tárgyban szükségesnek mutatkozó intézkedéseket a saját hatáskörében megtenni méltóztassék. Budapest, 1917. évi szeptember hó 19-én. A miniszter helyett: *Neményi*, államtitkár.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak fenti intévénye kapcsán felhivom egyházmegyém tiszt. lelkészeit, hogy a rendelet a) és c) pontjába tartozó egyházi épületekről az egyházmegyei hatóságnak két héten belül jelentést küldeni sziveskedjenek, s a jelentéshez lehetőleg az épület fényképét vagy képes-levelezőlapját is csatolják.

3374

1917

A cs. és kir. hadügyminiszterium a hadsegélyző hivatalt megkereste, hogy a hadbavonult katonák részére fehéreneműt gyűjtsön. Felette fontos ugyanis, hogy a katonaság a szükséges fehéreneművel minél bőségesebben el legyen látható s e nemből egyik vagy másik csapatnál hiány ne támadjon. A hadsegélyző hivatal vezetője 56016/Hd. Hsz. a. hozzám intézett kérelmében jelzi, hogy: „A gyűjtést a tanulóifjúság, a tanítószolgák és községi előljáróságok útján tervezi.” Együttal azonban a főhatóságok útján a papságot is bevonni óhajtja a gyűjtés előmozdításába s azt kérelmezi nálam, hívnam fel a papságot, hogy: „a szószékről ismertesse ezen akció végtelen nagy fontosságát”, de nemcsak a szószéken, hanem nemes hivatásának teljesítése közben azon kívül is legyen támogatója ezen akciónak.

Fehérnemű
gyűjtés a
katonaság
részére.

Ezek alapján felhivom a hatóságom alá tartozó összes tanítókat, hogy amennyiben a hadsegélyző hivatal bármely közbeeső hatóság útján fenti

ügyben őket s általuk a tanulókat megkeresi, tekintsék hazafias kötelességüknek, hogy lehetőleg minél több fehérneműt gyűjtsenek össze.

Egyházmegyém tiszt. lelkészeit pedig szeretettel kérem, hogy ugyis, mint iskolai elöljárók s ugyis mint lelkészek nemcsak a tanítóságot, hanem a szükséghez mérten a nép buzdítása által a községi előljáróságokat is támogassák eme munkájukban. A községek lakosai bizonyára hamar belátják, hogy hadbavonult hozzátartozóik egészségéről és testi épségük megóvásáról van szó, miért is a tőlük telhető és rendelkezésükre álló fölösleges fehérneműt készséggel fel fogják ajánlani. A gyűjtés eredményéről az összes iskolaigazgatóságok az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalnak a gyűjtés befejezése után azonnal tegyenek jelentést. A m. kir. honv. miniszterium hadsegélyző hivatala által kiadott körlevelet az egyházmegyei főtanfelügyelőség a plebániahivatalok számára egyidejűleg megküldi.

3375

1917

Iskolai adományok gyűjtése a hadisír gondozó alapjára.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 140603/1917. VI/a. sz. valamennyi állami iskolai hatósághoz szóló s hasonló intézkedés céljából nekem is megküldött rendelete kapcsán mult évi 3463/1916. sz. ugyan e tárgyban kiadott rendeletemet megújítva, ahhoz pótlólag a hivatkozott miniszteri rendelet alapján még a következőket rendelem:

Eltérőleg a mult évi rendelkezésektől a most folyó évben november 2-ikán vagy 5-ikén délelőtt 10 órakor a hatóságom alá tartozó összes elemi és középfoku népoktatási intézetekben gyászünnepély tartandó, mely alkalmalmmal ugy a növendékek, mint a közönség között harctéren elesett hőseink sirjának gondozása céljaira gyűjtés rendezendő. Az ünnepélyt megnyitja a nemzeti Hymnus, ezt követi az igazgató, vagy valamelyik tanár, vagy tanító által előadandó alkalmi beszéd s bezárja a Szózat. A gyűjtésből befolyó összegek még az nap (november 2-ikán, esetleg 5-ikén) a Néptanítók Lapja"-val küldött postai befizetési lapon postára adandók. Ugy az ünnepély lefolyásáról, mint a gyűjtés eredményéről egyszerűség okából a vármegyei kir. tanfelügyelői hivatalnak haladéktalanul jelentés teendő, ami azért szükséges, mert a kir. tanfelügyelői hivatalok fenthivatkozott miniszteri rendeletben a miniszter úrnak teendő egységes jelentéstételre vannak utasítva.

3376

1917

Államsegélyt nem élvező hitk. tanítók (nők) és óvónők ruhabe-

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 135200/1917./ VII/d. sz. nekem is megküldött megkeresése szerint méltányosnak találván, hogy azon hitfelekezeti elemi népiskolai tanítók (nők) és óvónők is, akik a f. évi 1870. M. E. sz., és az 1917. évi IX. t. c. 8. §-a útján törvényhozá-

silag jóváhagyott rendelkezések alapján, mivel nem államsegélyes iskolánál, vagy óvodánál működnek s így államsegélyből ruhabeszerzési segélyt nem kaphattak, az iskolafenntartó részéről azt megkapják, — felkért, hogy az iskola- és óvoda fenntartókat felhívjam, miszerint tanítóikat és óvónőiket hasonló segélyben részesítsék. Hivatkozással mult évi 2836/1916. sz. rendeletemre, amelyben kívánatosnak mondtam, hogy a nem államsegélyes tanítók is háborus segélyben részesüljenek, felhívom az összes hatóságom alá tartozó azon iskolák és óvodák iskolaszékeit, vagy gondnokságait, akiknek iskolái vagy óvodái államsegélyben nem részesülnek, hogy jelen rendelkezésem tárgyában tartsanak érdemleges ülést, vegyék figyelembe azon méltánylást érdemlő körülményeket, hogy a mai drágaságban csekély tanítói vagy óvónői fizetésből megélni vajmi nehezen lehet s éppen ezért a hatóságuk alá tartozó tanítóknak, tanítónőknek és óvónőknek a fenthivatkozott miniszteri rendeletekben megállapított ruhabeszerzési segélyt állapítsák meg s amennyiben megállapítják, haladéktalanul fizessék is ki. Határozataikról a jegyzőkönyvet az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalnak küldjék be.

3377

1917

Az 1917. évi IX. t. c. 14. §-a a családi pótlékról rendelkező 1912. évi XXXV. t. c.-et, annak egyes rendelkezéseit módosítva a nem állami tanítókra, tanítónőkre és óvónőkre is kiterjesztette. Ép azért midőn a hivatkozott törvény végrehajtása tárgyában kiadott 134200/1917. sz. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszteri rendeletet az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján egyidejűleg a plébánia hivataloknak megküldöm, egyben utasítom a plébános, iskolaszéki elnököket, hogy e rendelet alapján a szükséges intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg, hogy ekként tanítóim most már törvényben biztosított családi pótlékukat mielőbb tényleg meg is kaphassák.

3378

1917

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr a hatósága alá tartozó összes elemi- és középfoku iskolák előljáróságait arra utasította, hogy a harctéren tüdőbetegséget szerzett tanárok, tanítók, valamint egyáltalán a tüdőbeteg férfi és női tanerők szanatóriumi elhelyezésére szolgáló ágyalapítványok költségeinek céljaira, a József kir. herceg szanatórium egyesület kérelmére iskolai gyűjtést rendezzenek. Az e tárgyban kiadott 16524/1917. eln. sz. rendeletet hasonló intézkedés céljából nekem is megküldötte.

Utasítom ennél fogva a hatóságom alá tartozó összes elemi iskolák és középfoku tanintézetek vezetőségeit, hogy a fenti célra az állami isko-

szerzési
segély ügye.

Nem állami
tanítók, ta-
nítónők és
óvónők csa-
ládi pótléka.

Iskolai gyűj-
tés tüdőbeteg
tanárok,
tanítók
részére.

lákban történő gyűjtéshez hasonlóan ők is iskolai gyűjtést rendezzenek s a begyűlt adományokat f. évi december 1-ig az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz küldjék be.

3379

1917

Gyűjtés
tüdővész
katonák
javára.

A József Kir. Herceg Szanatórium Egyesület nemes emberbaráti akciójához, mely a tüdőbeteg hősök meggyógyítását, a tüdőbeteg rok-
kantak gondozását, egyetemlegesen pedig a szegény tüdőbetegekről való
gondoskodást tűzte maga elé, bizalommal és hittel kéri a tiszt. papságnak,
mint a szenvedő lelkek hivatott s áldozatkész őreinek támogatását, mikor
a tüdővészellenes küzdelem anyagi megerősítése céljából a halottakra való
kegyeletes megemlékezés szomorú idején mint eddig minden évben, ezuttal
is országos gyűjtést rendez. Az Egyesület elnökségének felkérésére kész-
séggel elrendelem, hogy egyházmegyém tiszt. lelkészei e nemescélú gyűjtést
halottak napja körül a szószékről a hivek szerető felkarolásába ajánlják,
templomaikban megfelelő gyűjtőperselyeket helyezzenek el s a begyűlt
adományokat f. é. november hó közepéig a püspöki irodába küldjék.

3380

1917

Az „Uj Lap”
ajánlása.

A keresztény magyarság nagy érdekeinek lelkes szolgálatában 16
évvel ezelőtt indult meg a budapesti „Uj Lap.” A lap alapításától eltelt
másfél évtized sok válságot értelt minden téren, ez a teljesen pártok felett
álló lap is felette nehéz helyzetekbe került, ámde programja mellett mind-
végig kitartott s az egész országban örvendetesen elterjedt. Az eddig elért
hatás igazolja, hogy sikerült azt a hangot eltalálnia, amely a nép lelkéhez
közel férközik és érzéseivel megegyezik. Ennek tulajdonítható, hogy az
ország minden részében ismerik és olvassák. A katolikus sajtó megerősíté-
sének szükségessége megkívánja azonban, hogy a lap tovább fejlődjék s
minél szélesebb körökben elterjedjen. Felhivom tehát egyházmegyém tiszt.
lelkészeit, hogy az „Uj Lap”-ot, a katolikusok képes napilapját, amely a
kereszténység ügyét mindenkor hiven szolgálta, pontos és gyors hirszol-
gálatával olvasóit minden eseményről tájékoztatja, cikkeivel a kath. társa-
dalom valamennyi rétegét érdeklő kérdéseket fejteget, közgazdasági rovatával
különösen a gazdákat illető ügyekről teljes felvilágosítást ad, tárca és regény
közlésével még külön érdekes olvasmánnyal is szolgál, képeivel jelentős
harcéri eseményeket mutat be, — a hivek különös figyelmébe ajánlják
közölve egyuttal, hogy az előfizetés egy évre 24 kor., félévre 12 kor., az
egyes szám köznapokon 6 fillér, vásár- és ünnepnapokon pedig 8
fillér.

Az „Uj Lap“ terjesztésének biztosabb és modernebb formája nem az egyéni, hanem a csoportos előfizetés. Gondos utánjárással minden községben található valaki, aki a kiadóhivataltól juttatandó tekintélyes százalék részesedésért a lap kihordását vállalja. Ez esetben a megindítást végző lelkész urak utánjárása a legtöbb helyen egészen el is maradhat. A kihordót ugyanis anyagi érdekei fűzik majd össze a kiadóhivatallal.

Még előnyösebbnek látszik, ha az „Uj Lap“-ot a vele egyidőben és egy címszalag alatt megjelenő Pécsi Ujlappal rendelik meg. Ez esetben a két napilap együttes előfizetési ára havonta 2 kor. 20 f., évnegyedenként 6 kor. 60 f. A Pécsi Ujlap keresztény szocialista politikai napilap s hozza Pécs és Baranyamegye legaktuálisabb híreit. Az Uj Lap kiadóhivatala Budapesten VIII., Szentkirályi-u. 30. sz. a., az Uj Lap és Pécsi Ujlap együttes kiadóhivatala pedig Pécsen Lyceum-u. 4. szám alatt van.

3381

1917

A M. Kir. Honvédelmi Miniszterium Hadsegélyző Hivatala az elesett hősök árvái javára rendezett Szent István ünnepi templomi gyűjtés szép eredményeért az egyházmegye lelkészkedő papságának hálás köszönetét nyilváníttja. Midőn ezt örvendetes tudomásvétel végett közlöm, magam is elismerésemet fejezem ki a lelkészkedő papságnak ezen és hasonló gyűjtések körül tanúsított buzgalmaért.

Köszönet a Sz. István-ünnepi templomi gyűjtésért.

3382

1917

I. b. Botka Bálint, a gróf Batthyányi Lajos-féle baranyamegyei uradalmak volt ügyésze Mihály (szül. 1765.) és József (szül. 1774.) nevű gyermekeinek 1 K-ás bélyeggel ellátott keresztleveleit kéri címére — az összes költségek utánvételezésével — Botka Lajos (Zalaufalu, u. p. Zalaapáti).

Anyakönyv-vezetők figyelmébe.

3383

1917

Abaliget 46 K 7 f, Alsómocsolád 3 K, Apar 5 K, Babarcz 16 K 50 f, Bakonya 11 K, Baranyabán 25 K, Baranyakisfalud 5 K 80 f, Baranyaszentgyörgy 5 K, Baranyaszentistván 15 K, Baranyavár 20 K, Bár 30 K, Báta 52 K, Bátaszék 42 K, Bedeg 25 K, Bellye 12 K, Beremend 25 K, Berkesd 115 K, Bikal 6 K, Bizovac 30 K, Bogdása 34 K, Bonyhád 17 K 32 f, Bonyhádvarasd 12 K 60 f, Bölcse 14 K, Brodjanci 20 K, Bükkösd 11 K 35 f, Čepin 12 K, Czikó 11 K 60 f, Darázs 25 K, Dályok 20 K, Dárda 24 K, Diósberény 45 K, Donji-Miholjac 25 K, Dombóvár 85 K, Döbrököz 45 K, Dunaföldvár 86 K 2 f, Dunakömlőd 20 K 16 f, Dunaszekcső 35 K 22 f, Egerág 12 K 84 f, Értény 14 K, Fadd 128 K 15 f, Feked 7 K, Felsőireg 10 K, Felsőmindszent 59 K, Felsőnyék 10 K, Felső-

Szent István napi gyűjtés eredménye.

szentmárton 9 K. Garé 16 K 60 f, Gödre 23 K, Görcsöny 15 K, Grábóc 8 K 34 f, Gyulaj 43 K, Gyűd 15 K, Harcz 10 K 50, Harkanovci 10 K, Herczegszöllős 15 K, Hetvehely 4 K, Himesháza 38 K 83 f, Hird 6 K, Hosszúhetény 40 K, Hőgyész 60 K, Ibafa 30 K, Izsép 6 K, Kajdacs 10 K 50 f, Kakasd 50 K, Kánya 19 K 76 f, Kárász 25 K, Keszű 14 K, Kisaszszonyfa 10 K, Kisdorog 110 K, Kiskőszeg 15 K, Kisszékely 6 K, Kistengelic 14 K, Kisvaszar 8 K, Kocsola 46 K, Koppányszántó 30 K, Köblény 20 K 6 f, Kővágószöllős 21 K, Kurd 45 K 20 f, Lakócsa 15 K, Lapáncsa 9 K, Laskafalu 30 K, Lánycsók 27 K 40 f, Lengyel 12 K, Lippó 40 K, Lovászhetény 14 K, Lőcs 15 K, Magyarhertelend 12 K 50 f, Magyarkeszi 12 K, Magyarszentiván 23 K 14 f, Magyarszék 27 K 10 f, Majs 65 K, Marijanci 20 K, Mágocs 39 K, Máriakéménd 36 K 60 f, Mecsekjánosi 12 K, Mecsekszabolcs 20 K, Miszla 60 K, Mohács külv. 73 K 24 f, Mohács belv. 160 K, Mozgó 124 K, Mözs 20 K, Mucsi 12 K, Nagybicsérd 41 K 50 f, Nagykőnyi 30 K, Nagymányok 64 K, Nagynyárád 30 K, Nagyvejke 8 K, Nak 12 K, Németbóly 332 K 32 f, Németi 40 K, Németkér 10 K 21 f, Németmárok 8 K, Olasz 62 K, Ozora 20 K, Paks 135 K 66 f, Palotabozsok 90 K 23 f, Pálfa 12 K, Pári 20 K, Pellérd 61 K 60 f, Petrijevi 10 K, Pécs-székesegyház 32 K, Pécs-belváros 30 K, Pécs-budaikülváros 55 K 50 f, Pécs-szigetkülváros 110 K, Pécsvárad 24 K 38 f, Pélmonostor 20 K, Pinczehely 53 K 12 f, Podgajci 10 K, Püspökbogád 10 K, Püspöklak 15 K, Püspöknádasd 40 K, Püspökpuszta 10 K, Püspökszenterzsébet 20 K, Püspökszentlászló 41 K, Radikovi 15 K, Ráczmecske 4 K, Ráczpetre 33 K 94 f, Rácztöttös 8 K 26 f, Ráczváros 32 K 99 f, Regöly 105 K, Sásd 25 K, Siklós 34 K 33 f, Siklósbadony 5 K, Simontornya 5 K 30 f, Sióagárd 20 K, Šljivoševci 30 K, Somberek 20 K, Sumony 40 K, Szabadszentkirály 60 K 45 f, Szajk 13 K 60 f, Szakadát 30 K, Szakály 33 K 38 f, Szakcs 67 K 71 f, Szalatnak 5 K, Szálka 15 K, Szászvár 212 K 74 f, Szebeny 30 K, Szekszárd-belváros 70 K, Szekszárd újváros 10 K, Szentdienes 10 K, Szentlászló 15 K, Szentlőrinc 28 K, Szigetvár 60 K, Tamási 82 K 50 f, Tengőd 40 K, Tevel 12 K, Tolna 100 K, Vajszló 11 K, Valpovo 12 K, Várdomb 4 K 60 f, Vásárosdombó 133 K 32 f, Veliškovci 15 K, Véménd 54 K, Viljevo 30 K, Villány 20 K, Vókány 6 K 40 f, Vörösmart 10 K, Závod 30 K, Zomba 77 K 70 f, N. N. 15 K 86 f. Összesen 6100 K.

Datum Quinque-Ecclesiis, 24. Octobris 1917.

† Julius m. p.
episcopus.

Orgonasipok igénybevétele hadi célokra.

A nm. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak f. é. okt. 23-án kelt felhívását — az ónból vagy ónötvözetből készült orgonasorozatoknak hadi célokra leendő igénybevétele ügyében — azzal a meghagyással közlöm egyházmegyéim összes plebániavezetőivel, hogy a felhívásban megjelölt *védelmi* szempontok alá eső orgonákat, melyek plebániáik területén találhatók, az alábbi minta alapján pontosan kiállítandó rovatos kimutatás csatolása mellett, a lehető legrövidebb idő alatt, legkésőbb azonban folyó évi november 4-ikéig az egyházmegyei Hatóságnak bejelentsék. Történeti vagy képzőművészeti érték alapján csakis az 1850. év előtt készült orgonák felmentése kérelmezhető, míg az 1850. év utáni időből származó orgonák felmentése csupán esetleges zeneművészeti becsük révén remélhető.

Az ónból vagy ónötvözetből készült orgonasipok térítése azok nyersulya szerint kilogrammonkint 15 koronában állapítottatott meg. Az igénybeveendő orgonasipok leszereléséről és beszállításáról szakmabeli iparosok segítségével mellett a katonai igazgatás gondoskodik. A leszerelés pedig úgy történik, hogy az orgonának használhatósága legalább korlátozott mértékben megmaradjon, s a leszerelés alkalmával esetleg okozott térbeli károk helyreállíttassanak avagy pénzben megtéríttessenek.

„A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 18386/1917. eln. szám. Bizalmas!

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. 24. és 27. §§-ai alapján a m. kir. honvédelmi miniszter által legközelebb kibocsátandó s előzetes tájékoztatás végett mellékelten a Főtiszt. Főhatóságnak megküldött rendelet-tervezet szerint az ónból vagy ónötvözetekből készült orgonasorozatok hadicélokra folyó évi november hó 15-től kezdődőleg igénybe fognak vétetni. A rendelet-tervezet szerint az igénybevétel alól kizárólag oly orgonák sipjai vétetnek ki, amelyeknek különös történeti, képzőművészeti vagy zeneművészeti becsük van. Megjegyzem, hogy a történeti vagy képzőművészeti érték szempontjából csak oly orgonák lesznek tekintetbe vehetők, amelyek az 1850. év előtt készültek. Mivel a kibocsátandó rendelet-tervezet értelmében a bejelentési kötelezettség csak azon orgonák birtokosait terheli, akiknek orgonái valamely nem bevett vagy törvényesen el nem ismert vallásfelekezetnek templomaiban vagy imaházaiban vannak, míg az igénybevétel valamennyi egyház tulajdonában levő valamennyi orgonára vonatkozik, van szerencsém ennél fogva a Főtiszt. Főhatóságot tisztelettel felkérni, hogy a bölcs kormányzata alatt álló egyházmegyében (egyházkerület stb.) levő s a fenti védelmi szempontok alá eső orgonák bejelentésére, illetőleg

a felmentés iránti kérelem előterjesztésére a % alatt csatolt rovatos kimutatási minta alapján a lelkészkedő papságot záros határidő kitűzése mellett *azonnal* megfelelően utasítani és a Főtiszt. Főhatóságához benyújtott bejelentéseket, illetőleg kérelmeket együttesen, mielőbb, *legkésőbb azonban folyó évi november hó 10-éig* nekem „Orgona-ügy“ külső és belső jelzéssel megküldeni méltóztassék. Az orgona felmentését támogató különleges adatok úgymint: az esetleg rendelkezésre álló orgonatervezet, dispositió, fénykép, utólag is, legkésőbb azonban november hó 25-ig beküldendő. Tekintve egyfelől hadi érdekből, a rendelkezésre álló idő rövidségét, másfelől az ügy kulturális fontosságát, az ahhoz fűződő egyházi és művészeti érdekeket, tisztelettel kérem a Főtiszt. Főhatóságot, méltóztassék hazafias bölcs intézkedésével odahatni, hogy a fenti határidőre a bejelentéseket, illetve kérelmeket a Főtiszt. Főhatóság részemre megküldhesse, hogy ez alapon a felmentési eljárást haladéktalanul megindíthassam.

Budapest, 1917. évi október hó 23-án.

A miniszter helyett:

Neményi, s. k.

államtitkár.

Minta.

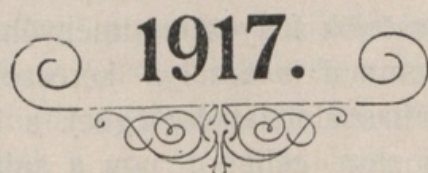
Felmentendő orgona.

Helye		Mely templomban, kápolnában, imaházban van elhelyezve	*Készítés ideje	Register felirata, száma s a manuá- lok száma	Felmentési kérés indokolása
község	vármegye				

*A történeti vagy képzőművészeti érték alapján az 1850. év után készült orgonák felmentése nem kérelmezhető.

Kelt Pécsen, 1917. évi okt. 25.

† Gyula s. k.
püspök.

XVII.

3623

1917

A háboru negyedik évében mérhetetlen sok áldozat és szenvedés után vitéz hadseregünk támadólag lépett fel hűtlenné vált egykori szövetségünk, most pedig legádázabb ellenségünk — az olaszok — ellen, hogy a monarchia határaitól messze űzze őket. A kitűnően előkészített támadást páratlan siker és eredmény koronázta, mert már az előnyomulás első hetében elragadták az ellenségtől a tizenegy véres csatában elhódított határszéleket s hadaink ma az ellenség területén állnak. A hadsereg további harcképességének biztosítása s a nagy harci dicsőség között is forrón óhajtott győzelmes béke mielőbbi kivívása céljából a magyar királyi kormány újabb hadikölcsönt bocsát ki, hogy a békéért harcoló hősök minden szükségletét kielégíthesse s az eddig elért páratlan sikerek megtartását biztosíthassa. A magyar nemzet a megpróbáltatások eme rettenetes éveiben mindig hű maradt önmagához s az áldozatkészségnek ragyogó példáját adta ugy a harctereken fiainak vitézi tettei, mint a hazában az itthonmaradtak megfeszített munkája és áldozata által. Fenyegetett nemzeti létünk megóvása most újabb anyagi áldozatot kíván tőlünk. Hozzuk meg azt most is azzal a felemelő tudattal, hogy amit vitéz hadseregünknek adunk, azt tulajdonkép önmagunknak adjuk, s az anyagi áldozattal a saját javunkat munkáljuk.

A hetedik
hadikölcsön
ajánlása.

Alább közlöm a m. kir. kormánynak a hadikölcsön ügyében legutóbb kibocsátott felhívását és felkérem egyházmegyém tiszt. lelkészeit, hogy annak sikerét minden rendelkezésükre álló eszközzel előmozdítani és biztosítani iparkodjanak.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 1915/1917. eln. szám.

Szükségesnek mutatkozik, hogy a kormány a háboruval járó további rendkívüli költségek fedezésére újabb (VII.) hadikölcsönt bocsásson ki. A pénzügyminiszter úr a kölcsön kibocsájtására, tekintve a pénzpiacnak bőségét, a jelenlegi időpontot kiválóan alkalmasnak tartja s a kölcsönre történő nyilvános aláírás megkezdését november közepére tervezi.

Az előző hadikölcsönök fényes eredményéhez hasonló siker biztosítása érdekében ez alkalommal is azzal a kéréssel fordulok a Főtiszt. Főhatóságához, hogy a hazafias áldozatkészségnek a lakosság széles köreibben való ébrentartása és fokozása céljából úgy a saját, mint a kezelése alatt álló javadalmak és alapok részéről előjárva, a joghatósága alatt álló papárnak hasonló irányban való buzdítása, de főként a hivek megfelelő kioktatása útján a cél elérésére ezuttal is közrehatni méltóztassék.

Előzetes tájékozásul van szerencsém megjegyezni, hogy a kölcsönre vonatkozó hivatalos aláírási felhívás minden valószínűség szerint november 8-ika táján fog közzététetni s az aláírási határidő, miként eddig is, egy hónapban fog megállapittatni, valamint, hogy ezuttal az eddigi hadikölcsönökhöz hasonlóan ismét 6 %-os járadékkölcsön fog kibocsátásra kerülni, amelynek kötvényei a záradékolt darabok elhagyásával, csak szabad darabokban fognak kiadatni. Azonkívül kibocsátásra kerül 5½ %-os állami járadékkölcsön is, az esetleges felmondás határideje a kincstár részéről az előbbinél 1922. augusztus 1-én, az utóbbinál 1925. június 1-én lesz; ezen időpontok előtt tehát a kötvények nem konvertálhatók alacsonyabb kamatozási kötvényekre.

A kibocsátásra kerülő hadikölcsönre történő befizetésekre, — a kötött felmondási idők érvénybentartása mellett — az 1914. évi augusztus hó 1-je előtt elhelyezett egyébként a moratorium feloldó rendeletében foglalt korlátozások alá eső betétek is teljes mérvben igénybe vehetők. Az Osztrák Magyar Bank és a M. kir. hadikölcsönpenztár a most kibocsátásra kerülő kölcsönöknél is az előző hadikölcsön kibocsátása alkalmával megadott kedvezményeknek megfelelő messzemenő kedvezményeket fogják a jegyzésben résztvevők részére nyújtani s ezáltal meg lesz a lehetősége annak, hogy ezek jegyzéseiket minél előnyösebben bonyolíthassák le.

Ezenkívül gondoskodni kíván a pénzügyminiszter úr arról, hogy mindazok, akik a hetedik hadikölcsönre való jegyzésben résztvesznek, egyénileg külön nyilvántartásba vétessenek oly célból, hogy a jelenleginél magasabb fokozatu vagyonadó behozatala esetén rájuk az általánosnál mérsékeltebb adókulcs legyen alkalmazható.

Kiindulva abból a tapasztalatból, hogy a közönség az állampapirokat mindinkább megkedveli és heverő pénzét szívesen fekteti a biztos jövedel-

met nyújtó és magasan kamatozó hadikölcsönbe, a pénzügyminiszter úrnak minden reménye meg van arra, hogy az államnak ez az újabb erőfeszítése sem fog kudarcot vallani, sőt ellenkezően az új hadikölcsön eredménye a hatodiknak is minden tekintetben kielégítő eredményét túl fogja szárnyalni.

A közönség minden egyes hadikölcsön alkalmából meggyőződhetett arról, hogy a megelőzőleg jegyzett hadikölcsön címleteket részére fennakadás nélkül, kellő időben kiszolgáltatták és a címletek esedékes szelvényeit a póstahivataloknál, adóhivataloknál, hitelszövetkezeteknél vagy bankoknál akadálytalanul beváltották s így az agitációnak legfőbb feladatául az volna tekintendő, hogy megértesse mindenkivel, mikép az állam nemcsak életét követelheti egyeseknek, de megkövetelheti azt is, hogy a háboru győzelmes befejezéséhez elengedhetetlenül szükséges hadikölcsön sikerének eredményéhez vagyonának és jövedelmének arányában mindenki hozzájáruljon.

Az újabban kibocsátandó hadikölcsön sikerének biztosítása érdekében igen kívánatos volna tehát, ha ez alkalommal is, a hívek a hadikölcsön jegyzésére megállapított időbe eső vasárnapi és ünnepnap iistentiszteleteken lehetőleg a szószékről, vagy más alkalmas módon buzdíttatnának lelkipásztoraik által a jegyzésben való minél tömegesebb és nagyobb arányú részvételre.

Midőn ily irányu közreműködését tisztelettel és bizalommal kérem, fogadja a Főtiszt. Főhatóság őszinte tiszteletem nyilvánítását. Budapest, 1917. évi november hó 8-án. *Apponyi.*

Jegyzéseket a pécsegyházmegyei takarékpénztár r. t. is elfogad és a neki járó 50 fillér jutalékról a felek javára lemond. A jegyzések megkönnyítése végett a kötvényekre a mindenkori árfolyamérték 80 %-a erejéig lombard kölcsönt ad 5% mellett. A kölcsönügylet további fennálása esetén 1922. december 31-ig az 5 %-os kamattételt biztosítja. Vagyis 20 korona befizetése mellett 100 korona névértékű kötvény jegyezhető. A kötvényeket az intézet kívánatra megőrzésbe veszi és a szelvényeket beváltja. Az életbiztosítással kapcsolatos kölcsönjegyzéseknél az intézet a legmesszebbmenő előnyöket biztosítja.

3624

1917

Ő Felsége IV. Károly királyunk vitéz seregeink megtekintése után az olasz fronton az Isonzon való átkelés közben életveszedelembe került. Hűség alattvalóinak és kísérőinek önfeláldozó szeretete azonban — népeinek mérhetetlen öröme — kimentette őt az áradó folyóból. Ezen alkalomból elrendelem, hogy templomainkban f. é. nov. 18-án ünnepélyes hálaadó istentisztelet tartassék, melyre a hatóságok is meghívandók.

Hálaadó
istentisztelet
f. é. nov.
18-án.

3625

1917

Harang köte-
lek igény-
bevétele.

A közös hadügyminiszter úr 46784/1917. számú rendeletével felhívta a katonai állomásparancsnokságokat, hogy a harangleszerelés folytán felszabaduló harangköteleket — a hadi igazgatásnak kenderanyagokban való nagy szükségletére való tekintettel — vásárolják meg. Térítési összegül a helyszinén kilogrammonként 75 fillér lett megállapítva. Ennek kapcsán felhatalmazom egyházmegyém tiszt. lelkészeit, hogy a feleslegessé vált harangköteleket a legközelebbi állomás parancsnokságnak fenti feltételek mellett felajánlhassák, illetve átengedhessék.

3626

1917

Kimutatások
a hadirok-
kantak, öz-
vegyek és
árvák céljai-
ra tett
alapokról.

Felhívom egyházmegyém tiszt. lelkészkedő papságát, hogy az egyházmegye területén közvetítésükkel tett minden olyan alapról, alapítványról, gyűjtött összegről, mely a hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák ügyét van hivatva szolgálni, — az összeg nagyságára, elhelyezésének módjára, a felhasználás feltételeire és a rendelkezés jogára vonatkozólag pontos kimutatással sürgősen legkésőbb 14 nap leforgása alatt tájékoztassanak.

3627

1917

Vakok kefe-
áruinak
ajánlása.

A Vakokat Gyámolító Orsz. Egyesület intézményeiben a vakok főként a kefekötési iparban kiváló eredményeket értek el. Az egyesület különös figyelmet érdemlő emberbaráti célját előmozdítandó, a vakok által készített kefék, seprők és egyéb surolófélék használatát az egyházkormányzatom alatt álló összes intézetek legmelegebb pártolásába ajánlom. A megrendelők nemcsak jó minőségű, tartós és szép kivitelű árut kapnak, hanem pártolásuk által a szerencsétlen világtalanoknak a háboru következtében még súlyosabbá vált megélhetését is megkönnyítik. Rendelések fentemlített egyesület budapesti központi foglalkoztató intézetéhez (VII. Hermina-ut 7. sz.) címzendők.

3628

1917

Az orsz.
kath. tanítói
segélyalap
központi bi-
zottságának
gyűlése.

A magyarországi latin- és görögsertartású rk. tanítók segélyalapjának központi bizottsága f. évi szeptember 20-kán tartotta XXXIII. közgyűlését, kivételesen Esztergomban az elnök lakásán, amelynek jegyzőkönyvéből egyházmegyém tanítóinak tájékoztatása végett a következőket közlöm:

Az 1916. évi zárszámadások szerint az elnöknel maradt 2428 K. 51 f. s ebből közvetlen segélyekre, főképp hadbavonult tanítók hozzátartó-

zóinak, továbbá az egyesület szükségleteire kiadott az elnök 2124 K-t s így a pénztári maradvány kitett 304 K. 51 f-t.

Ösztöndijakra megszavazott mult évi összeg 3000 K-t tett ki, amiből 2400 K. tényleg segélyekre adatott ki s így e címen 600 K. maradt.

Segély- és gyámpénzek gyanánt folyósítva lett 2000 K., amely összeg tényleg ki is fizettetett.

Minthogy a fel nem vett 600 K. ösztöndíj oly ifjaktól maradt vissza, akik minden valószínűség szerint a harctéren teljesítenek szolgálatot, az ösztöndijasok sorában továbbra is meghagyatnak. Együttal elhatározta a bizottság, hogy a fel nem vett ösztöndíj egyelőre gyümölcsözőleg elhelyeztetik. Ha pedig a jövő közgyűlésig sem veszik fel az illetők, az alaphoz fog csatoltatni.

Ez idő szerint az elnöknél maradt összesen 304 K. 51 f. készpénz. Erre nézve az elnökség és a pénztár kezelőse a felmentvényt megkapta.

Az 1917. évben a következő előirányzatok javasoltattak :

Felosztás alá esik 12446 K. 11 f., amiből ösztöndijakra 3733 K. 84 f., segélyezésekre 4978 K. 44 f., a létesítendő árvaházra 2489 K. 22 f. és a netán létesítendő tanítói tápintézetre 1244 K 61 f. irányoztatott elő. Elnök ennek alapján elkészítette a költségvetést s e szerint ösztöndijakra előirányzott 3000 K-t, segélyekre 3000 K-t, időközi segélyekre és kiadásokra 3016 K. 79 f-t. Ezen utóbbi összeget a bizottság a hadbavonult tanítók családjainak sürgős segélyezésére fogja fordítani.

Az ösztöndijasok száma a következő :

Régi ösztöndíjas 30, tanulmányait befejezte 5, hősi halált halt 1, tehát régi ösztöndíjas maradt 24.

Pécs-egyházmegyei ösztöndíjas ez idő szerint egy sincs. A beérkezett segély iránti folyamodványok aként intéztettek el, hogy a 60 folyamodó mindegyike, tekintettel a mai nehéz megélhetési viszonyokra, 50-50 K. segélyben részesült. A pécsi egyházmegyeből csupán az egyedüli folyamodó Jung Ferenc kiskőszegi nyug. kántor- és igazgatótanító részesült segélyben.

3629

1917

Megjelent a „Jézus Legszentebb Szíve“ nagy képes népnaptára az 1918-ik évre igen érdekes tartalommal. Tartalmazza a legújabb háborus eseményeket képekkel tarkítva, közli az 1917. év fontosabb eseményeit, továbbá igen érdekes olvasmányokat eredeti szöveggépekkel. Tömeges megrendelésnél nagy árkedvezményt nyújt az Egyházmegyei Könyvnyomda

Jézus
Legszent.
Szíve
Nagy Képes
Népnaptára.

Szombathelyen, hol a megrendelések eszközölhetők. Kapható, az ország minden könyvkereskedésében. Bolti ára 1 korona.

3630

1917

Bohuss
Rezső:
A honvéd
álma.

Bohuss Rezső kulai káplán „A honvéd álma“ címmel egy igen sikerült karácsonyesti háborus színművet adott ki. A kis színmű mozgalmas, látványos, a gondviselés útjait vigasztalóan szemléltető, lelket enyhítő és felemelő, melynek színrehozatala kissé nehéz ugyan, de jutalmazó. A füzetke ára 1 korona, kapható a szerzőnél. Melegen ajánlom az érdeklődők figyelmébe.

3631

1917

A gabonaneműek átvételére kirendelt tanítók ügyében intézkedés.

A gabonaneműek folyamatban levő átvételére a polgári hatóságok az egyházmegye több tanítóját is kirendelték. Ha az iskolaszék elnöke a járási hatóság útján nem tudja felmentetni a kirendelt tanítót — amit a mai nehéz viszonyok közt erőltetni nem is indokolt — ott, ahol több tanító van, az iskolai tanítás folytonosságának biztosítására, ideiglenesen a váltakozó rendszer hozandó be, hogy ily módon az egyes osztályok hetenkint pár napi tanításban legyenek részesíthetők. Minthogy a rekvirálásról szóló rendelet fontos közérdeket szolgál, az egyházmegyei hatóság a kirendelt tanítók felmentése iránt csak igen fontos okok mellett és a legritkább esetekben tehet lépéseket. Megeshetik, hogy szükség esetén a tanítókat más községekbe is kiküldik rekvirálni. Ez ugyan nem kívánatos, de ha megtörténik, könnyen belátható és elfogadható okai vannak.

Kelt Pécsen, 1917. november 12.

† Gyula s. k.
püspök.

1917.

XVIII.

3800

1917

Solemnes matrimoniorum benedictiones — iuxta Can. 1108. §. 2-am novi Cod. Iuris Canonici (vidē num. 3363. Litt. Circ. XVI. 1917.) — a prima Dominica Adventus usque ad diem Nativitatis Domini inclusive, et a feria IV. Cinerum usque ad Dominicam Paschatis inclusive vetantur. Sed etiam durante hoc tempore licite proclamationes fiunt, matrimoniaque modo in Rituali descripto contrahi et benedici possunt. Solemnis tantum benedictio nuptiarum cum missa pro sponso et sponsa inhibetur. Ordinarii autem locorum possunt, salvis legibus liturgicis, etiam praedictis temporibus eam ex iusta causa permittere. In posterum igitur dispensatio a tempore vetito in iis tantum casibus petenda erit, quando nupturientes in tempore supradicto vetito iusta ex causa benedictionem solemnem nuptiarum cum missa pro sponso et sponsa desiderant. Sponsi tamen monendi erunt, ut a nimia pompa etiam in hoc casu abstineant.

Tempus
vetitum
iuxta novum
Cod. Iuris
Canonici.

3801

1917

Tempus communionis paschalis in Can. 859. §. 2-a a Dominica palmarum usque ad Dominicam in albis stabilitur, una tamen locorum Ordinariis permittitur, ut tempus hoc paschale a quarta Dominica Quadragesimae usque ad Dominicam SSmae Trinitatis extendere valeant. Cum tamen 4-o Canoni novi Codicis conformiter facultates a S. Sede prius impetratae et per Codicem expresse non revocatae perdurent, tempus adimplenti praecepti paschalis singuli episcopi secundum suas facultates a S. Sede acceptas determinare possunt.

Adimplemen-
tum
praecepti
paschalis.

Vigore indulti a Sede Apostolica 11. Febr. 1915. Nobis ad triennium concessi tempus hoc — sub nro 123. Litt. circ. I. 1917. — a prima Do-

minica Quadragesimae usque ad Dominicam SSmae Trinitatis determinavimus. Indultum hoc anno currenti expirat, ideoque eiusdem prolongationem contemporanee a S. Sede postulavimus.

3802

1917

Obitus
Antonii
Schell.

Semisaeculo in eadem parochia regenda expleto, metam, ad quam omnes properamus, inexpectate pertigit *Antonius Schell* vicearchidiaconus em., parochus Egerág-ensis, cum die 15. Novembris a. c. — paucis ante sacramentis optime provisos — repente obiit. Anno 1840. natus, a. vero 1863. presbyter ordinatus est. Quattuor annis cooperatore, a. 1867. vicarius, a. dein 1880. parochus factus est in Egerág, ibidemque a. 1888. munus vicearchidiaconi districtus Némethbóly-ensis suscepit et per quinque lustra magna cum diligentia portavit. Anno 1913. sacerdos iubilarius factus munus hoc sponte deposuit, ut vires suas, tamquam pastor animarum revera optimus, saluti propriae, sibiue creditorum unice sacraret, dum voce Iudicis aeterni ad immarcescibilem vocaretur coronam.

Pro refrigerio animae denati confratris meminerint omnes sacerdotes tria S. Missae sacrificia quo citius offerre, eumque precibus Deo commendare. Requiescat in pace!

3803

1917

Concursus
pro Egerág.

Beneficium parochiale Egerág ob decessum proprii pastoris vacans, iurique patronatus Incl. Domini Üszög obnoxium, praesentibus usque 15-um Decembris a. c. concursui exponitur. Sacerdotes dioecesani beneficium dictum obtinere cupientes, in examine prosynodali rite approbati, velint suos supplices libellos infra terminum praefixum Ordinariatui submittere.

3804

1917

Personalia.

Altissima Suae Caes. et Apostolicae Regiae Maiestatis resolutione *Josephus Halvax* assessor consist., vicearchidiaconus et parochus Mágocs-ensis abbatia tit. Sancti Spiritus de Madocsa clementissime decoratus est.

Georgius Folnegović cooperatore constitutus est administrator intermalis parochiae Egerág.

Cooperatores translati sunt: *Stephanus Auguszt* e Herczegszöllös ad Pécsvárad, *Josephus Fehérváry* e Dombóvár ad Dunaföldvár, *Julius Gratzl* e Mohács ad Dombóvár, *Aemilius Leicht* e Pécsvárad ad Mohács (civ. int.). *Julius Diczenty* neomysta tamquam cooperatore in Abaliget missus est.

Robertus Péter cooperator Báticasék-ensis ad servitium milit. vocatus est, *Joannes Cserta* cooperator in Abaliget valetudinis curandae gratia a servitio ad interim relevatus est.

3805

1917

Az új Codex 1247. kánonja értelmében 1918. évtől kezdve az egyetemes egyházban ismét *festum fori* lesz az *Urnap* úgy mint az 1911. év előtt, a „Supremi disciplinae“ motu proprio megjelenése előtt volt. Eszerint Magyarországon visszaállítatik e napon a misehallgatás és a tiltott munkáktól való tartózkodás lelkiismereti és egyházi kötelessége. *Szent József ünnepe* azonban Magyarországon továbbra is ájtatossági ünnep (*festum devotionis*) marad, mert azt Ausztriában és Magyarországon XIV. Benedek pápa 1753. szept. 1-én és XIV. Kelemen pápa 1771. június 22-ikén kelt brévéjével eltörölte s így az 1247. kánon 3. §. szerint az eltörlő rendelkezés továbbra is érvényben marad.

Urnapja és sz. József ünnepe.

Szent József ünnepén (*festum abrogatum*) a hívek nem kötelesek sz. misét hallgatni, sem a szolgai munkától tartózkodni, hanem csak ájtatosságból ajánljatik nekik a misehallgatás.

3806

1917

Az 1917. évi I. illetve az 1916. évi II. számú körlevelemből egész terjedelmében ismeretes a pécsi egyházmegyében fennálló bőjti fegyelem. Az 1912. szeptember 18-án hét évre nyert és 1914. május 2-ikán bővített pápai felhatalmazás, melynek alapján ez a bőjti fegyelem életbe lépett, 1918-ban és 1919-ben szeptember 18-ikáig érvényben marad.

Bőjti fegyelem.

De életbe léptek az új egyházi törvénykönyv 1250—4. kánonjainak azon rendelkezései is, amelyek a kihirdetett bőjti rendeletnél nagyobb kedvezményeket nyújtanak. Tehát *végleg eltörölnék kell tekinteni már a folyó évtől kezdve az adventi bőjtöt, Szent Péter és Pál ünnep vigiliájának bőjtjét, valamint a vasárnapra, vagy parancsolt ünnepre eső bőjtöt és abstinenciát úgy, hogy a vasárnapra eső vigilia-bőjtöt nem kell előtte való napon megtartani.*

A magyar püspöki kar e hó 7-én és 8-án tartott értekezletén egy új és egyöntetű bőjti rendeletnek kiadását határozta el. Ezt a rendeletet, melyet a pécsi egyházmegyére ezennel kötelezően elrendelek, alább egész terjedelmében közlöm.

BŐJTI RENDELET.

Az egyházi törvénykönyv 1250—4. kánonjai és az Apostoli Szent-széktől 1912. szept. 18-án hét évre nyert felhatalmazás alapján a következő bőjti rendet állapítom meg:

1. *Szigorú böjti napok*, vagyis amelyeken tilos a húsfélék élvezése és csak egyszer szabad jóllakni, a következők:

1. *Hamvazó szerda.*
2. *Minden péntek nagyböjtben.*
3. *A kántorböjtek péntekje.*
4. *Nagyszombat délig.*
5. *Karácsony, Pünkösd és Nagyboldogasszony (aug. 15.) vigiliája.*

II, *Enyhitett böjti napok*, melyeken szabad ugyan húst enni, de a többszöri jóllakás tilos:

1. *Péntek kivételével a nagyböjt minden hétköznapja.*
2. *Kántorböjtek szerdái és szombatjai.*
3. *Mindenszentek vigiliája.*

Jegyzet. 1. Nagyszombaton déltől kezdve sem a böjt, sem a hústól való megtartóztatás nem kötelez.

2. Az enyhitett böjti napokon húseledel a főétkezésen kívül is ehető. Böjti napon a főétkezést a nap bármely szakában lehet megtartani.

III. *Megtartóztatási napok*, melyeken csupán a húsételek élvezése tilos.

Az évnek minden fentebb nem említett péntekje.

IV. Vasárnapon és parancsolt ünnepen a böjt és megtartóztatás nem kötelez. Ily napra eső vigiliaböjttöt nem kell előtte való napon megtartani.

V. *Kivételes felmentvényben részesülnek mind a többszöri jóllakás tilalma, mind a hústól való megtartóztatás parancsa alól:*

1. Az egész egyházmegye valahányszor Gyertyaszentelő-, Gyümölcsoltó és Kis-Boldogasszony, továbbá Szent István király ünnepe böjti, vagy megtartóztatási napra esik.

2. Egyes községek, midőn egyháznapja, védőszentjének ünnepe (búcsúk), böjti vagy megtartóztatási napra esik.

3. A magyar kir. honvédség, pénzügyőrség és csendőrség tagjai minden böjti és megtartóztatási napon — kivéve karácsony vigiliáját és nagypénteket.

VI. *Kivételes felmentvényben részesülnek a húseledelektől való megtartóztatás parancsa alól:*

1. Egyes községek, midőn országos vásár megtartóztatási napra esik.
2. Egyes személyek:

A) Minden böjti napon — kivéve hamvazó szerdát, a nagypénteket, karácsony, pünkösd vigiliáját — felmentetnek:

- a) gyári és bányamunkások;

b) mindazon *világi* személyek, kik kénytelenek vendéglőkben étkezni, vagy az ételeket a vendéglőkből hozatni, a mennyiben böjti ételt könnyen nem kaphatnának.

B) Minden böjti napon, — kivéve karácsony vigiliáját és nagypénteket — a m. kir. honvédség, pénzügyőrség és csendőrség tagjainak családjai.

C) Minden böjti napon, — kivéve a nagypénteket — felmentetnek:

a) a vasuti vonatokon és hajókon szolgálatot tevő személyek;

b) mindazon utasok, kik vasuti vendéglőkben, vagy hajón kénytelenek étkezni;

c) mindazok, kik egészségük helyreállítása végett fürdőhelyeken tartózkodnak kíséretükkel együtt;

d) függő viszonyban levő személyek (pl. cselédek), kik oly családnál nyerik ellátásukat, hol böjti eledelt nekik nem nyújtanak.

D) Minden szegény, ki mások alamizsnájából nyeri táplálékát, a a húseledelektől való megtartóztatás alól teljesen fel van mentve.

VII. Az évnek minden böjti napján szabad az ételeket zsirral elkészíteni és meg van engedve az enyhített böjti napokon, ugyanazon étkezés alkalmával húst és halat együtt élvezni.

VIII. A hústól való megtartóztatásra köteles minden katolikus hívő, ki hetedik életévét betöltötte.

A teljes böjt, mely magában foglalja ugy a húseledelektől való megtartóztatást, valamint a csak egyszeri jóllakást, — azon katolikust kötelezi, ki huszonegyedik (21) életévét betöltötte, de korának hatvanadik (60) évét még el nem érte. Azon teljes böjtre kötelezettekre nézve azonban, kik fáradságos nehéz munkát végeznek, a többszöri jóllakás tilalma nem vonatkozik.

IX. Bárki az elsorolt felmentvényeket igénybe veszi, az Apostoli Szentszék ezen elnéző kegyességét az irgalmasság lelki és testi cselekedeteinek gyakorlásával, buzgóbb imádság, valamint alamizsna-osztogatás által pótolja.

* * *

Felhivom egyházmegyém tiszt. lelkészeit, hogy az új böjti rendet hiveiknek a legközelebbi alkalommal kihirdessék különösen hangsúlyozva azon pontokat, amelyekkel anyaszentegyházunk — figyelembe véve a megnehezült időviszonyokat — a régi böjti fegyelem szigorán enyhíteni kívánt. Szívesen remélem, hogy a pécsi egyházmegye papjai és hivei hálás lelkesítéssel fogadják az új fegyelmet s azt nemcsak megtartják, hanem az Egyház engedékenységet buzgó imáikkal, böjti alamizsnáikkal és egyéb erények gyakorlásával meghálálni is igyekeznek.

3807

1917

Az igehirdetésről.

Öszentsége XV. Benedek pápa *Humani generis Redemptionem* kezdetű enciklikájában kifejtette az igehirdetés helyes alapelveit, a S. Congregatio Consistorialis pedig ezen elvek alapján részletes utasításokat adott ki. (Lásd az 1907. évi XV. körl.) Ennek kapcsán meghagyom tő papságomnak, hogy úgy az enciklikát, mint a kongregáció utasításait ismételtén gondosan elolvassa és az utasítások harmadik fejezetében foglalt előírásokat lelkiismeretesen betartsa.

Ami a papnövendékeknek az igehirdetésre való kiképzését (5. fejezet) és alkalmasságuk megvizsgálását (2. fejezet) illeti, felszólítom a lelkipásztorkodástan illetőleg a homiletika tanárát, valamint a papnövelde előjáróit, hogy a tanításban, a gyakorlatban és a növendékek minősítésében az Apostoli Szentszék utasításaihoz szorosan alkalmazkodjanak. Külön egyházzsónoklati vizsgáló bizottság kinevezését, vagy külön vizsgálat elrendelését nem tartom szükségesnek. A zsinati vizsgálatokon és a hittanárképesítő vizsgálatokon a jelöltek ezentul a szentbeszédet nemcsak írásban kidolgozni, hanem azt legalább három vizsgálóbizottsági tag előtt előadni is kötelesek s a minősítésnél az előadás is figyelembe veendő.

Az egyházmegye kötelékén kívülről igehirdetésre meghívott és az egyházmegyében gyóntatási joghatósággal nem bíró papok megvizsgálása tárgyában esetről-esetre fog az Ordinarius határozni.

A kongregációi utasítások 1. fejezetében foglaltak alapján a következőket rendelem:

1. Az igehirdetésre alkalmasoknak és jogosultaknak nyilvánítom az egyházmegye területén lelkészi teendőkkal megbízott áldozárokat (plébánosokat, adminisztrátorokat, helyi káplánokat, segédlelkészeket) úgy, hogy nemcsak a saját templomukban hirdethetik az Isten igéjét, hanem az egyházmegye bármely templomába vagy oratóriumába meghívhatók, ameddig tényleges szolgálatban vannak.

2. Ugyanez áll az egyházmegyei hittanárokról és hitoktatókról, akiknek kánoni missiójuk van.

3. Végül a prédikálásra alkalmasoknak és jogosultaknak nyilvánítatnak s az Isten igéjének hirdetésére az egyházmegye területén bárhová meghívhatók az összes világi és szerzetes papok, akik az egyházmegye területén a gyóntatásra joghatóságot nyertek, ameddig ez a joghatóságuk érvényes.

Figyelmeztetem tehát mindazokat, akik a gyóntatási joghatóság megadása előtt szokásos juriszdiskciós vizsgálat megejtésével megbizatnak, hogy

a megvizsgálandónak az igehirdetésre való képességéről is meggyőződést szerezzenek és ezt a minősítésnél is figyelembe vegyék.

Amely papok akár egyházmegyeiek, akár idegenek, a fenti általános rendeletben képesítést és felhatalmazást nem kapnak, tartoznak az egyházmegyei hatóság engedélyét idejekorán maguk, vagy az illetékes lelkész (rector ecclesiae) útján kikérni, valahányszor az egyházmegye egyik templomában, vagy nyilvános kápolnájában szentbeszédet, lelkigyakorlatot, konferenciabeszédet akarnak mondani, vagy liturgikus cselekménnyel kapcsolatban a néphez szólni óhajtanak.

A kerületi esperesek és a lelkészek kötelessége lesz az Ordinariusnak jelentést tenni, ha az Apostoli Szentszék utasításai és jelen rendeletem ellen visszaélések történnek. (4. fej.)

3808

1917

Tudomásvétel és miheztartás céljából közlöm a horvát kormány 29328/1917. sz. rendeletét.

29328/1917. sz. Az orsz. kir. horv.-szlav.-dalm. kormány belügyi osztálya 1917. okt. 5-én 71839. sz. a. kelt leiratával az alantas országos közigazgatási hatóságokhoz a következő körrendeletet intézte: A mozgósítás esetén fenntartó nélkül maradt családok támogatásáról szóló 1882. XL. t. c., valamint az 1914. XLV. t. c. alapján, amellyel a előbbemlített törv. cikk kiegészítettik, az aktív katonai szolgálatra behívott nem tényleges állományú legénység házasságon kívüli gyermekeinek is joguk van az állami segélyre, amelyet azonban a gyermekvédelmi liga jogi osztályának Zágrábban f. é. május 5-én 633. sz. a. kelt intézvénye szerint számos esetben nem lehetett kiutalványozni, mivel a házasságon kívül született gyermek és természetes apja közötti viszony nem volt megállapítható.

Egyes esetekben megállapította a nevezett jogi osztály, hogy annak dacára, hogy a gyermek már több éves, nincs törvényes képviselője s annál kevésbé tett megfelelő lépéseket az ilyen gyermek képviselője az atyaság elismerése és az atyai kötelek teljesítése érdekében, miből említett jogi osztály azt következteti, hogy az anyakönyvek vezetői a kir. országos kormány belügyi és igazságügyi osztályának 1908. december 31-én 59950. sz. a. a gyermekvédelemről kelt (Zbornik, Kom. VI. br. 50. str. 548) rendelete értelmében nem jelentettek be minden esetet a főgyámhatóságnak.

Ezért a kir. orsz. kormány belügyi osztálya egyetértve a vall. és közokt. osztállyal felhívja:

1) az anyakönyvvezetőket, hogy a gyermekvédelemről szóló fentemlített 1908. december 31-én 59950. sz. a. kelt rendelet szerint a há-

Horvát kormányrendelet a házasságon kívül született gyermekek bejelentése tárgyában.

zasságon kívül született gyermekeket a fölöttes gyámhatóságnak azonnal jelentsék be esetről-esetre.

2) a községi (városi) előljárást, hogy abból az összeírásból, amelyet a plébánia hivataloktól (rabbinatusoktól) kapnak, minden hónapban a törvénytelen gyermekekről kivonatot készítsenek s megküldjék ellenőrzés céljából a fölöttes gyámhatóságnak, hogy ez minden házasságon kívüli gyermeknek gyámot rendelhessen ki.

A mi tudomásvétel és szigorú mihez tartás végett közöltetik minden törvényesen elismert felekezeti anyakönyvvezetőivel azon további utasítással,

1) hogy a fenti körrendelet b) pontjában tartalmazott rendelkezés keresztülvitele céljából a jövőben minden anyakönyvelt törvénytelen születést azonnal jelentsék be nemcsak a fölöttes gyámhatóságnak, hanem az illetékes községi (városi) hatóságnak is.

2) hogy a jövőben haladéktalanul jelentsék be minden kiskorú törvényesítésének anyakönyvi bejegyzését is a fölöttes, illetékes gyámhatóságnak, akkor is, ha az az általános osztrák polgári törvénykönyv 160, 161, vagy 162. §§. alapján rendeltetett is el. Zagreb, 1917. október 29-én. A bán helyett: *Rojc* s. k.

3809

1917

A Magyar
Béketemplom
Építőegye-
sület
ajánlása.

Budapestben „Magyar Béketemplom Építőegyesület“ alakult azon célból, hogy a főváros közelében levő s mintegy huszezer kath. munkást számláló állami munkás telepen templomot építsen, mely egyrészt az imádkozó munka helye legyen, másrészt a jelen véres háboruban elesett hősök lelkiüdvét s a tartós béke biztosítását szolgálja az oda zarándoklók imádságai által. Ezen áldásos tervet tiszt. papságom és hiveim hathatós pártolásába melegen ajánlom s megengedem, hogy a szép mű létesülése érdekében templomi gyűjtés is rendeztessék. Adományok a kisésti róm. kath. plébánia hivatalhoz küldendők.

3810

1917

Vetítéses
előadások
ajánlása.

Az iskola és az egyesületi élet mind fokozottabb mérvben törekszik a szemléltető előadás eszközeit, nevezetesen a vetítést erkölcsnemesítő és oktató céljaira felhasználni. Ez okból a budapesti Jézus Szíve-Szövetség és a Mária kongregációk központja a sokoldalú felszólításnak engedve vetítéses képsorozataikat késznek katolikus iskoláknak, intézeteknek és egyesületeknek előadási szöveggel kikölcsönözni. A központ Jézus-Szíve-Szövetség „Kive“ (Katolikus irányú vetítéses előadások) osztálya néven október 15-ike óta már működik. Sorozatai a vallásoktatás anyagának jó részét (az ó- és új

szövetséget, szertartást, hitvédelmi tételeket) szemléltetik. Tervük az egész hitoktatás anyagát feldolgozni, amellet egyéb tárgy előadásokat is katólikus szellemben elkészíteni.

Ezt az életrevaló és nagy fontosságú mozgalmat a legmelegebben ajánlom a katólik iskolák és egyesületek vezetőinek figyelmébe abban a reményben, hogy a katólik eszméket a szemléltetés eme hatásos eszközével országsszerte sikerülni fog hatékonyan terjeszteni.

A képsorozatok jegyzékét és a kölcsönzés feltételeit a Jézus-Szive-Szövetség „Kive” osztálya (Budapest, VIII. ker. Mikszáth Kálmán-tér 3. sz.) válaszbélyeggel ellátott levéli megkeresésre készséggel közli.

3811

1917

Immár negyedik szent karácsony estéjét töltik vitézül küzdő fiaink a harctéren és ismét eljött az ideje annak, hogy őket, akik hazánkért és mindnyájunkért küzdenek, elhalmozzuk megemlékezésünk és a szeretet jeleivel. Minden családnak vannak hozzátartozói, szerettei, kik e szent ünnepet távol a családtól kénytelenek eltölteni és a Kereszténység eme nagy Béke-ünnepén csak a megemlékezés hozza őket vissza gondolatban szeretteikhez.

Eme nagy és nemes munka az idén fokozottabb mértékben hárul reánk, mert tudvalevő, hogy a súlyos gazdasági viszonyok és a beszerzés nehézségei az egyesek és családok részéről ezt majdnem lehetetlenné teszik. Ezen nehéz feladat azonban csak úgy oldható meg, ha az itthonmaradottak áldozatkészsége pénzadományaival hozzájárul ehhez és lehetővé teszi, hogy szeretetünk jelei mindenkihez és mindenhová eljussanak.

A Hadsegélyző Hivatal másirányban való tulterheltsége miatt a folyó évben a Magyar Szent Korona Országainak Vörös Kereszt Egylete egyedül vállalkozott ezen nemes feladat teljesítésére. Felkérem tehát egyházmegyém tiszt. papságát, hogy fogadják szívesen és szeretettel az Egylet által hozzájuk intézett kérelmeket és a gyűjtőíveket, buzdítsák híveiket e szent célra való adakozásra, és juttassák el a hozzájuk befolyó adományokat a beküldött postatakarékpénztári lapon, a gyűjtőíveket pedig boríték alatt az Egyletnek, hogy az általa megindított akció minél fényesebben sikerüljön, és hogy e szent ünnepen a Megváltó születésének napján mindenhol öröm és meglegedés töltse el a családjuktól távollevő katonák lelkét.

Vörös
Kereszt E.
kérelme a
katonák
karácsonya
érdekében.

3812

1917

A budapesti növendékpapok magyar egyházirodalmi iskolája egy évi munkásságának eredménye gyanánt ismét egy értékes kötetel gyarapította

Vigasztalá-
sok könyve
a halálról,

korszerű kiadványait. Német eredetiből magyarra ültette Dr. Wibbelt Ágoston jeles művét „Vigasztalások könyve a halálról“ címen. Így törekednek a vallás vigaszát nyújtani az apákat, fiakat és férjeket sirató s a harcvonal mögött vérző sziveknek. Melegen ajánlom tiszt. papságom és intelligens hiveim figyelmébe. Megrendelhető a „Magyar Egyházirodalmi Iskola“-nál (Budapest, IV. Papnevelde-u. 7.) és a Szent István Társulatnál. Ára fűzve 5 korona.

3813

1917

Cséplő István: A béke imádságos könyve.

A Szent István Társulat a békéért imádkozó Magyarországnak evangéliumos lelki táplálékot kívánt adni, mikor a mai nehéz viszonyok között az áldozatoktól sem félve kiadta Cséplő István pécsegyházmegyei áldozópap sikerült szerkesztésében és tartós, gondos kiállításban „A béke imádságos könyve megemlékezéssel az elesett hősekről“ című legújabb imakönyvet a magyar nép és a nagyközönség számára. Ezen könyvvel az élők és a holtak békéjét akarja szolgálni, mikor egyrészt a katolikus Egyház legszebb békeimáit összegyűjtve a békeájtatosságok megtartására a lelki és nemzeti béke munkálására ad vezérkönyvet a papság és hivek kezébe, másrészt szobrot állít imákban az elesett hősök emlékének.

A Társulatnak legújabb kiadványát melegen ajánlom úgy a hivek, mint a templomi könyvestáblák részére.

Az imakönyv ára 2 korona, tömeges rendelésnél 20% kedvezmény kapható. Két havi bizományi számlára is készséggel megküldi a Társulat a lelkészkedő papság számára.

Datum Quinque-Ecclesiis, 26. Novembris 1917.

† Julius m. p.

episcopus.

BÖJTI RENDELET.

Az egyházi törvénykönyv 1250—4. kánonjai és az Apostoli Szentszéktől 1912. szept. 18-án hét évre nyert felhatalmazás alapján a következő böjti rendet állapítom meg:

I. **Szigorú böjti napok**, vagyis amelyeken tilos a húsfélék élvezése és csak egyszer szabad jóllakni, a következők:

1. *Hamvazó szerda.*

2. *Minden péntek nagyböjtben.*

3. *A kántorböjtek péntekje.*

4. *Nagyszombat délig.*

5. *Karácsony, Pünkösd és Nagyboldogasszony (aug. 15.) vigiliája.*

II. **Enyhített böjti napok**, melyeken szabad ugyan húst enni, de a többszöri jóllakás tilos:

1. *Péntek kivételével a nagyböjt minden hétköznapija.*

2. *Kántorböjtek szerdái és szombatjai.*

3. *Mindenszentek vigiliája.*

Jegyzet. 1. Nagyszombaton déltől kezdve sem a böjt, sem a hústól való megtartóztatás nem kötelez.

2. Az enyhített böjti napokon húseledel a főétkezésen kívül is ehető. Böjti napon a főétkezést a nap bármely szakában lehet megtartani.

III. **Megtartóztatási napok**, melyeken csupán a húsetelek élvezése tilos.

Az évnek minden fentebb nem említett péntekje.

IV. Vasárnapon és parancsolt ünnepen a böjt és megtartóztatás nem kötelez. Ily napra eső vigiliaböjtot nem kell előtte való napon megtartani.

V. **Kivételes felmentvényben részesülnek mind a többszöri jóllakás tilalma, mind a hústól való megtartóztatás parancsa alól:**

1. Az egész egyházmegye, valahányszor Gyertyaszentelő-, Gyümölcscsoltó- és Kis-Boldogasszony, továbbá Szent István király ünnepe böjti, vagy megtartóztatási napra esik.

2. Egyes községek, midőn egyháznapija, védőszentjének ünnepe (búcsú), böjti vagy megtartóztatási napra esik.

3. A magyar kir. honvédség, pénzügyőrség és csendőrség tagjai minden böjti és megtartóztatási napon — kivéve karácsony vigiliáját és nagypénteket.

VI. **Kivételes felmentvényben részesülnek a húseledelektől való megtartóztatás parancsa alól:**

1. Egyes községek, midőn országos vásár megtartóztatási napra esik.

2. Egyes személyek:

A) Minden böjti napon — kivéve hamvazó szerdát, a nagypénteket, karácsony, pünkösd vigiliáját — felmentetnek:

a) gyári és bányamunkások;

b) mindazon *világi* személyek, kik kénytelenek vendéglőkben étkezni, vagy az ételeket a vendéglőből hozatni, a mennyiben böjti ételt könnyen nem kaphatnának.

B) Minden böjti napon, — kivéve karácsony vigiliáját és nagypénteket — a m. kir. honvédség, pénzügyőrség és csendőrség tagjainak családjai.

C) Minden böjti napon, — kivéve a nagypénteket — felmentetnek:

a) a vasuti vonatokon és hajókon szolgálatot tevő személyek;

b) mindazon utasok, kik vasuti vendéglőkben, vagy hajón kénytelenek étkezni;

c) mindazok, kik egészségük helyreállítása végett fürdőhelyeken tartózkodnak kíséretükkel együtt;

d) függő viszonyban levő személyek (pl. cselédek), kik oly családnál nyerik ellátásukat, hol böjti eledelt nekik nem nyújtanak.

D) Minden szegény, ki mások alamizsnájából nyeri táplálékát, a húseledelektől való megtartóztatás alól teljesen fel van mentve.

VII. Az évnek minden böjti napján szabad az ételeket zsirral elkészíteni és meg van engedve az enyhített böjti napokon, ugyanezen étkezés alkalmával húst és halat együtt élvezni.

VIII. A hústól való megtartóztatásra köteles minden katolikus hívő, ki hetedik életévét betöltötte.

A teljes böjt, mely magában foglalja úgy a húseledelektől való megtartóztatást, valamint a csak egyszeri jóllakást, — azon katolikust kötelezi, ki huszonegyedik (21) életévét betöltötte, de korának hatvanadik (60) évét még el nem érte. Azon teljes böjtre kötelezettek nézve azonban, kik fáradságos nehéz munkát végeznek, a többszöri jóllakás tilalma nem vonatkozik.

IX. Bárki az elsorolt felmentvényeket igénybe veszi, az Apostoli Szentszék ezen elnéző kegyességét az irgalmasság lelki és testi cselekedeteinek gyakorlásával, buzgóbb imádság, valamint alamiznaosztogatás által pótolja.

Pécs, 1917. november 26.

Gyula s. k.

püspök.

CATHOLICO.

Lat. :	1440	28
--------	------	----

[illegible]

Parochiae:	E fiscis Eccl.	A parocho		A cooperat.		A fidelibus		Summa	
	C.	C.	f.	C.	f.	C.	f.	C.	f.
Translata :								9391	83
Sásd	—	—	—	—	—	28	40	28	40
Siklós	—	—	—	—	—	174	—	174	—
Siklósbodony	—	—	—	—	—	5	—	5	—
Simontornya	—	—	—	—	—	4	30	4	30
Sióagárd	10	9	—	—	—	6	—	25	—
Somberek	—	—	—	—	—	22	—	22	—
Sumony	10	4	14	—	—	20	86	35	—
Szabadszentkirály	10	4	—	2	—	9	49	25	49
Szajk	—	7	—	2	—	44	30	53	30
Szakadát	5	—	—	—	—	55	—	60	—
Szakály	10	3	—	—	—	9	58	22	58
Szakcs	10	10	—	3	—	13	41	36	41
Szalatnak	4	2	01	—	—	1	99	8	—
Szálka	—	—	—	—	—	11	—	11	—
Szászvár	20	19	40	4	—	26	60	70	—
Szebény	10	2	—	—	—	22	—	34	—
Szekszárd-belváros	10	—	—	—	—	115	—	125	—
Szekszárd-ujváros	3	3	40	—	—	18	60	25	—
Szentdienes	10	3	46	—	—	3	56	17	—
Szentlászló	15	20	—	—	—	66	—	101	—
Szentlőrincz	—	10	—	—	—	16	27	26	27
Szigetvár	20	10	—	2	—	173	—	205	—
Tamási	—	—	—	—	—	48	38	48	38
Tengőd	10	5	—	—	—	20	50	35	50
Tevel	5	5	41	—	—	24	59	35	—
Tolna	10	—	—	—	—	70	—	80	—
Vajszló	10	—	—	—	—	7	—	17	—
Valpovo	—	—	—	—	—	35	—	35	—
Várdomb	—	—	—	—	—	5	60	5	60
Vásárosdombó	10	—	—	—	—	340	65	350	65
Véménd	10	7	—	—	—	100	50	117	50
Viljevo	—	—	—	—	—	40	—	40	—
Villány	—	—	—	—	—	50	—	50	—
Vókány	—	—	—	—	—	13	40	13	40
Vörösmart	—	10	—	—	—	135	—	145	—
Závod	10	10	—	—	—	30	—	50	—
Zomba	—	—	—	—	—	38	—	38	—

Offerentes.	Summa	
	C.	f.
<u>Translata :</u>	11566	61
Illmus ac Rssmus D. Episcopus	5000	—
Dr. Sigismundus Gyömöreý	30	—
Districtus V.-A.-D. Pécsvárad	50	—
N. N.	53	39
	16700	00

Datum Quinque-Ecclesiis, die 10. Nov. 1917.

Cancellaria Episcopalis.

CONSIGNATIO

Symbolarum per dioecesim in emolumentum S. Missionis
Africanae, Custodum S. Sepulchri, Societatis S. Ladislai,
et Instituti „József Kir. Herceg Szanatórium“ pro a. 1917.
conflatarum.

Ex oblati Ven. Cleri gremialis	Pro Miss.		Ex oblati Ven. Cleri gremialis	Pro Miss.	
	cor.	f.		cor.	f.
			Translata :		
			288 —		
Illmus D. Steph. Szeifricz	40	—	A. R. D. Otto Szőnyi	5	—
„ Gabriel Hanny	20	—	„ Stephanus Sipos	5	—
„ Josephus Wurster	20	—	„ Adalbertus Jakab	5	—
„ Julius Wajdits	20	—	R. D. Julius Lajos	5	—
Rssmus Aloysius Döbrössy	20	—	„ Alexander Gedeon	4	—
„ Ludovicus Szilvek	20	—	A. R. D. Josephus Mérő	10	—
„ Adalbertus Igaz	20	—	R. D. Steph. Cserti	5	—
„ Dionysius Mosonyi	20	—	„ Andr. Czindery	5	—
„ Franciscus Romaisz	20	—	„ Ernestus Hardy	2	—
„ Ignatius Glatt	20	—	„ Barth. Tolnai	2	—
„ Joannes Rézbányay	5	—	„ Gabriel Gere	5	—
„ Josephus Rézbányay	5	—	„ Nicolaus Gebauer	5	—
„ Josephus Magenheim	5	—	„ Ladislaus Bencze	4	—
A. R. D. Sigism. Pártos	2	—	„ Colom. Galambos	2	—
„ Joannes Kulcsár	5	—	„ Joan. Rumsauer	3	—
R. D. Colom. Békefy	2	—	„ Joan. Scharfenberger	5	—
„ Christoph. Péhm	2	—	„ Carolus Fejes	10	—
A. R. D. Jos. Czernohorszky	10	—	„ Josephus Györkös	2	—
„ Sigism. Gyömöre	10	—	„ Joan. Sperai	10	—
„ Alexander Mándoky	2	—	„ Georgius Hajós	2	—
R. D. Sigism. Kápolnai	5	—	„ Antonius Berta	2	—
A. R. D. Steph. Szentkirályi	5	—	„ Victor Perr	2	—
„ Steph. Komócsy	10	—			
Lat. :			288 —		
			Lat. :		
			388 —		

Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.		Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.	
	cor.	f.	cor.	f.		cor.	f.	cor.	f.
Abaliget	10	—	5	—	Translata :	598	71	282	75
Alsómocsolád	3	70	2	—					
Apar	25	—	4	25	Dunaszekcső	7	76	21	53
Babarcz	13	08	5	—	Egerág	6	30	3	—
Bakonya	4	40	10	—	Értény	11	40	8	—
Bár	7	—	4	—	Fadd	7	92	5	—
Baranyabán	80	—	15	—	Feked	6	—	3	—
Baranyakisfalud	2	—	4	—	Felsőireg	20	—	10	—
Baranyaszentgyörgy	3	50	5	—	Felsőmindszent	14	—	2	50
Baranyaszentistván	5	—	5	—	Felsőnyék	9	82	4	—
Baranyavár	10	—	20	—	Felsőszentmárton	6	—	3	—
Báta	10	—	5	—	Garé	3	54	2	—
Bátaszék	20	—	7	—	Gödre	8	—	5	—
Bedeg	6	50	5	—	Görcsöny	15	—	5	—
Bellye	4	—	3	—	Grábóc	2	30	2	—
Beremend	10	—	5	—	Gyulaj	13	26	14	92
Berkesd	22	—	10	—	Gyűd	6	—	10	—
Bikal	8	—	4	—	Harcz	3	20	5	—
Bizovac	22	—	10	—	Harkanovci	7	—	5	—
Bogdása	10	—	8	—	Herczegszőlős	28	—	12	—
Bonyhád	4	—	4	—	Hetvehely	2	—	11	—
Bonyhádvarasd	42	58	4	50	Himesháza	20	28	4	—
Bölcske	4	—	5	—	Hird	3	—	2	—
Brodjanci	16	—	15	—	Hosszuhetény	26	—	5	—
Bükkösd	9	90	8	—	Högyész	37	—	5	—
Čepin	22	—	13	—	Ibafa	8	—	4	—
Czikó	5	22	6	50	Izsép	5	—	5	—
Darázs	30	—	4	—	Kajdacs	4	32	3	50
Dályok	18	70	10	—	Kakasd	50	—	10	—
Dárda	33	—	5	—	Kánya	6	75	4	—
Diósberény	7	—	10	—	Kárász	8	—	15	—
Donji-Miholjac	35	—	5	—	Keszü	9	30	10	—
Dombóvár	56	—	10	—	Kisasszonyfa	7	—	3	—
Döbrököz	13	—	7	—	Kisdorog	14	20	5	—
Dunaföldvár	20	—	35	10	Kiskőszeg	5	—	5	—
Dunakömlőd	6	13	4	40	Kisszékel y	3	78	5	—
					Kistengelycz	33	—	4	—
Lat. :	598	71	282	75	Lat. :	1016	84	504	20

Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.		Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.	
	cor.	f.	cor.	f.		cor.	f.	cor.	f.
Translata :	1016	84	504	20	Translata :	1577	54	823	58
Kisvaszar	3	—	2	—	Nagyvejke	6	80	2	—
Kocsola	3	50	4	—	Nak	12	—	5	—
Koppányszántó	18	85	15	—	Németbóly	52	80	20	—
Köblény	16	74	3	—	Németi	12	—	7	—
Kövágószőlős	23	07	20	—	Németkér	21	30	10	—
Kurd	12	—	3	—	Németmárok	12	70	3	—
Lakócsa	14	—	5	—	Olasz	13	—	10	—
Lánycsók	13	—	5	—	Ozora	36	—	10	—
Lapáncsa	4	50	5	—	Pári	10	—	5	—
Laskafalu	40	—	20	—	Paks	40	—	14	55
Lengyel	7	—	3	—	Pálfa	3	32	2	—
Lippó	12	44	6	—	Palotabozsok	27	10	8	—
Lovászhetény	8	—	4	—	Pécs székesegyház	27	84	25	—
Lőcs	15	—	10	—	„ belváros	36	—	7	40
Magyarhertelend	16	—	7	—	„ budai külv.	20	—	20	—
Magyarkeszi	36	—	10	—	„ szigeti külv.	60	—	100	—
Magyarszék	10	50	5	—	„ bányatelep	2	31	3	—
Magyarszentiván	12	—	15	—	Pécsvárad	21	40	8	—
Majs	31	—	5	—	Pellérd	20	—	3	—
Mágocs	34	—	20	—	Pélmonostor	20	—	10	—
Máriakéménd	20	—	11	20	Petrijevci	40	—	20	—
Marijanci	17	60	7	—	Pinczehely	8	82	10	—
Mecsekjánosi	6	—	5	—	Podgajci	10	—	20	—
Mecsekszabolcs	10	50	9	—	Püspökbogád	20	—	10	—
Miszla	4	—	1	30	Püspöklak	20	—	4	—
Mohács ad s. Cruc.	22	—	24	38	Püspöknádasd	10	—	5	—
Mohács ad s. Mich.	50	—	50	—	Püspökpuszta	11	30	5	—
Mozsgó	4	—	4	—	Püspökszenterzsébet	7	—	14	—
Mözs	9	—	10	—	Püspökszentlászló	20	—	25	—
Mucsi	12	—	3	—	Ráczmecske	5	—	1	—
Nagybicsérd	36	—	6	—	Páczpetre	19	88	20	—
Nagykónyi	6	—	8	—	Rácztöttös	20	68	7	91
Nagymányok	6	—	3	50	Ráczváros	20	45	6	—
Nagynyárad	27	—	10	—	Radikovci	10	—	10	—
Lat. :	1577	54	823	58	Lat. :	2255	24	1254	44

Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.		Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.	
	cor.	f.	cor.	f.		cor.	f.	cor.	f.
Translata :	2255	24	1254	44	Translata :	2719	49	1543	85
Regöly	34	32	25	—	Tengőd	4	50	2	—
Sásd	8	20	10	—	Tevel	13	—	10	—
Siklós	28	95	85	39	Tolna	6	—	10	—
Siklósbodony	2	—	3	—	Vajszló	3	—	4	—
Simontornya	4	—	—	—	Valpovo	18	—	10	—
Sióagárd	12	—	10	—	Várdomb	2	60	2	—
Sljivoševci	12	—	10	—	Vásárosdombó	48	89	15	—
Somberek	6	—	5	—	Veliškovci	26	56	10	—
Sumony	8	—	3	—	Véménd	33	—	10	—
Szabadszentkirály	10	46	4	—	Viljevo	30	—	25	—
Szajk	8	68	2	50	Villány	80	—	20	—
Szakadát	3	—	5	—	Vókány	4	80	3	50
Szakály	62	84	19	32	Vörösmart	10	—	3	—
Szakcs	22	86	8	70	Závod	15	—	4	—
Szalatnak	5	—	2	—	Zomba	13	—	2	—
Szálka	17	—	2	50	Summa :	3027	84	1674	35
Szászvár	20	—	10	—	Legatum p. m. An-				
Szebény	5	30	7	—	tonii Walter	2000	—	—	—
Szekszárd-ujváros	15	—	15	—	Legatum p. m. Gey-				
Szekszárd-belváros	60	—	20	—	sae Éber	101	92	—	—
Szentdienes	25	—	4	—	Distr. Gödre	14	—	—	—
Szentlászló	20	—	10	—	Distr. Dunaföldvár	13	—	—	—
Szentlőrincz	15	—	5	—	Ex obl. Cleri grem.	388	—	—	—
Szigetvár	26	—	20	—	N. N.	21	—	—	—
Tamási	32	64	3	—	E censibus intercal.	582	16	39	16
Lat. :	2719	49	1543	85	Summa totalis :	6147	92	1713	51

Pro Societate S. Ladislai: I. *In Districtu Qu.-Eccles.* — II. *Distr. Némethi:* Paulus Németh 2 cor., Arthur Stefan 2 cor., Adalbertus Horváth 2 cor., Emericus Buzsáky 2 cor., Josephus Dióssy 2 cor., Andreas Horacsek 2 cor., Franciscus Varga 2 cor., univ.: 14 cor., — III. *Distr. Szentlőrincz:* Franc. Krecht 2 cor., Steph. Ábrahám 2 cor., Gabr. Nunkovich 2 cor., Franciscus Fehér 2 cor., Alexander Marton 2 cor., Abel Káin 2 cor., Ludovicus Beck 2 cor., Adalbertus Csurda 2 cor., Geysa Ujváry 2 cor., univ.: 18 cor., — IV. *Distr. Sikiós:* Carolus Schultz 2 cor., Antonius Pataki 2 cor., Eduardus Koch 2 cor., Paulus Perényi 2 cor., Siklós 2 cor., Gyűd 2 cor., Carolus Hofman 2 cor., univ.: 14 cor., — V. *Distr. Dárda:* — VI. *Distr. Baranyavár:* Aloysius Zádor 2 cor., Geysa Fridrik 2 cor., Michael Zsivkó 2 cor., Edm. Kirschaneck 2 cor., Steph. Krisztánics 2 cor., Theodorus Klein 2 cor., Desiderius C. Ujlaki 2 cor., Emericus Moyzis 2 cor., univ.: 16 cor., — VII. *Distr. Mohács:* — VIII. *Distr. M.-Kéménd:* Dr. Joannes Frey 2 cor., Michael Takács 2 cor., Simon Nyári 2 cor., Ludovicus Liebbald 2 cor., Ant. Reisz 2 cor., Georgius Reinhardt 2 cor., Aloysius Schmeller 2 cor., Josephus Balog 2 cor., univ.: 16 cor., — IX. *Distr. Némethbóly:* Camillus Plank 1.44 cor., — X. *Distr. Pécsvárad:* Adalbertus Schmidt 2 cor., — XI. *Distr. Mágocs:* — XII. *Distr. Gödre:* Balth. Kemény 2 cor., Ludov. Fájth 2 cor., Ludov. Horváth 2 cor., Stephanus Fülöp 2 cor., Josephus Kristóf 2 cor., Josephus Szücs 2 cor., Joannes Cselenkó 2 cor., Joannes Tihanyi 2 cor., univ.: 16 cor., — XIII. *Distr. Szigetvár:* Franciscus Hofmeister 2 cor., Josephus Pál 2 cor., Henricus Dobos 2 cor., Ferdin. Hirling 2 cor., Josephus Reif 2 cor., Josephus Herger 2 cor., Fr. Schlachter 2 cor., Fr. Faludi 1 cor., Paulus Hal 2 cor., univ.: 17 cor., — XIV. *Distr. Valpovo:* Pancratius Gombárovics 2 cor., Josephus Zserdin 2 cor., Ladislaus Charvát 2 cor., Michael Horváth 2 cor., St. Deutschbauer 2 cor., Antonius Evetović 2 cor., Eugenius Kubesa 2 cor., univ.: 14 cor., — XV. *Distr. Miholjac:* Carolus Erdélyi 2 cor., Alexander Gadó 2 cor., Antonius Mátaí 2 cor., Joannes Horváth iun. 2 cor., Ludovicus Iselstöger 2 cor., St. Csizmadia 2 cor., Joannes Martinkovics 2 cor., Joannes Vajda 2 cor., univ.: 16 cor., — XVI. *Distr. Bonyhád:* Josephus Klein 2 cor., Dr. Joannes Jozgits 2 cor., Stephanus Braun 1 cor., Julius Szommer 1 cor., Emmanuel Varga 2 cor., univ.: 8 cor., — XVII. *Distr. Dombóvár:* Geysa Frühwirth 2 cor., Carolus Hradek 2 cor., Aladarus Nyárády 2 cor., Joannes Polgár 2 cor., Josephus Fodor 2 cor., Antonius Kovács 2 cor., Francisc. Vitkovits 2 cor., Sig. Offenmüller 2 cor., univ.: 16 cor., — XVIII. *Distr. Értény:* Julius Fetter 2 cor., Joannes Kövesdy 2 cor., Stephanus Kiss 2 cor., Ladisl. Dubniczky 2 cor., Sigism. Magyar 2 cor., Christoph. Vörös 2 cor., Colomannus Varga 2 cor., Andreas Kemény 2 cor., Josephus Hortobágyi 2 cor., univ.: 18 cor., — XIX. *Distr. Simontornya:* Paulus Francsics 4 cor., Steph. Palkó 4 cor., Steph. Mozolányi 4 cor., Carolus Pintér 4 cor., Fr. Schunk 4 cor., Ignatius Szánthó 4 cor., Julius Koch 4 cor., Guil. Fuchs 2 cor., Adamus Jung 2 cor., Simontornya 4 cor., univ.: 36 cor., — XX. *Distr. Dunaföldvár:* Dr. Josephus Loncsár 4 cor., Franciscus Virág 4 cor., Dr. Petrus Kővágó 4 cor., Dionys. Horváth 4 cor., Arnoldus Dréher 2 cor., Petrus Frost 4 cor., Joannes Horváth 1 cor., univ.: 23 cor., — XXI. *Distr. Szekszárd:* — XXII. *Distr. Völgység:* Carol. Major 2 cor., Josephus Schäfer 2 cor., Conr. Gestettner 2 cor., Josephus Palkó 2 cor., Adamus Faludi 2 cor., Steph. Lerch 2 cor., Arpadus Pelz 2 cor., Ludovicus Razgha 2 cor., Josephus Kuhl 2 cor., Ferd. Thán 2 cor., Antonius Faust 2 cor., univ.: 22 cor. — **Summa gen.:** 267.44 cor.

Pro instituto „József Kir. Herceg Szanatorium“: Alsómocsolád 12 cor., Apar 12, Babarcz 10.10, Bakonya 3, Baranyabán 30, Baranyakisfalud 9, Baranyaszentgyörgy 6, Baranyaszentistván 19.50, Baranyavár 30, Bár 14, Báta 10, Báticaszék 20.46, Bedeg 20, Bellye 16.50, Beremend 25, Berkesd 55, Bikal 5, Bizovac 10, Bogdása 20, Bonyhád 7, Bonyhádvarasd 11, Bölcske 5, Brodjanci 10, Bükkösd 22, Čepin 10, Czikó 5, Darázs 10, Dályok 10, Dárda 12, Diósberény 12, Donji-Miholjac 25, Dombóvár 7, Döbrököz 20, Dunaföldvár 56.08, Dunakömlőd 9.57, Dunaszekcső 34.6, Értény 6.50, Feked 18.50, Felsőireg 10, Felsőmindszent 3, Felsőnyék 3.50, Felsőszentmárton 12, Garé 8, Gödre 6, Görcsöny 10, Grábócz 7.44, Gyulaj 17.15, Gyűd 10, Harcz 9.30, Harkanovci 10, Herczegszőlős 10, Hetvehely 5.80, Hird 5, Hosszuhetény 30, Ibafa 10.38, Izsép 6, Kajdacs 5, Kakasd 42, Kánya 33.60, Kárász 10.11, Keszü 19.80, Kissasszonyfa 5.80, Kiskőszeg 10, Kísszékel 5, Kistengelicz 5, Kisvaszar 4, Kocsola 6, Kópányszántó 10, Köblény 5, Kövágószőlős 30, Kurd 14, Lakócsa 10, Lapáncsa 13.40, Laskafalu 10, Lánycsók 33.60, Lengyel 5, Lippó 60, Lovászhetény 7, Lőcs 16, Magyarhertelend 12.22, Magyarakeszi 8, Magyarszentiván 26.78, Magyarszék 15.40, Majs 20, Marijanci 12, Mágozs 20, Máriakéménd 7.30, Mecsekjánosi 10, Mészla 2, Mohács ad S. Cruc. 16, Mohács ad S. Mich. 65, Mozsgó 5, Mözs 5, Mucsi 7, Nagybecskerd 36, Nagykónyi 38.60, Nagymányok 18.88, Nagyvejeke 6, Nak 10, Németboly 32, Németi 5, Németkér 42.49, Németmárok 3, Olasz 25, Ozora 42.50, Paks 152, Palotabozsok 57.72, Pálfa 3, Pári 10, Pellérd 20, Petrijevci 15, Pécs-székesegyház 4.60, Pécs-belváros 12, Pécs-budaikülváros 15.50, Pécs-szigetkülváros 36, Pécsvárad 13.30, Pélmonostor 15, Pinczehely 97, Podgajci 10, Püspökbogád 20, Püspöklak 5, Püspöknádasd 10, Püspökpuszta 10, Püspökszenterzsébet 10.50, Püspökszentlászló 22, Radikovci 15, Ráczmecske 3.50, Ráczpetre 25.86, Rácztöttös 10.12, Ráczváros 10, Regöly 114.34, Sásd 21.40, Siklós 19.23, Siklósbadony 3, Simontornya 4.20, Sióagárd 20, Šljivoševci 11, Somberek 10, Sumony 10, Szabadszentkirály 50, Szajk 12.04, Szakadát 33, Szaká'y 8.06, Szakcs 68.70, Szalatnak 7.29, Szálka 2.50, Szászvár 70, Szebény 11, Szekszárd-belváros 50, Szekszárd-ujváros 22, Szentdienes 4, Szentlászló 5, Szentlőrincz 13, Szigetvár 24, Tamási 21.50, Tengőd 5, Tevel 11, Tolna 163, Vajszló 7.05, Valpovo 11.80, Várdomb 6.40, Veliškovci 10, Véménd 30, Viljevo 20, Villány 25, Vókány 4.60, Vörösmart 5, Závod 15, Zomba 45, N. N. 28.93. **Universim:** 3250 cor.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31-a Dec. 1917.

Cancellaria Episcopalis.

CONSIGNATIO OBOLORUM PETRI

DE ANNO DOMINI 1917.

I. E foundationibus perpetuis:

1. Census foundationis parochi Spiltiner	1340	c. 49 f.
2. Census foundationis Illmi Francisci Troll	1000	" — "
3. Census foundationis parochi Huimann	21	" 64 "
4. Census foundationis parochi Mike	5	" — "
5. Census foundationis parochi Gregorii Andrin	120	" — "
6. Census foundationis parochi Francisci Krecht	10	" — "
7. Census foundationis parochi Joannis Németh	10	" — "
8. Census foundationis parochi Josephi Magyar	5	" — "
9. Census foundationis parochi Henrici Dobos	10	" — "
10. Census foundationis parochi Pancratii Gombárovics	12	" 50 "

Universim: 2534 c. 63 f.

II. Ex oblatiis Cleri gremialis non curati:

Illmus Dominus Episcopus	5000
Venerabile Capitulum Ecclesiae Cathedralis	2000
Legatum p. m. Antonii Walter	2000
Ecclesia Cathedralis	200
RSS. D. Joannes Rézbányay	10
" " Josephus Rézbányay	5
A. R. D. Sigismundus Pártos	2
" " Joannes Kulcsár	5
R. D. Colomannus Békefy	2
" " Christophorus Péhm	2
A. R. D. Stephanus Késmárky	10
" " Sigismundus Gyömöreý	10
" " Alexander Mándoky	10
R. D. Sigismundus Kápolnai	5
A. R. D. Stephanus Szentkirályi	5
" " Stephanus Komócsy	5
" " Stephanus Sipos	5
" " Otto Szőnyi	5
Lat.: 9281	

III. Ex Oblatis Cleri Curati et fidelium.

Parochiae	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa									
	S e m e s t r i																	
	I.		II.		I.		II.											
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.								
Abaliget	2		2		9	41	8	27			1		5	59	8	73	37	
Alsómocsolád	1		1		1		2						2		5	20	12	20
Apar	1	50	1	50	2		2						2	10	3	50	12	60
Babarcz	2		2		5		5		1		1		3		7	60	26	60
Bakonya	4		4		2		2						2	40	6		20	40
Bár	5		3		2		2						2		2		16	
Baranyabán	5		5		5		5						22		54		96	
Baranyakisfalud	3		1		1		1						3		6		15	
Baranyaszentistván	2		2		2		2						4		3		15	
Baranyaszentgyörgy	2		2		2		3						4		2		15	
Baranyavár	5		10		3		14	60					7		20	40	60	
Báta	2		2		4		5						6	17	11	34	30	51
Lat. :																	356 31	

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa						
	S e m é s t r i														
	I.		II.		I.		II.		I.		II.				
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	
Translata :												356	3		
Bátaszék	6		6		4		3		1		1		6	2682	5382
Bedeg	2		2		2		2						460	5	1760
Bellye	2		2		2		2						4	5	17
Beremend	9		9		4		4						850	17	5150
Berkesd	11		9		5		10		1		2		71	150	259
Bikal	5		4		2		4						114	4	2014
Bizovac	10		10		3		3						4	7	37
Bogdása	7		6		2		2		1		1		4	2	25
Bonyhád	2		2		2		2		4		1		430	360	2090
Bonyhádvarasd	5		5		2		2						2440	1414	5254
Bölcske	4		4		2		2						4	7	23
Brodjanci	7		7		5		5						27	28	79
Bükkösd	4		10		4		10						498	1456	4754
Čepin	3		3		256		556						3144	6644	112
Czikó	7		5		5		3		2		1		627	287	3214
Darázs	4		4		7		820						9	780	40
Dályok	10		15		5		5						10	10	55
Dárda	2		4		2		4						2	6	20
Diósberény	2		2		2		2						450	10	2250
Donji-Miholjac	5		5		5		5		2		2		38	60	122
Dombóvár	2		2		2		2		2		2		4732	36	9532
Döbrököz	5		5		2		2		1		1		2147	28	6547
Dunaföldvár	10		10		10		10		2		4		1904	1610	8114
Dunakömlőd	4		4		4		4		1		1		1234	1260	4294
Dunaszekcső	5		5		3		3		1		1		6	304	2704
Egerág	4		4		3		3		1		1		778	1975	4353
Értény	2		2		2		2						685	480	1965
Fadd	2		2		2		2						375	310	1485
Feked	2		2		2		2						930	310	2040
Felsőireg	3		5		4		2						15	10	39
Felsőmindszent	2		2		2		5		4		3		1244	2123	5167
Felsőnyék	2		2		2		2						344	521	1665
Felsőszentmárton	3		2		3		258						4	742	22
Garé	2		2		1		1						3	7	16
Lat. :													201365		

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa						
	S e m e s t r i														
	I.		II.		I.		II.		I.		II.				
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	
Translata :													2013	65	
Gödre	6		6		2		2		1		6	13		38	
Görcsöny	5		5		11		10				7	10		48	
Grábócz	1		2		1		1				170	550	12	20	
Gyulaj	3		3		3		5		1		1320	1480		44	
Gyúd	2		5		2		5				6	20		40	
Harcz	1		1		1		1				244	7		1344	
Harkanovci	7		7		4		4				10	9		41	
Herczegszőlős	6		6		15		10		1		2840	1350		8190	
Hetvehely	1		1		1		1				190	2		790	
Himesháza	2		4		5		5		4		16	2411		6211	
Hird	2		2		2		2				5	6		19	
Hosszuhetény	6		8		10		20		2		42	4946		13846	
Högyész	4		6		4		247				2	6853		87	
Ibafa	2		3		3		5				313	767		2380	
Izsép	5		5		3		3				356	452		2408	
Kajdacs	3		4		2		1		1		50	8	450	24	
Kakasd	6		10		6		10				13	10		55	
Kánya	2		2		3		2				922	1358		3180	
Kárász	10		10		320		5				180	547		3547	
Keszü	5		5		5		5				5	946		3446	
Kisasszonyfa	2		2		3		5				7	1173		3073	
Kisdorog	1		2		324		4				3076	24		65	
Kiskőszeg	3		3		2		3				4	8		23	
Kisszékely	4		4		4		2				161	2		1761	
Kistengelicz	2		2		3		4				13	8		32	
Kisvaszar	1		1		1		1				450	450		13	
Kocsola	2		2		2		2				4	8		20	
Koppányszántó	5		10		34		37				11	33		130	
Köblény	4		4		4		4				134	151		1885	
Kövágószőlős	6		6		3		3				4150	4		6350	
Kurd	7		8		10		10		1		1	6	2942		7242
Lakócsa	5		5		540		5				1	460	395		2995
Lánycsók	2		2		5		5				4	928		2728	
Lapáncsa	1		1		1		1				1290	544		2234	
Lat. :													3433	05	

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa					
	S e m e s t r i													
	I.		II.		I.		II.		I.		II.			
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.
Translata:												3433	05	
Laskafalu	10	6	2	5	1			19	35			78		
Lengyel	6	6	2	2				9	7			32		
Lippó	6	6	2	2	62			8	26	13		37	88	
Lovászhetény	1	1	2	2				3	50	4	40	13	90	
Lőcs	8	46	8	40	4	92	6	90	11	62	69	70	210	
Mágocs	4	4	4	10	10	2	3	5	80	16	90	49	80	
Magyarhertelend	2	2	2	80	2			6	20	10		25		
Magyarkeszi	4	2	2	2				14		9	80	33	80	
Magyarszék	6	6	2	3		1		3	50	2	10	24	60	
Magyarszentiván	5	5	2	2				3	20	4	50	21	70	
Majs	5	5	5	5				20	30			70		
Máriakéménd	5	6	5	37	98			5	46	6	02	65	46	
Marijanci	4	4	2	4				19	15	10		43	15	
Mecsekjánosi	4	1	5	4				3	3			20		
Mecsekszabolcs	3	4	2	50	2	50	1	4	23	62		40	62	
Miszla	1	50	1	1				2	2	35		9	35	
Mohács-belváros	22	20	15	49	12	21	4	4	28	51	23	79	130	
Mohács-külváros	5	5	6	5	4		5	18	50	14	67	63	17	
Mozsgó	5	5	5	5				5	15			40		
Mözs	5	5	5	5				4	10			34		
Mucsi	5	3	2	2				3	7			22		
Nagybicsérd	2	3	2	2				3	4			16		
Nagykónyi	4	4	10	10	2	2		14	80	10		56	80	
Nagymányok	3	2	2	2				1	50	1		11	50	
Nagynyárad	2	2	2	84	2	50		26	16	29	50	66		
Nagyvejke	2	2	2	2				3	65	3		14	65	
Nak	3	3	5	5				5	20	5	70	26	90	
Németbóly	5	8	2	2	1	1		20	54	56		93	56	
Németi	2	2	10	10				2	8			34		
Németkér	2	3	2	2				9	97	20		38	97	
Németmárok	5	5	2	2				9	10			33		
Olasz	6	6	4	3	1	1		5	5			31		
Ozora	6	6	4	5	4	5		20	30			80		
Pári	2	3	2	4				6	3			20		
Lat. :													5027	76

Lat.: 7625 77

Parochiae :	E fiscis Ecclesiar.		A Parócho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa				
	S e m e s t r i												
	I.		II.		I.		II.		I.		II.		
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.
Translata :												7625	77
Szabadszentkirály	10	10	2	2			1		362	1060		39	22
Szajk	2	2	3	3	2		2		591	921		29	12
Szakadát	2	4	1	1					2	2		12	
Szakály	3	3	3	5					336	1506		32	42
Szakcs	4	4	4	4	2		2		857	884		37	41
Szalatnak	2	1	2	2					330	151		11	81
Szálka	236	2	4	10					864	13		40	
Szászvár	12	12	21	40	13	40	2	3	760	2160		93	
Szebény	2	2	2	2					750	1366		29	16
Szekszárd-belváros	5	10	5	19	11	14	3	3	5681	7586		170	
Szekszárd-ujváros	3	3	12	7					25	30		80	
Szentdienes	3	3	2	42	2	40			558	560		22	
Szentlászló	3	3	4	4					3	8		25	
Szentlőrincz	4	4	2	4					22	1776		53	76
Szigetvár	20	20	5	20	12		8		37	56		178	
Tamási	3	3	3	3			1		1750	1940		49	90
Tengőd	2	2	2	2					6	970		23	70
Tevel	2	1	2	2					2	10		19	
Tolna	10	10	10	10	4		2		8321	113		242	21
Vajszló	10	10	1	1					4	5		31	
Valpovo	9	12	5	4	8		2		19	10		69	
Várdomb	1	1	1	2					136	1		736	
Vásárosdombó	8	8	5	5	1		1		3249	3382		94	31
Veliškovci	3	4	2	3					10	18		40	
Véménd	2	2	3	15	4	26			685	1174		30	
Viljevo	2	2	10	10					13	18		55	
Villány	3	3	2	2	2		1		670	30		49	70
Vókány	2	2	1	1					542	660		18	02
Vörösmart	3	3	3	4					4	3		20	
Závod	3	3	3	5					6	12		32	
Zomba	3	3	3	3	3		2		3	4		24	
Lat. :												9283	87

IV. E censibus intercalaribus:

Census intercalares 3122 cor. 26 f.

R e c a p i t u l a t i o :

I. E foundationibus perpetuis	2534 cor. 63 f.
II. Ex oblati Cleri gremialis non curati	10135 „ 97 „
III. Ex oblati Cleri curati et fidelium	9283 „ 87 „
IV. E censibus intercalaribus	3122 „ 26 „
Summa totalis:	25076 cor. 73 f.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31-a Decembris 1917.

Cancellaria Episcopalis.

KIVONAT

A PÉCSEGYHÁZMEGYEI ALAPITVÁNYI HIVATAL

1917.

ÉVI ZÁRSZÁMADÁSÁBÓL.

A FŐTISZTELENDŐ

EGYHÁZMEGYEI PAPSÁGOT ÉRDEKLŐ PÉNZTÁRAKRÓL.

Tételszám	Kelet		T á r g y	T ő k e		K a m a t	
				korona	fillér	korona	fillér
1	Január	1	1916. évi maradvány	211223	93		
2	"	"	1917. évi kamatok	—	—	9066	19
3	Decemb.	31	Értékpapírok kamatja	—	—	1233	20
Bevétel :				211223	93	10299	39
Kiadás :				—	—	10299	39
Maradvány :				211223	93	—	—
A 211223 kor. 93 fill. tőke fedezete:							
1. Telekkönyvileg biztosított kölcsönök				181323	93		
2. 4 ⁰ / ₁₀ -os magyar koronajáradék kötvények				11300	—		
3. 4 ² / ₁₀ -os egyes. államadóss. kötvények				18600	—		
Összesen :				211223	93		

pénztár 1917.

KIADÁS

Tételszám	Kelet		T á r g y	T ő k e		K a m a t	
				korona	fillér	korona	fillér
1	Decemb.	31	Nyugdíjakra bevételezve a papi nyugdíjalap számadás 10. tétele alatt	—	—	10299	39
Összesen :				—	—	10299	39

Tételszám	Kelet		T á r g y	T ő k e		K a m a t	
				korona	fill.	korona	fill.
1	Január	1	1916. évi maradvány	970350	—	11757	67
2	"	"	Kamat 260123·51 K. után 5 %			13006	17
3	"	"	27776·49 K. " 4 ¹ / ₁₀ %			1138	83
4	Május	19	† Walter Antal hagyatékából . .				
			6 %-os magy. hadikölcsönkötvény	20000	—		
			Kath. főisk. internatus kötvény .	1000	—		
5	Decemb.	31	† Dulánszky Nándor püspök ala- pitványából	2500	—		
6	"	"	Adományok és hagyományok . .	120702	58	3233	58
7	"	"	Pécsegyházmegyei Takarékp. ado- mánya	2000	—	64	—
8	"	"	Járulékok			22651	43
9	"	"	Főt. Káptalan adománya háborus segélyre			4400	—
10	"	"	Aggpapi pénztár kamata			10299	39
11	"	"	Értékpapírok kamata			40360	—
12	"	"	Tőkésített kamat	4797	42		
Bevétel :				1121350	—	106911	07
Kiadás :				—	—	89870	20
Maradvány :				1121350	—	17040	87
A tőke fedezete :							
1			Telekkönyvileg biztosított tőkék	390123	51		
2			Általános fedezeti alap értékpapirjai	27776	49		
3			Hadikölcsönkötvények	670000	—		
4			Magyar koronajáradék kötvények	17500	—		
5			Kath. főisk. internatus kötvény	1000	—		
6			Pécsi kath. körü kötvények	100	—		
7			Tisza szabályozási sorsjegy	600	—		
8			Pesti Hazai I. Takarékpénztár 4 % zálogl. .	4000	—		
9			" " " " 4 ¹ / ₂ % "	6000	—		
10			Mágocsvidéki takarékpénztári részvény . .	200	—		
11			Dunántúl nyomda r. t. részvény	50	—		
12			Magy. lesz. és pénzv. bank 4 ¹ / ₂ % záloglevél	2000	—		
13			Hungária bank r. t. részvény	2000	—		
Összesen :				1121350	—		

alap 1917.

KIADÁS

Tételszám	T á r g y	Illetmény há- borus segéllyel		Kiadás		Kifizetendő hátralék	
		korona	fill.	korona	fill.	korona	fill.
A) Nyugdíjak :							
1	† Medgyesi Ede	1153	21	1153	21	—	—
2	Holdonner Ferenc	2900	—	2700	—	200	—
3	Bisčán Vitus	2800	—	2400	—	400	—
4	Kiss Rezső	1500	—	1500	—	—	—
5	Kovács József	2900	—	2900	—	—	—
6	† Fekete Sándor	1819	88	1819	88	—	—
7	Sipos Imre	3500	—	2800	—	700	—
8	Csonka Nándor	2800	—	2500	—	300	—
9	Péhm Kristóf	2800	—	2800	—	—	—
10	Tóth Gyula	3100	—	2900	—	200	—
11	Kulcsár János	2800	—	2800	—	—	—
12	Szalczér Sándor	2900	—	2700	—	200	—
13	Bundalla Béla	2900	—	2700	—	200	—
14	Haragó József	2900	—	2700	—	200	—
15	Zányi György	2900	—	2700	—	200	—
16	Gianone Gyula	2900	—	2700	—	200	—
17	Szabó Imre	3100	—	2900	—	200	—
18	Bubregli Béla	2900	—	2700	—	200	—
19	† Kömüves Gyula	1400	—	1400	—	—	—
20	Paulay Ferenc	3000	—	3000	—	—	—
21	Pártos Zsigmond	3500	—	2800	—	700	—
22	Józics József	2999	94	2808	28	191	66
23	Kuzmics József	2900	—	2700	—	200	—
24	Molnár Márton	3100	—	2900	—	200	—
25	Rézbányay János	3000	—	3000	—	—	—
B) Segélyek :		68473	03	63981	37	4491	66
1	Svercsics Domonkos	800	—	400	—	400	—
2	Hetényi Alajos	866	66	800	—	66	66
3	Rajczí János	100	—	100	—	—	—
C) Kikötött kamatok :		1766	66	1300	—	466	66
1	Szeifricz István 307.900— K.	18395	—	18000	—	395	—
2	Gläser Mária 10.000— K.	615	—	410	—	205	—
3	László Teréz 5.289.28 K.	216	86	108	43	108	43
4	Némedy Emma 10.000. K.	450	—	225	—	225	—
5	Szabó Julianna 2.487.21 K.	152	97	101	98	50	99
6	Lieber Anna 22.850— K.	944	—	944	—	—	—
7	Radó Dezső 8000— K.	400	—	—	—	400	—
D) Költségek :		21473	83	19789	41	1384	42
Stockinger hagyaték, illeték		2	—	2	—	—	—
E) Kamatok :							
Tőkésített kamat		4797	42	4797	42	—	—
Összesen :		96212	94	89870	20	6342	74

BEVÉTEL

Tanítói

Tétel szám	Kelet		T á r g y	T ő k e		K a m a t	
				korona	fill.	korona	fill.
1	Január	1	1916. évi maradvány . . .	66000	—	1441	05
2	„	„	1917. évi kamat	—	—	3300	—
3	Decemb.	31	Tőkésített kamatok . . .	2000	—	—	—
Bevétel :				68000	—	4741	05
Kiadás :				—	—	2735	—
Maradvány :				68000	—	2006	05
A tőke fedezete:							
Telekkönyvileg biztosított tőke				68000	—		

A tisztelendő Plébánia-hivatalokat felkéri a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatal: ha netán a nyugdíjasok közül valaki elhal, azt a hivatallal közölni sziveskedjenek.

nyugdíj alap 1917.

KIADÁS

Tételszám	Kelet	T á r g y	T ő k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
1	Decemb. 31	Nyugdíjakra	—	—	735	—
2	" "	Tőkésített kamatok	—	—	2000	—
Összesen :			—	—	2735	—

Névjegyzéke

a tanítói nyugdíjalap illetményeseinek

Sorszám	N é v	Illetmény		Kiadás		Kifizetendő hátralék	
		korona	fill	korona	fill.	korona	fill.
	I. osztály.						
1	özv. Csizmadia Alajosné	200	—	100	—	100	—
2	Petz András	100	—	50	—	50	—
3	özv. Kerner Jánosné	200	—	200	—	—	—
4	Heyer István	100	—	25	—	75	—
5	özv. Szekeres Ágostonné	100	—	50	—	50	—
6	özv. Kapossy Györgyné	150	—	100	—	50	—
	II. osztály.						
7	Schmeller József	105	—	70	—	35	—
8	özv. Goszmann Áadámné	70	—	70	—	—	—
9	Szondy Alajos	70	—	70	—	—	—
	Összesen :	1095	—	735	—	360	—

Pécsi magyar kath. egyetem 1917.

Kelet		T á r g y	T ő k e		Kamat	
			korona	fill.	korona	fill.
Január	1	1916. évi maradvány	92288	03	—	—
"	"	1917. évi kamatok	—	—	4601	85
Március	28	Scholcz Antal adománya	100	—	3	75
Október	31	Bonyhádi esp. ker. adománya	12	—	—	10
Decemb.	31	Értékpapir kamatok	—	—	10	—
			92400	03	4615	70
"	"	Tőkésített kamatok	4615	70	4615	70
		Összesen :	97015	73	—	—
		A tőke fedezete :				
		Telekkönyvileg biztosított tőke	96765	73	—	—
		Pécsi katolikus körü kötvény	250	—	—	—
		Összesen :	97015	73	—	—

Pécs, 1917. december hó 31.

Ábrahám Gyula,
igazgató.

Müllherr Ferenc,
h. igazgató.

Ezen számadásokat átvizsgáltuk s a főkönyvekkel és naplókcal egyezőknek és helyeseknek találtuk.

Pécs, 1917. december hó 31.

Dr. Igaz Béla,
számv. kanonok.

Dr. Szilvek Lajos,
számv. kanonok.